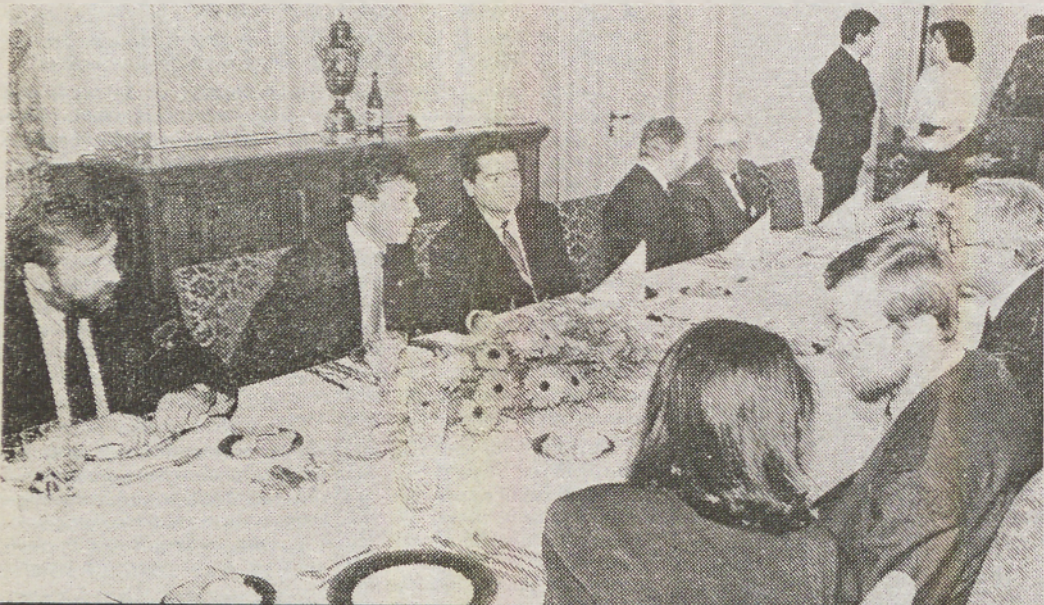


# VREME





**PLODNI POGOVORI** — Prvi uradni obisk koroške deželne vlade iz Avstrije, vodil jo je dr. Jörg Haider, v Republiki Sloveniji — našo delegacijo je vodil Lojze Peterle — je prinesel vrsto dogovorov. Med drugim nadaljnjo pomoč pri odpravi posledic poplav, glede HE Golica in JE Krško, o kulturnem sodelovanju in tesnejših gospodarskih stikih. Odprta so ostala še nekatera vprašanja o položaju koroških Slovencev.

## VEČ POMOČI PORABSKIM SLOVENCEM

Od 6. do 8. novembra je bil na delovnem obisku v Sloveniji državni minister Republike Madžarske Geza Entz, odgovoren za manjšine in Madžare po svetu. V pogovoru s

predsednikom predsedstva Republike Slovenije Milanom Kučanom sta največ pozornosti namenila vprašanju položaja slovenske manjšine v Porabju in madžarske

manjšine v Prekmurju.

Izraženo je bilo soglasno mnenje, da je položaj Madžarov pri nas zadovoljiv, pri čemer si ho Slovenija še nadalje prizadevala za reševanje odprtih vprašanj, kar se mora izraziti tudi pri sestavljanju nove ustave. Znatno več naporov pa bo treba vložiti v izboljšanje položaja Porabskih Slovencev. Po besedah Milana Kučana mora madžarska stran nositi odgovornost za materialni položaj Slovencev v Porabju kot madžarskih državljanov. Hkrati pa bi morala maščiti domovini Sloveniji dopustiti, da tudi ta prispeva k razvoju manjšine. Prav takšno pomoč pa naj bi razumeli kot del normalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Republiko Madžarsko.

## Prvi uradni obisk v Republiki Koreji

Predsednik predsedstva SFRJ dr. Borisav Jović se je mudil na tridnevnom uradnem obisku v Republiki Koreji. To je bil prvi uradni obisk kakega jugoslovanskega funkcionarja v Republiki Koreji, potem ko sta državni zveza decembra navezali diplomatske odnose. Tja ga je povabil predsednik Republike Koreje Roa Tue Vuja. Obisk naj bi pripomogel k krepitvi vseh oblik dvostranskega sodelovanja na gospodarskem področju.

Predsednik Jović, ki ga je spremljal

zvezni sekretar za zunanje zadeve Budimir Lončar, se je sestel tudi z več kot sto vodilnimi gospodarstveniki in obiskal nekaj največjih južnokorejskih gospodarskih organizacij. Obe državi se zavzemata za tesno gospodarsko sodelovanje. Za zdaj je gospodarsko sodelovanje omejeno le na trgovino, kjer pa vlada izrazito neravnovesje v korist Republike Koreje. V prvih osmih mesecih letos je bila blagovna menjava namreč 172 milijonov dolarjev, od tega pa je bilo le sedem milijonov jugoslovanskega izvoza.

## Navdih za perestrojko v Oktobrski revoluciji

Za perestrojko ni ustreznega nadomestila, ki bi bilo primernejše za sovjetsko družbo in mirovne interese v svetu. To je dejal na tradicionalnem srečanju z diplomati ob obletnici oktobrske revolucije sovjetski predsednik Mihail Gorbačov. Povedal je tudi, da je Sovjetska zveza v najtežjem in najodgovornejšem obdobju perestrojke, da se sicer ubada s težavami, vendar pa sovjetsko vodstvo verjame v uspeh. Ko je govoril o pomenu oktobrske revolucije, pa je Gorbačov poudaril, da je bila zgodovinski dogodek, saj vsebuje perestrojko, ki je revolucionarna obnova sovjetske družbe veliko njenih idej.

## Niti bog jim ne more več pomagati...

V drugi polovici oktobra so nepridipravi odžagali spodnji leseni del križa na cesti Stevanovci—Verice in dobesedno sneli Kristusa s križa in ga odnesli. Kdo bo zdaj pomagal našim rojakom? Ko so ostali brez boga...

## ZASTARELI ČLENI AVSTRIJSKE DRŽAVNE POGODBE

Avstrijski ministrski svet je sklenil obvestiti zunanja ministrstva držav, podpisnic avstrijske državne pogodbe, da so za avstrijsko vlado nekateri člani pogodbe deloma ali povsem neveljavni. Gre za države: Francijo, Veliko Britanijo, ZDA in Sovjetsko zvezo. Po teh določilih je Avstriji prepovedano, da kupi civilna letala nemške in japonske izdelave. Prav tako pa državna pogodba med drugim prepoveduje prodajo po vojni zaseženega nemškega premoženja nemškim in drugim tujim državljanom ali pa nakup tujega orožja.

Ta določila je namreč čas že zdavnaj prehitel in prerasel. Ko se je Avstrija pred časom odločila za nakup raketnega orožja in civilnih letal nemške izdelave, s strani podpisnic državne pogodbe ni bilo slišati nobenih protestov. Sicer pa je bilo v avstrijskem državnem ministertvu pred tedni slišati tudi razmišljanja o tem, da bi razglasili še nekatera določila iz omenjene pogodbe, ki dajejo veleposlanikom držav podpisnic pogodbe pravico do

arbitraže ob nejasnosti pri njenem pojasnjevanju. Takšnega primera vse od leta 1955 ni bilo, kljub temu pa se avstrijska vlada zaenkrat še ni odločila za črtanje teh členov.

Že od začetka teh razmišljanj pa so prav vsi avstrijski politiki zatrjevali, da bo 7. člen, ki nare-

kuje obveznosti do slovenske in hrvaške manjšine, vsekakor ostal nedotaknjen. Prav tako ni bilo slišati nobenega zadržka glede 27. člena avstrijske državne pogodbe, ki Avstrijo med drugim obvezuje, da izplača odškodnino avstrijskim državljanom, katerih premoženje je bilo v Jugoslaviji po vojni zaseženo.

## MADŽARSKA JE ČLANICA SVETA EVROPE

Čeprav že dolgo vemo, da so Jugoslavijo »na poti v Evropo« prehiteli države, ki so se demokratizacije lotile mnogo pozneje, je bil sprejem Madžarske v članstvo Sveta Evrope, najstarejše multilateralne zahodnoevropske integracije, grenka ura resnice. Posebno še spriči dejstva, da bosta kot naslednji v kratkem sprejeti Poljska in Češkoslovaška. Res je, da so nekatere vlade držav (skupaj z Madžarsko jih je zdaj 24) naklonjene hitrejšemu odpiranju za preostale vzhodne države in Jugoslavijo (sem je treba prišteti italijansko), toda o sprejemu novih članic odločajo v Svetu Evrope soglasno. Tu pa so deljena mišljenja o sprejemu Romunije, Bolgarije in Jugoslavije. Tako je Madžarska postala prva vzhodnoevropska država, ki so jo sprejeli v Svet Evrope, kar je gotovo priznanje za demokratizacijo odnosov v tej državi.

## Počasni rimski mlini za Slovence

Za Slovence v Italiji nadvse počasni rimski mlini so se zavrteli še za en krog. Ožji odbor senatne ustavne komisije je namreč opravil prvi krog intervjujev s predstavniki politične javnosti v deželi Furlaniji—Juljski krajini o tem, kaj menijo o predlaganem vladnem osnutku zaščitnega zakona za Slovence. Drugi krog bo predvidoma čez dva tedna, ko bo odšlo pred senatni odbor skupno predstavništvo Slovencev, predstavnikov skupine 200 italijanskih razumnikov, ki podpirajo slovenske zahteve, in zastopstvo nacionalističnih Slovencev nasprotujočih sil.

Zvedelo se je, da so vsi slovenski udeleženci rimskih advicij izoblikovali skupne odgovore na osem vprašanj, ki so jih vsem udeležencem postavili rimski se-

natorji. Vprašanja zadevajo homogeno zaščito, določitev področij, na katerih bi le-ta veljala, javno uporabo slovenskega jezika, šolstvo, socialno-gospodarski razvoj, podpiranje kulturnih dejavnosti, preštevane Slovencev in ali bi ustvarila uveljavitev zaščite za manjšino privilegirano možnost zaposlovanja. Ob tem so predstavniki slovenske narodnosti povzeli znana kritična stališča do zakonskega osnutka, zastopniki vlade in kršćanske demokracije pa so vztrajali pri ločevanju med Slovenci na Tržaškem in Goriškem ter z ljudstvom slovenskega izvora v Videmski pokrajini. Hkrati so izrazili stališče, da ni mogoče uzakoniti uporabe slovenskega jezika v mestih s pretežno italijanskim prebivalstvom. Vsi, razen neofa-

šistov, liste za Trst in republikancev, pa so bili proti vsaki obliki preštevnanju manjšine.

## JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Cilj Hrvaške je suvereno razpolaganje s svojimi viri in suvereno organiziranje družbe v republiki. To omogoča samo konfederacija, kar je prvi pogoj novega zgodovinskega dogovora.

(Nedeljnik Vjesnik — Zagreb)

Ko je beseda o Jugoslaviji, se zdi, da je raven pluralizma, ki ga zagovarja demokracija, dokaj nizka. Pogoj za rešitev pluralizma je federalizem in nič drugega.

(Barba — Beograd)

To je trenutek, ko se začne povečana agitacija naprednejših strank pred bližnjimi volitvami. In ta agitacija je seveda izšla iz naroda, ki si želi korenitih sprememb.

(Politika ekspres — Beograd)

### Iz Beograda piše

Pred tednom dni in več se je začela velika kampanja srbskih političnih strank in partij.

Pravzaprav so to veliki monologi partijnosti, razen v dveh primerih: ekološke stranke zelenih, ki ne goji iluzij, da bi ob volitvah prevzela oblast, in Velike rok'n'roll partije, ki je namesto napovedi svojega političnega programa priredila televizijskim gledalcem rok koncert, v pojasnjevanju tega, »kaj bi bilo, če bi bilo«, pa delovala bolj kot paradija političnih predstavljaj strank, da bi zadnje pol ure časa za predstavljajanje prepustila prikazovanju nogometne tekme med Crveno zvezdo in Glasgowom, če se ne motim.

Med tem, ko so druge stranke z grozljivo resnostjo ponudile najrazličnejše obračune med narodi in narodnostmi, je stranka zelenih dokaj ležerno prikazala svoj kozmopolitski pogled na svet — z nekaj jedrkimi dokazi na račun sedanje »neuničljive oblasti« je ponudila Velika rok'n'roll partija Srbom in vsem drugim muziko namesto orožja.

Zeleni so, ne čisto mimogrede, dokazali, da vse zlo prihaja iz Beograda, češ da je Beograd predlagal Gorbačova za Nobelovo nagrado, katere ta mož s črnobitsko in podobno realnostjo sploh ni zaslužil, in da je Beograd uporabil Westinghousov srbski lobij za ublaževanje resolucije ameriškega senata o Kosovu, a s popustljivostjo do jedrskih elektrarn.

Ost je bila naperjena tudi proti gradnji svobodnega območja Beograd—Pančevo—Smederevo, češ da gre za razprodajo narave (kot pred vojno borskega rudnika, ki je že prava grobnica narave z gorami jalovine).

To je različica za vižo: »Tujega nočemo, svojega ne damo«, ki smo jo prepevali po osvoboditvi in ves čas do prezadožlitve, zdaj pa se vrača v priklanjaju zdaj Washingtonu, zdaj Moskvi — zaradi trenutnih koristi ohranjanja na oblasti.

## Partijnost

Mnogi prizadeti polinki so zanesljivo pozeleneli ob besedovanju predstavnikov stranke zelenih, ki so brez dlake na jeziku izjavljali, da si Srbije in Kosova ne morejo predstavljati brez kakovosti življenja, kakršna razumeva ekologija, brez meja do sveta, katerega del smo. Edino zeleni vseh republik in pokrajin odločno razumejo in sodelujejo brez decentralizacije, depolitizacije in demetropolitizacije zaradi prave demokracije, in.

Zeleni so pač vse sedanje postavljali na glavo, meneč, da je zdaj vse, prav vse narobe.

Smo skrajno poenostavljali, kar je bilo gledalcem všeč, čeprav se jim je zdelo nemogoče.

Je pa logično.

Na primer to, da je železnica čistejša od cestnega prometa in bi zeleni zaradi tega modernizirali železnico in skorajda ves promet spravili na njo, zaradi tega bi postal promet ne samo udobnejši in boljši, temveč tudi cenejši.

Zeleni so tudi za premeščanje večine delovnih mest na dom, ker bi se s tem znebili ogromnih stroškov za administracijo, predraga upravna poslopja, zastarele tehnologije, poslovali bi hitreje, z lasno pametjo, z elektronsko tehniko in elektronskimi možgani, družine pa bi hile srečnejše in življenje skladnejše.

Na ta način, pravijo zeleni, bi se nujno spremenila vsa organizacija dela, življenja in družbe, s tem pa tudi vsebina države in državnosti, saj bi avtoritativnost zamenjala kreativnost, ki je seme vseh svobod.

To je ekonomija ekoloških dimenzij, menijo zeleni, med tem ko tudi Socialistična partija Srbije trdi, da je vsa ekonomija, ki jo zastopa še zdaj na oblasti, ekonomija ekoloških dimenzij.

Toda problem je, menijo zeleni, v pogledih. Medtem ko so zdaj mladi pojmovno socialni problem, ker so pač dolgo nezaposleni, zeleni trdijo, da so mladi pač perspektivni, čim se uresničujejo trije D-ji: demetropolitizacija, decentralizacija in depolitizacija. S tem se odpirajo delu široka polja kreativnosti, a to pomeni perspektivnost mladih.

Velika rok'n'roll partija je k temu dodala še policijo, ki ne bo strašila prebivalstva s paradržanjem s pendreki in ščiti...

Viktor Širec

## SE SPLAČA PRIDRUŽITI EVROPSKI SKUPNOSTI?

### V žarišču dogodkov

Tako se sprašujejo tudi v šestih zahodnoevropskih in desetih vzhodnoevropskih državah, ki bi se želele pridružiti članom te rastoče in tudi že vplivne evropske gospodarske grupacije, vendar si še vedno niso na jasnem, katere koristi jim lahko le-ta prinese in kakšnih nespodbudnih učinkov se od nje lahko nadejajo. Vsaj 7 zahodnoevropskih držav, ki še niso članice Evropske skupnosti, ima o tem že precej jasne pojme. Prevladujejo predvsem 3 vizije: vzpon Evropske skupnosti do svetovne sile, utrditev položaja skupnosti in njeno preraščanje v eno od gospodarskih sil sveta ter kot manj verjetna možnost, da Evropska skupnost razpade, predno se uresniči prva dva scenarija ali takoj za tem.

Prvi scenarij je povezan z raznimi pomisleki in tudi strahovi.

Vso podporo v Evropi in tudi po svetu uživa možna uresničitev drugega primera, medtem ko bi tretji sopotniški dejavnike le delno motil, pri nekaterih pa bi celo izzval vzdih olajšanja, saj evrop-

skega problema ne bi bilo več. Pri presojanju možnosti nadaljnega razvoja v tej ali oni smeri ni mogoče spregledati, da je Evropska skupnost že danes dinamično, veliko enotno gospodarsko območje sveta. Z združitvijo obeh držav se je povečala Nemčija, prebivalstvo Evropske skupnosti je naraslo na okrog 345 milijonov, po pristopu nekaterih držav EFTE pa bo Evropska skupnost z domnevno 375 milijoni prebivalcev že večja od Japonske in ZDA skupaj.

Zunanji svet se spričo visoke industrializiranosti ter tehnoloških in organizacijskih zmogljivosti te skupnosti sprašuje, kako in za katere namene sta ta moč izkoriščena, ali utegne monetarno, politično in obrambno povezana Evropska skupnost prerasti v novo, veliko supersilo. Ta bojažen ni povsem neupravičena, če upoštevamo, da kažeta oba vzornika — ZDA in Sovjetska zveza — kot velesili znamenje šibkosti; slednja celo kaže znake razpadanja. Obstojeci velesili sta se prenehali kosati med seboj, ali bo Evropi stala ob strani ali morebiti stopila na njuno mesto. To dilema tudi odpira tri možne opcije: zloraba moči Evropske skupnosti za nacionalne namene, zloraba za dosego osebnih ciljev stremskih politikov in možnost uporabe skupnosti za brzdanje Nemčije.

Da bi lahko Nemčijo nadzirali ali preprečili nevarnost, da bi bi-

li od nje nadzirani, morajo dati ohraniti tvorno Evropsko skupnost. Ni pa nobenega dvoma, da bi že zgolj možnost nadziranja Združene Nemčije spravila na nje moč Francijo, Veliko Britanijo in Italijo v položaj, ko bi se čutile tudi vsaka zase ogroženo. Pri stop sleherne nove članice, Avstrije, Madžarske ali take skandinavske države, bi okrepil boj za moč in sprožil vprašanje, katero stran se bodo nove članice obrnile. In naposled ne bi morebiti udarila na površje struktura moči iz predvojnega časa. Ob tem se nevtiralne države upravičeno sprašujejo, ali ne bi njihova nevtiralnost aktualna tudi v prihodnje.

Spričo tega, da so možna nova zavezanstva, bi se utegnile tudi, da nekatere stare članice Evropske skupnosti, ki bi uvidele, da se njihovi hegemonistični nameni ne uresničujejo, ne bi hile več zainteresirane za nadaljnjo krepitev Evropske skupnosti.

Nasprotno! Delovale bi celo na ti nadaljnemu kopičenju in centralizaciji moči ter končno v njenega razpada. Ta možnost po mnenju zunanjih opazovalcev tem večja spričo moči skupnosti po novih članice, kar bi skupnosti ustanove Evropske skupnosti ohromilo zaradi nespodbudnih odločanj. Na te možnosti se opirata scenarija razpada Evropske skupnosti. Problem Evropske skupnosti je vendarle pridobil čas, da bi postal bolj žaj jasnejši. Prehiteneje se predrago plačilo, zamujati pa ni koristno, da bi utegnili hile usodnejše. Zlasti še, če bi se Evropska skupnost spričo uspešno začela zapirati.

## globus

**MOSKVA** — Ob 73. obletnici oktobrske revolucije je bila velika proslava na Rdečem trgu. Po vojaški paradji je govoril sovjetski voditelj Mihail Gorbačov. Letos so pripravili tudi alternativne prireditve. Zgodil se je tudi incident — med slovesnostjo neznane dvakrat ustrelil iz lovske puške.

**ANKARA** — Ameriški državni sekretar Baker je iz Katira pripotoval v Turčijo in nadaljeval turnejo po državah Bližnjega vzhoda in Evrope. Z gostitelji se je pogovarjal o razmerah v Zalivu, o tem pa je tekla beseda tudi med obiskom v Sovjetski zvezi.

**DUNAJ** — V avstrijskem glavnom mestu je začel delovati predstavniški urad Slovenije, pristalo pa je tudi prvo letalo na novi progi Ljubljana—Dunaj z več kot 40 predstavniki slovenskega gospodarskega, političnega in javnega življenja.

**TAIF** — Kuvajtski emir, šejk Fahd Al Ahmed Al Sabah, ki živi v izgnanstvu v Savdski Arabiji, je izjavil, da ni pomembno, ali bo operacija za osvoboditev Kuvajta odobril varnostni svet OZN.

**BAGDAD** — V Iraku se je ugodni nemški politik Willy Brandt in se dogovoril o izpustitvi 174 ujetih iranih talcev. Na Zahodu njegovo potovanje ocenjujejo za enostransko, ki ruši skupna stališča do Iraka.

**MADRID** — Španski zunanji minister Fernandez Ordenez je izjavil, da se Španija želi priključiti skupini držav članic Evropske skupnosti, ki bi bi odpravile medsebojne meje še pred 1. januarjem 1993, kot se je dogovorila danajsterica.

**BONN** — Sovjetski predsednik Mihail Gorbačov je bil na dvodnevnem uradnem obisku v Nemčiji, kjer je podpisal medsebojni sporazum o priateljstvu in sodelovanju. Obisk pripada s prvo obletnico odprtega berlinskega zidu.

**RAWALPINDI** — Pakistanski parlament je za novega premiera izbral Miana Nawaza Sharifa, vodjo 9-članske zveze religioznih strank.

## globus



## ODPRTA MEJA — TRETJI DEL

## Od začasnosti k rednim prehodom

Dva dni odprta meja med Prosenjakovci in Magyarszombatfó — številne prireditve na obeh straneh meje — tudi odprta meja bo pripomogla k hitrejšemu razvoju krajev ob meji

V zadnjih mesecih se kar vrstijo dnevi odprte meje. V pomurskem koncu smo bili pred dnevi pričetja tretjega odpiranja meje. V dveh dneh so krajin Prosenjakovec in Magyarszombatfó pokazali, da je meja, ki jih ločuje že 40 let, razrahljala že marsikatero sorodniško prijateljsko vez, vseeno pa imajo prebivalci z obeh strani meje še mnogo skupnega (tudi manjzvitost svojih krajev) in želja vseh je, da bi kmalu došli redni mejni prehod, ki bi pomembno pospešil sodelovanje med kraji in ljudmi, med sosedi.

O vsem tem smo slišali tudi na prireditvi, ki je potekala ob odprtju meje. Zbrane sta najprej pozdravila predsednik sveta krajevske skupnosti Prosenjakovci Mirko Voroš in župan Magyarszombatfó József Pusztai. »Današnje srečanje prebivalcev z obeh strani meje je za nas velik dogodek, čeprav pomeni le majhen korak k vzpostavljanju odnosov in sožitju v Evropi. Podoba srečanja na meji naše regije s sosednjo Madžarsko simbolno in v praksi izpričujejo pripravljenost prebivalcev in oblasti na obeh straneh meje, da tudi ob večjih dogajanjih odprti kraji dobijo svoje primerno mesto v svojih lastnih domovih in v bodoči združenji Evropi,« je povedal Mirko Voroš in dodal: »Pričakujemo, da bomo kmalu na tem mestu lahko odprli mejni prehod, kar bo pomenilo nove perspektive razvoja za naše kraje in ljudi.« Podobnih misli je bil njegov kolega iz Magyarszombatfó József Pusztai: »Po drugi svetovni vojni je kraje na obeh

strane meje prizadela ista usoda in postali so periferija. Magyarszombatfó z okolico je izgubila naravno vez s sosedi iz Prosenjakovca, Prekmurja in Pomurja. Nekoč smo bili tesno povezani z Mursko Soboto in Mariborom ter drugimi kraji. Vse te vezi je meja, ki je bila vrsto let hermetično zaprta, praktično prerežala.«

O nujnosti odpiranja meje sta spregovorila tudi predsedujoči v županijskem svetu Železne županije dr. Ferenc Szele in predsednik skupščine občine Murska Soba Andrej Gerenčer, čestitko pa je krajanom Prosenjakovcem postal tudi predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan.

In potem so se ljudje napotili čez mejo, eni na eno drugo stran. Sorodniki, prijatelji in znanci so imeli priložnost, da se pogovorijo na svojih domovih, pa tudi ob različnih prireditvah, ki so potekale na obeh straneh meje. Politiki in strokovnjaki pa so medtem besedovali v prosenjakovskem Lovskem domu. Kako zagotoviti hitrejši razvoj obmejnih krajev? Odpiranje meje lahko procese pospeši, seveda pa morajo svoje prispevale tudi tisti, ki so zadolženi za razvoj krajev. Najbolj pereči so problemi izgradnje infrastrukture, torej slabe ceste, premalo telefonov in še kaj. V soboški občini je v pripravi projekt GORIČKO, ki naj bi poskrbel, da se tudi ta del soboške občine (torej tudi kraji kjer živijo pripadniki madžarske narodnosti) začne normalno razvijati in da se na ta način izboljšanje in praznjenje vasi ustavi oziroma, da se vrne življenje v te kraje. Pri tem naj bi bil v pomoč tudi zakon o pospeševanju razvoja manj razvitih občin in demografsko ogroženih območij v Sloveniji, ki naj bi ga v kratkem sprejela slovenska skupščina.

Silva Eöry

## To je nekaj nepozabnega

»Bilo je lepo, bili smo veseli, srečni, to je nekaj nepozabnega...« nam odgovarjajo vsi, ki smo jih spraševali za mnenje o Dnevih odprte meje Prosenjakovci—Magyarszombatfó. Z nekaterimi smo se zadržali v pogovoru nekoli dlje in pripravili krajšo anketo.

**FRANC JOŠAR**, Prosenjakovci: »Na madžarsko sem hodil dokaj pogosto, in sicer na mejni prehod v Hodošo, to pa je bilo sedaj nekaj posebnega, enkratnega. Obiskal sem sorodnike v Magyarszombatfó, poleg tega pa sem sodeloval na nogometnem srečanju veteranov z obeh strani meje. Vsi smo bili zelo zadovoljni, da je bila meja odprta in si želimo, da bi se to zgodilo še večkrat.«

**JANOS PESTI**, Godórháza: »Tudi jaz sem se s kolegom zapeljal v Jugoslavijo. Ker nimam sorodnikov v Prosenjakovcih, sem se ustavil v tamkajšnji gostilni. Vse je bilo lepo, ampak špricerji so prav vas enkrat dražji. Z nekaterimi sem se pogovarjal tudi slovensko, saj materne jezika še nisem pozabil, čeprav živim na Madžarskem že 43 let in sem bil samo enkrat na obisku v rojstnem kraju Beltinci.«

**GEZA SABOTIN**, Prosenjakovci: »Star sem 70 let in to so bili srečni trenutki v mojem življenju. Obiskal sem sestro v Magyarszombatfó, bil sem tudi na nogometnem srečanju na prireditvi Pesem ne pozna mejo v Prosenjakovcih. Srečal sem veliko znancev in prijateljev. Želim si, da bi bila meja odprta vsako leto. To bi nas še bolj zblížalo, pripadniki madžarske narodnosti pa omogočilo neposreden stik z matičnim narodom.«

**LUDVIK LIPAI**, Magyarszombatfó: »Skoraj nisem mogel verjeti, da se bo to res zgodilo, da bomo lahko šli eni k drugim brez potočnih listov. Ko sem prisostvoval proslavi ob mejnem prehodu, so mi prišle solze v oči, tako sem bil srečen. Moj rojstni kraj so sicer Ivanjševci, tu blizu, na madžarsko stran pa sem se preselil leta 1946 zaradi žene. Ne morem povedati, kako je bilo lepo, ko sem se srečal s sorodniki in znanci.«

**MARIHOR—CELOVČE**

## Študiji in poklici

Menjen dijakom in študentom — pričakujejo jih blizu 30.000 — in na enem mestu bodo zvedeli domala vse o poklicih, možnostih šolanja, zaposlovanja in napredovanja v službi. Predstavniki odgovornih služb pa jim bodo morali odgovarjati neposredno na vsa vprašanja. Ker bodo na sejm sodelovali tudi predstavniki univerz sosednjih držav (iz Jugoslavije, Ljubljane in Maribora), se bodo lahko seznanili tudi z možnostmi mednarodne izmenjave študentov in študijskih smerih, ki so na posameznih

## Kralj Matjaž v Mariboru

Letos je 500. obletnica smrti kralja Matjaža Corvina, ki je bil na prestolu nekdanje madžarske države v letih 1458/90, njegovo kraljestvo pa je seglo tudi v slovenske kraje. Bil je velik zagovornik renesančnega mišljenja in je velikodušno podpiral humanistične znanstvenike in pisce, ki so se zbirali okrog njega. Želel je, da bi Madžarska postala najrazvitejša evropska država, ki bi imela največjo knjižnico na svetu in bi privabljala najznamenitejše umetnike. Podpiral je vzgajanje aristokratske mladine v humanističnem duhu, zavzemal pa se je tudi za to, da se je čimveč študentov lahko šolalo na tedaj znamenitih evropskih univerzah v Krakovu, Padovi, Boloni in na Dunaju. Zavedal se je, da mora tudi v svoji državi ustanoviti univerzo, da bi omogočil znanstveno delo izobražencem, in to zamisel je uresničil leta 1467, ko je začela delovati Univerzita Istropolitana v Bratislavi.

Kralj Matjaž je veljal tudi za pravičnega in dobrosrčnega vladarja, pa tudi pogumnega, ko se je bojeval s Turki, zato je postal legendarna osebnost številnih ljudskih pripovedk in pesmi — tudi v slovenskem slovstvu. Obstajajo pa različna mnenja, ali gre res za opevanje Matjaža Corvina ali pa za pogumneja kmeta Matjaža na Koroškem, ki je zbral okrog sebe upornike proti Turkom, nazadnje pa se je s svojo četo zatekel v jamo pod Peco, kjer naj bi bili še danes, oziroma tako dolgo, dokler Matjažu ne bo zrasla dovolj dolga brada, kajti tedaj bo prišel čas, da bodo osvobodili slovenski narod. Ali je ta trenutek prišel ravno sedaj? se je v prispodobi vprašal minister za narodnost v Sloveniji in Slovence po svetu, dr. Janez Dular, in sicer v svojem uvodnem pozdravu na znanstvenem posvetovanju v zvezi s 500. obletnico smrti Matjaža Corvina, ki je potekalo prejšnji četrtek in petek na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru, organizator simpozija pa je bil Oddelek za madžarski jezik in književnost. Osrednja tema posvetovanja je bila Kralj Matjaž v literarnih, zgodovinskih in etnografskih stikih. O tem so pripravili referate udeleženci iz Madžarske, Jugoslavije in Romunije. Med prisotnimi so bili poleg Janeza Dularja tudi drugi ugledni gostje iz Slovenije in Madžarske, tako tudi glavni svetnik za narodnostna vprašanja pri madžarski vladi **András Székely — Bertalan**. Tako so poleg osvetljevanja Kralja Matjaža spregovorili tudi o uresničevanju narodnostne politike na obeh straneh meje in se zavzeli za pravice manjšin do vsestranskega razvoja.

Jože Graj



## 14. KONGRES

DEMOKRATIČNA ALTERNATIVA BREZ KRIZA IN MEČA

Pod zgoraj zapisanim slogom, ki je zamenjal lanskega Zs, je potekala minulo soboto v Zagorju ob Savi kongres slovenskih liberalcev, ki so se preimenovali v Liberalno demokratično stranko. Za svojega predsednika so ponovno izvolili Jožefa Školca, za generalnega sekretarja pa Romana Lavtarja. Kongresa se je od 227 udeležilo 170 delegatov (to je skoraj 75-odstotna udeležba), pozdravit pa so jih prišli tudi nekateri gostje. Med slednjimi so bili predstavniki italijanskih in avstrijskih liberalcev, zamejskih Slovencev, Hrvaške socialno liberalne stranke in Demokratske stranke Srbije ter predstavniki slovenskih strank: SPD, SDZ, SDSS, Zelenih, SSS, SKZ in vlade v senci. Udeležencem kongresa je pozdravno brzojavko poslal tudi član Predsedstva SFRJ Janez Drnovšek. Uvodni nagovor je imel predsednik Jožef Školc in dejal: »Še vedno smo opozicija, vse drugo se je spremenilo. In kakor vsaka poštna opozicija se borimo za pametno oblast.« V nadaljevanju je našel nekatere dejavnosti iz bližnje preteklosti, na katere so nekdanji ZSMS-jenci vsakor lahko ponosni, vendar je zanje to že preteklost. Omenil je zavzemanje za liberalizem, na katerega so se pred časom jezili »komunistični, danes pa demokratski jastrebi«. Končal pa je z ugotovitvijo, da so prevladujoče politične tendence v Sloveniji vse prej kot liberalne, zato »liberalizem zdaj bolj kot kadarkoli!«

V nadaljevanju je Školc pritegnil tudi Slavoj Žižek in, ko je govoril o ključnem trenutku političnega procesa v Sloveniji, ponudil v razmislek naslednjo alternativo: »Bo Slovenija zatohla domačija, zaverovana v svojo samobitnost, obsedena od organske enotnosti in zakoreninjenosti... ali bo Slovenija država, ki je ne bo strah razlik, ki bo odprta

lokalni samoupravi, Sloveniji brez vojske, o politiki enakih možnosti (oz. enakosti med spoloma), modelu imigracijske politike, šoli, kulturi, zunanji politiki, ekonomskem programu privatizacije in podjetniškega prestrukturiranja, zapisane so teze o razvoju Slovenije, dodali pa so še resolucijo o manjšinah, za svojo barvo pa izbrali zeleno.

Na kongresu so delegati izvolili predsednika stranke Jožefa Školca, generalnega sekretarja Romana Lavtarja ter nadzorni odbor in komisijo za statutarne vprašanja in priporočila ter svet stranke, ki je najvišji organ med kongresoma. V slednjega so 60 odstotkov kandidat in kandidatov predlagali občinski, mestni in regijski odbori, 40 odstotkov pa izvršni odbor stranke. Iz Pomurja sta bila v svet izvoljena Zdenka Vidovič iz Murske Sobe in Roman Caf iz Ljutomerja, radgonski kandidat Danilo Tirs pa ni dobil dovolj glasov. O imenovanju kandidatov za članstvo v svetu v Pomurju je Tatjana Petek iz Gornje Radgone povedala: »Čeprav imamo v naši občini največ članov v Pomurju, pa tudi na volitvah smo liberalci dosegli zavidljive uspehe tako v regijskem kot republiškem merilu, je zaradi slabega dogovarjanja med občinskimi odbori v Pomurju izpadel radgonski kandidat. Del krivde pa moramo gotovo pripisati tudi sebi in ne najboljšemu načinu izbiranja kandidatov na volitvah, kjer lahko, če ni lista zaprtja, ljudje iz drugih regij glasujejo za, na primer, naše delegate, kakor tudi mi za njihove, čeprav se med sabo ne poznamo. Mi si bomo vsekakor prizadevali, da bo kljub vsemu do nas prišlo dovolj povratnih informacij, pa četudi od ljutomerskih in soboških kolegov, in nas neizvolitev našega kandidata ne bo ovirala pri delu.«

tako svetu kot lastnim manjšinam...«

Na kongresu so sprejeli še statut stranke in programske dokumente oziroma manifest liberalizma. V njegovem uvodu so zapisali, da je liberalizem v osnovi skeptična drža, ki jo preveva nezaupanje do vseh velikih projektov, pa naj se jim reče Socializem, Nacija ali Demokracija. Sicer pa je v njem govora o dvodolnosti skupščini, regionalni in

Za govorniškimi odrom se je izmenjavalo veliko govorcev, največ pripomb k statutu in tudi k programskim dokumentom so imeli domačalski liberalci. Pred kongresno dvorano sta bila dva točilna pulta, okrog njih pa vseskozi kar precejšnja gneča. Izza vratov liberalcev pa so izginili tudi metuljčki, ki so si jih še na lanskem, portoroškem kongresu tako vztrajno zatikali za ovratnike.

Lidija Kosi

## Delavci so proti negotovosti

NEODVISNOST—KONFEDERACIJA NOVIH SINDIKATOV SLOVENIJE V MURSKI SOBOTO ORGANIZIRALA POGOVOR O ZAŠČITI DELAVCEV — NAVZOČA TUDI PODPREDESEDNIK TONE FRANTAR IN SEKRETARKA ALENKA OREL

»Borba za delavske pravice je v ospredju delovanja neodvisnega sindikata, ustanovljenega 30. marca letos, o čemer skušamo prepričati zaposlene v podjetjih. Delavci so že dokazali, da nam zaupajo. Naš cilj je izkoreniniti pomanjkljivosti. Če delavca, ki se je zaradi različnih okoliščin znašel na cesti, ne bomo zaščitili, se ne moremo nadejati uspeha v svojih akcijah. Delavca se namerč ne more odpuščati po mili volji, ampak se naj uveljavi konkurenčni trg delovne sile: tako notranji kot zunanji. Skušamo odpraviti nered, ko v marsikaterem kolektivu ne dobijo plačane blaga, zato je nujen srpen dialog med delavci in njihovim sindikatom s poslovnim organom. Uveljaviti je treba konkurenčnost in privatizacijo, veliko pa lahko dosežemo z organiziranim in poštenim delom, kjer bodo prišli do izraza dobri medsebojni odnosi zaposlenih,« je na pogovoru v Murski Soboti poudaril podpredsednik Neodvisnosti-Konfederacije novih sindikatov Slovenije Tone Frantar.

Ob zaostrovanju gospodarskih razmer se med prizadetimi pojavlja bojazen, ki zadeva pravice in perspektive brezposelnih ter dinamiko sproščanja sedaj neproduktivno zaposlenih presežnih delavcev, njihove možnosti in pravice. Kot je dejala sekretarka Neodvisnosti-KNSS Alenka Orel, se ob sprejemanju splošne kolektivne pogodbe niso spoštovala osnovna pravila sindikalnega pluralizma. Pripomnila je, da se ne spoštujejo dogovori v zvezi s skupno strokovno komisijo. »Presežke delovne sile naj odloži strokovna komisija, ne pa na lepe oči! Ta komisija, sestavljena iz sindikalnih zastopnikov in delavcev, mora upoštevati funkcionalne in socialne kriterije. Konkurenca mora biti povsod, vendar zdrava, ne pa stara miselnost v novi preobleki. Čeprav ni bistven denar, ampak učinkovit sindikat, si brez finančne pomoči

ne moremo zamišljati kakovostnega delovanja neodvisnega sindikata, pri čemer bo 70 odstotkov zbrane članarine ostalo podjetjem,« dodaja Alenka Orel. Hkrati pa meni, da bodo šele s priznanjem reprezentativnosti lahko stekle normalne aktivnosti sindikata in njihova zastopnost v parlamentu.

Neodvisnost-KNSS je med drugim sprožila pobudo o spre-

jetju socialnega programa za presežne delavce, ki vključuje ustanovitev sklada za brezposelne, zavzemajo pa se tudi za možnost prekvilifikacije presežnih delavcev. So za panožne kolektivne pogodbe, kjer lahko pride do izraza posebnost posamezne panoge, v novo slovensko ustavo pa naj bi vnesli tudi svobodo sindikalnega organiziranja.

Mitjan Jerše

Radenska

ZDRAVILIŠČE  
RADENCI

## PREŽIVITE PRIJETEN VEČER V HOTELU RADIN V RADENCIH

Vsak torek in četrtek z ansamblom California Blue in vsako soboto z ansamblom Šarm od 19.00 do 24.00.

Prijetna restavracija, izbrana plesna glasba, peštra kulinarčna ponudba in Vaša dobra volja bodo naredili večer v hotelu Radin nepozaben.

Pričakujemo Vas v hotelu Radin in se veselimo Vašega obiska.







## Sveto in vegetarijanstvo

Če je torej življenje sveto, pravijo zasmehovalci prvega stavka v Preambuli v Osnutku nove slovenske ustave, potem bomo v skladu z ustavnostjo morali vsi postati vegetarijanci. Stavke — preambula je v celoti pravzaprav en sam stavek — se začneja takole: »Zavedajoč se svetosti življenja in človekovega dostojanstva...«

Speljevanje v absurdnosti kamor naj bi vodilo priznavanje svetosti življenja, v absurdnosti vseslovenskega vegetarijanstva, je druga od dveh najbolj priljubljenih tem kritikov in zasmehovalcev tega uvodnega stavka k novi slovenski ustavi. Prva se na cenen način zapleta s splavom.

Pustimo tokrat splav in pogledimo, kam pelje vegetarijansko namigovanje zasmehovalcev.

Gospod Clee Backster, pravak med ameriški izvedenci za rokovanje in spoznavanje resnice z detektorji laži, je v svojem laboratoriju leta 1966 in v naslednjih letih ponovljeno dokazoval, kar so kaj dobro vedeli naši stari. Da rasilne čutijo.

Eden izmed eksperimentov je bil takšen: zbral je šestirico študentov, samih prekajencev, takšnih torej — kajti šlo je za ljudi iz policijskih krogov — ki so znali molčati in skrivati drug drugim. Iz klobuka je vseh šest povlekel listek, samo na enem izmed teh listkov pa je bilo navodilo, ki ga je tisti, ki ga je potegnil, po policijsko seveda izpolnil. Vstopiti je moral v sobo in surovo uničiti eno izmed dveh tam postavljenih rastlin. Moral jo je izkoreniti, rezati, menderati.

Nihče, niti Backster sam ne, ni vedel za storila, samo druga rastlina, ki je bila priča, ga je poznala. Nanjo je bil pritrjen detektor laži. Na vseh pet drugih študentov, ki so pozneje vstopali v sobo s to rastlino, se ni odzvala. Kazalec pa je divje zaplesal vedno, ko je vstopil krivec.

Ženske iz generacij naših mater cvetja nikoli niso podarjale, ker so vedele, da rastline čutijo in bi zaradi nekega stanja, ki bi ga mi po človeško imenovali žalost, zamera, presenečenja ali kaj podobnega, pri novi negovalki slabo uspevale.

Čas naših staršev, ki so veljali za nekakšne prežitke zaostalosti v nebo naskakujočem krasnem novem času, je bil čas modernizma. V tistem času je svetost veljalo prikriti in človeškemu življenju. »V skladu z novim duhom časa, z novo duhovnostjo, ki vznika na prelomu med moderno, se pravi antropocentrično, in postantropocentrično oziroma postmoderno dobo,« kakor piše v Razlagi Osnutka Ustave Republike Slovenije, se spoznava »svetost življenja vseh živih bitij«. To spoznava čedalje več ljudi. Čas postmodernizma je!

Rastline se svetijo v jasno bitje sveta, dragi prijatelji zasmehovalci svetosti življenja!

In sploh ne gre za to, da naj bi vsi postali vegetarijanci. Kajti svetost se razkriva skozi bivanje vseh bitij. Tudi rastlinsko življenje je sveto. Kumaj komaj kaj bi potemtakem po videzu teh zasmehovalcev bilo dano in uživanje človeškemu rodu. Ker ta rod z močjo svoje uma spoznava svetljenje svetega: »Človek ni odgovoren samo zase, temveč za vsa živa bitja,« piše v razlagi Osnutka nove slovenske ustave. Le kaj bi torej človek še smel pojesti? Niti tiste hrane bi ne smel, ki jo zasmehovalci imenujejo vegetarijanska, ker sodi tudi ta hrana med živa bitja in se rastline, kakor je dokazoval prej omenjeni ameriški gospod, odzivajo na način, ki ga imenujemo po človeško: čutenje. Naj bi mar jedli samo (tisto, kar odmere, odpadke sadeže in osuta čista)?

Ljudje smo bitja med bitji. Imamo um, da bi spoznali svetljenje svetega in da bi temu ustrezno dodelili vstopno besedilo nove slovenske ustave. Nič drugega, toda česa večjega od človeškega roda »koraj« da ni mogoče pričakovati.

## POPLAVLJENCI NE BODO OSTALI SAMI

# Dvakrat dá, kdor hitro dá!

Čeprav bomo zaposleni prispevali dva enodnevna zaslužka za ublažitev škode, povzročene z nedavnimi poplavi v Savinjski dolini in drugih krajih, je vse več občanov in tudi delovnih organizacij, ki skušajo dodatno pomagati. Tako smo že poročali v prejšnji številki našega lista, da je Radenska namenila 15.000 plastenk mirala in radina, ki jih je republiški štab za civilno zaščito že oddal prizadetim. Drug zgled je iz krajevne skupnosti Turnišče, kjer so v soboto na po-

budo krajevnega odbora Slovenskih krščanskih demokratov zbrali v Turnišču, Renkovcih, Nedežici in Gomilici okrog 10.000 kilogramov krompirja, zelja, korenja, peteršilja, čebule in rdeče pese. Ožimnico za poplavljenice je prispevalo 280 gospodinjstev, turniški mlinar Premoša pa je dodal še 500 kilogramov moka. Nabirko so izročili Rdečemu križu v Mozirju, tja pa jo je brezplačno prepeljal tovornjak turniške Planike. Po potrebi bodo še zbirali hrano.

Objavljamo številke žiroračunov, na katere lahko nakažete pomoč poplavljenim območjem:

Rdeči križ Slovenije: 50101-678-51579 — za poplave Slovenska kmečka zveza: 50101-678-63914 — za poplave Karitas: 50100-620-107 05 1140116-623903 — za poplavljenice Obrtno združenje Celje: 50700-728-073-55882 — za poplavljenice Obrtno združenje Mozirje: 52810-728/73-55263 — za poplavljenice



V krajevni skupnosti Turnišče so namesto denarja zbirali ožimnico. Okrog 10 tisoč kilogramov težek tovor je v Mozirje brezplačno odpeljal tovornjak Planike. Foto: F. Vitez

## Oškodovani za 16 milijonov

Komisija je ugotovila in ocenila škodo, ki sta povzročila močno deževje in prvonovembrska poplava. So krive melioracije med Lešanami in Ščavnico ali nenačrtno izvajanje del? Izdelati karto o plavovitosti terena v Slovenskih Goricah in pronicljivosti tal ob reki Muri.

Na zadnji seji Izvršnega sveta SO Gornja Radgona so obravnavali poročilo o nastali škodi v kmetijstvu in na komunalnih objektih, ki jo je povzročila močna vodna ujma 1., 2. in 3. novembra 1990 v občini Gornja Radgona. Najprej so člani izvršnega sveta izvedeli vse o poteku akcij dežurnih v štabu Civilne zaštite (poročal je poveljnik Valter Horvat), nato pa še mnenja direktorja Vodnogospodarskega podjetja in rečnega nadzornika. Po njihovem je vzrok poplav tudi nedokončana regulacija reke Ščavnice, za zamudo pa naj bi bile krive zahteve naravovarstvenikov. Žal pa na seji ni bilo investitorja (predstavnikov kmetijske zadrage), da bi povedal, zakaj so kljub temu začeli z melioracijami.

Skupna vrednost ocenjene škode, ki so jo povzročili plazovi, deževje in poplave, je 16 milijonov dinarjev. Največji delež odpade na kmetijstvo. Čez 1,9 milijona dinarjev je škoda na posevkih, in sicer je kmetijstvo Črnci prijavilo škodo na 139. kmetijska zadruga (zasebniki) na 100 in VG Kapela na 20 hektarjih. Bojijo se, da bo 259 hektarjev posujenih posevkov pšenice propadlo. V vinogradih in sadovnjakih je škoda čez 5,5 milijona dinarjev — Podjetje Radgonske gorice je oškodovano za skoraj 4 milijone dinarjev, VK Kapela za 804 tisoč in za toliko tudi kmetijska zadruga. Na območju celotne občine so tudi poškodovani objekti za izsuševanje (jarki, prepusti, poti) v vrednosti 1,5 milijona dinarjev, 350 tisoč dinarjev pa

V zbiranju pomoči za poplavljenice kraje Koroške, Celjskega, Savinjske doline in Posavja pa so se vključili tudi pomurski občinski odbori Rdečega križa. Njihovi aktivisti iz krajevnih odborov bodo v teh dneh obiskali posamezna gospodinjstva in zbirali predvsem denar. Imeli bodo pisna pooblastila. V soboški občini pa denar za poplavljenice zbirajo tudi pooblaščenici krajevnih odborov Slovenske kmečke zveze. Z Rdečim križem so se dogovorili, da se bodo oglasili v tistih gospodinjstvih, v katerih ne bodo prišli zbiralci Rdečega križa, in obratno.

## VODA UNIČILA 4,5 ODSOTKA DRUŽBENEGA PROIZVODA

Na ponedeljkovem posvetu občinskih izvršnikov s slovensko vlado so jim predstavili dva nova predloga zakonov o zavodih ter financiranju javne porabe. Sledila je točka o pomoči prizadetim v poplavah. Povedano je bilo, da 8-milijardna škoda pomeni 4,5 odstotka vsega letnega družbenega proizvoda, kar petkrat presega cenus za zvezno solidarnost. Zvezna vlada je za prvo pomoč najbolj prizadetim odborila 10 in slovenska 30 milijonov dinarjev iz rezerv. Slovenski denar bodo razdelili med občine po ključu najbolj prizadetih, zveznega denarja pa še niso dobili. Predstavljen je bil tudi program organiziranja javnih del, v katere se lahko vključijo nezaposleni ali delavci, ki čakajo na delo. Ljudje iz vlade, ki vodijo pomoč, so poudarili, da naj bo le-ta organizirana, vodena in usmerjena iz posameznih krajev. V vladi pa se sprašujejo, do katere meje pomagati in do kdaj.

naj bi bilo uničene silažne in rastlinske krme.

Uničenih je bilo tudi precej makadamskih cest, zato bo potrebno skoraj 900 tisoč dinarjev za nakup gramoz (čeprav je gramozna jama v občini Gornja Radgona).

O novembrskih poplavah in plazovih na Ivanjskem vrhu in Polih prav gotovo ni bila izgovorjena zadnja beseda. Veseli so lahko, da ni padlo toliko dežja, kot na celjskem območju, kajti v tem primeru bi bile posledice katastrofalne. Zato bodo v najkrajšem možnem času postorili najnujnejše: regulacijo Ščavnice rešili vsaj do te mere, da ne bo več ogrožala, se dogovorili z ljutomersko občino o polnjenju zbiralnika vode v Bohelnečih. Ponovno utrditi nasip v Lurvercih (kdo je kriv, da so ga prvič utrjevali na nepravilni strani), izdelali karto plavovitosti in prepustnosti tal, čim prej montirati dodatno črpalko za gornjeradgonsko kanalizacijo in drugo.

Denarja od republike sicer ne morejo pričakovati — obvestili pa jih bodo vseeno.

Bernarda B. Peček

# ČE BI BILI ANGLEŽI ALI ALBANCİ...

...bi mnogoboja sploh ne bilo, ...bi se ravnali po »nepisani« ustavi, ...bi prisegali na starodavno tradicijo, izvirajočo iz zgodovine in religije,

...bi bili, skratka, kot Angleži ali Albanci ali Izraelci ali Iranci, ki očitno lahko shajajo tudi brez napisane državne »osebne izkaznice«.

Sicer pa je že na dlani, da se bomo v okviru 164 členov, kolikor jih šteje parlamentarno ponujen osnutek nove slovenske ustave z vsemi različicami, lovili vsaj med štirimi, če ne petimi modeli. Po prvem, zahodnoevropskem, predstavlja ustava podoben državni zakonik z natančno določenimi odgovornostmi in postopki.

Po drugem, »angloameriškem«, je ustava »ogrodje vlade« in varuh pravic; določa osnovne politične odnose, pušča pa mnoge elemente neopredeljene.

Po tretjem, »komunističnem« ali sovjetskem (revolucionarni manifest!), ustava načrtuje politično, družbeno in ekonomsko rekonstrukcijo na podlagi vodilne revolucionarne mitologije oz. ideološkega programa.

Po četrtem, t.i. modelu tretjega sveta, skuša biti ustava idealnotipsko pojasnilo režima (politični ideal!), brez resnejših poskusov, da bi ga dosegli.

Po petem modelu, ko ustave upoštevajo starodavno tradicijo, izvirajočo iz zgodovine in religije oz. iz obeh.

Prav ob slednjem bi se morda splačalo ustavit v zdajšnji javni razpravi, rokovno naravnani na konec tega meseca; pravzaprav bi se morali pri tistem, o čemer smo se nekaj malega razpisali v zadnji številki našega časnika pod naslovom Strahovi pred »lakomnostjo« po lastni državi? — namreč ob modelu regionalizma in t.i. lokalne samouprave. Slehera slovenska pokrajina ima namreč nekaj lastne starodavne tradicije, izvirajoče iz zgodovine in religije in tako tudi ali predvsem Prekmurje. (Pomurje je največji konstrukt, zlasti politične narave!) Vse to kaže upoštevati, ko je govor o t.i. lokalni samou-

pravi. Spomnimo le na ponujena ustavna določila o občini in širših lokalnih skupnostih. »Sosednje občine se lahko povezujejo za opravljanje skupnih zadev prebivalcev njihovega območja

## KAJ PA POLOŽAJ NARODNIH MANJŠIN?

Od 164 členov, ki jih vsebuje osnutek nove slovenske ustave, je kar nekaj takih, ki se nanašajo na položaj manjšin. Prav o teh členih je rečla beseda tudi na javni razpravi, ki jo je pripravila Pomurska madžarska narodna samoupravna skupnost v Lendavi.

Pripadniki manjšin so menili, da mora v uvodnih splošnih določbah zapisano, da sta italijanska in madžarska narodna manjšina del slovenske države (kot je bilo to že zapisano v ustavi). Po sešej so opozorili na dva člena. V 63. členu, ki govori o pravici do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku, je nast dvojjezične vzgoje in izobraževanja zapisana le kot varianta dodatek. Ta dodatek mora ostati v ustavi. Podoben je z 63. členom, ki govori o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne manjšine. Tudi tu so nekateri predlagali (varianta), ki jih manjšina ne sprejema, recimo, da bi črtali pravice do razvijanja javnega obveščanja, založništva, solstva in sike z matičnim narodom, pa tudi skrb za gospodarski razvoj dvojjezičnega ozemlja.

Širše lokalne skupnosti. Take skupnosti se lahko ustanovijo tudi z ustavnim zakonom,« velja 139. člen osnutka nove slovenske ustave. Kakšna bo posledica naveza med občinama Lendava in Murska Sobota na levem bregu Mure in občinama Gornja Radgona in Ljutomer na desnem bregu Mure, najbrž ni namišljena ali zanemarljivo vprašanje. In kaj in še zdaj smo imeli oz. imamo medobčinske, pokrajinske organe in skupnosti, kako bo po slej, naj bi sami odločili. Zato naj se slovenski ustavni mnogobroj razvname tudi v to smer.

Branko Zuneč

## Mura se ne da

Potem ko je tudi okrog 6.500-članskemu kolektivu Tovarne oblačil in perila Mura grozilo, da se utegne srečevati pri poslovanju z rdečimi številkami — predvsem zaradi neustreznega (previsokega) tečaja dinarja in blokade srbskega tržišča — so začeli iskati še zadnje notranje rezerve. Sklenili so namreč, da enostavno morajo poslovati pozitivno in kolikor toliko spremljati socialno varnost zaposlenih.

Tako so zmanjšali režijske ure za 33, ure pručevanja pa za 2 odstotka; zastoje v proizvodnji so zmanjšali za 38, nočne ure in de-

lovne ure ob nedeljah in praznikih pa za 42 odstotkov; in kar je najpomembnejše, poleg vseh ukrepov so povečali produktivnost za 10,2 odstotka. Vse to je pokazal periodični obračun poslovanja za 9 mesecev, kjer je mesto grozeče »rdeče številke« prikazal dobiček v višini 7 milijonov dinarjev. Vsa sredstva za reprodukcijo pa znašajo okrog 58 milijonov dinarjev.

»Bilanca je popolnoma čista in še nekoliko večji optimizmi smo do konca leta, saj končno lahko pričakujemo izvozne mulacije, in to okrog 30 milijonov dinarjev. Računica pri izvozu — le-ta bo znašal letos okrog 110 milijonov nemških mark, pa bo kljub vsemu nespodbudna. Če namreč vzamemo, da so devize podcenjene samo za 20 odstotkov, to pomeni izpad dohodka za Muro čez 20 milijonov dinarjev. Čeprav moram reči, da je velika, čeprav moram reči, da se obremenitve letos nekoliko zmanjšate, dohodkovno pa nam to ne pomeni veliko.« In se ne drugim povedal na petko itakšno konferenci generalni direktor Mure Božo Kuharič. Zvedeli smo tudi, da so zaradi ugodnih poslovnih rezultatov lahko povečali stimulativni del osebnih dohodkov za 10 odstotkov, takoj bo znašal poslej ta del 50 odstotkov; plače za oktober, ki so jih zaposleni prejeli v ponudbi, pa so znašale v povprečju od 5.500 do 5.600,00 dinarjev. Po sešej so zmanjšali tudi delovni čas, ki ga bodo prejeli v ponudbi, in sicer za 10 odstotkov. In tako grozijo velike stavke. Na srečo jim še nobeden partner razvname tega ni odpovedal sodelovanja, ker so se v Muri držali tradicije jernih rokov. In tako vajo ravnati tudi v prihodnosti, kot tudi glede kakovosti dela.

Bernarda B. Peček

## Spoštovani gospod minister!

Gornjeradgončani pošiljajo pisma vladi, v katerih ne le da prosijo in opisujejo težaven položaj, temveč tudi zahtevajo.

Sicer je bila to najprej zahteva delegatov zborov Skupščine občine Gornja Radgona, vendar pa je tudi občinska vlada uvidela, da ni dovolj, če govorijo »velike besede« in zahteve le sami od sebe. Slišati jih morajo tisti, ki so jim namenjene.

Zato so se odločili, da bodo pošiljali pisma — če bo potrebno, tudi vsak teden, po vsaki pomembni seji ali zboru delavcev. Tako so v pismu, ki sta ga podpisala predsednik občine in izvršnega sveta, postavili zboru združenega dela Skupščine Republike Slovenije kar šest zahtev: izplačilo izvoznih spodbud, realen tečaj dinarja, razbremenitev gospodarstva z republiški prispevki, poslovanje z delnicami šele takrat, ko bo to mogoče, zmanjšanje razlike med aktivno in pasivno obrestno mero bank ali pa konkurenčnost tujega kapitala in na koncu skoraj najpomembnejše ta čas — kaj namerava storiti vlada na področju delovne zakonodaje, da bo uveljavila trg delovne sile in hkrati zagotovila socialno varnost delavcev?

Pismo, ki sta ga podpisala predsednik in podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine občine Gornja Radgona, je bilo naslovljeno na Republiški sekretariat za gradbeništvo in industrijo, začelo pa se je: »Spoštovani gospod minister!« V njem vlijudnosti, pa vendar odločno, opisujejo položaj gospodarstva v občini, predvsem poslovanje Elrada, Avtoradgona, Radenske in Kmetijskega kombinata Radgona. Čeprav so to le majhna podjetja v primerjavi s slovenskimi giganti in pomembnim Elanom, pa so vseeno izrednega pomena za gornjeradgonsko gospodarstvo. V njih je zaposlenih 68 odstotkov delavcev v občini, ob polletju pa so tri podjetja »prigospodarila« 60 milijonov dinarjev izgub, kar je petkrat več kot ustvarjena akumulacija. Kljub vsemu v občini zaupajo v vodstvene in podjetne.

»Spoštovani gospod minister Rejc! Čeprav Vas s podobno problematiko vsak dan dosilujejo ljudje iz vse Slovenije, Vas v imenu Izvršnega sveta Skupščine občine Gornja Radgona iskreno prosimo, da — ob razumljivem upoštevanju problemov velikih podjetij v naši republiki — upoštevate tudi tegobe manjših, manj razvitih in tudi bolj oddaljenih predelov. Verjemite nam, da bodo hitre finančne injekcije na teh tradicionalno manj zahtevanih področjih zagotovile možnosti za zdravo gospodarjenje v prihodnje.

Na koncu bi Vam radi povedali, da ljudje na tem koncu Slovenije veljamo za tradicionalno skromne in se redko odločamo za tvegane prošnje, zato nam, prosimo, verjemite, da so nas v to potezo prišle težke razmere in nuja, zaradi česar so naša pričakovanja toliko večja.

Bo osebni vpliv ministra močnejši od moči in vpliva slovenskih gospodarskih lobijev?

Občinska volilna komisija  
Gornja Radgona

## Občinska volilna komisija Ljutomer objavlja na podlagi 67. člena Zakona o volitvah

### seznam

pravnoveljavnih kandidatur za nadomestne volitve v Zbor združenega dela Skupščine občine Ljutomer; volilna enota 18 — KZ Ljutomer-Križevci:

1. Miran GERMŠEK, rojen 16. 9. 1957, kmetijski tehnik, stanujoč v Ljutomeru. Predlagatelj: Tožd Mursko polje, Veržej
2. Mirko ŠONAJA, rojen 28. 2. 1948, kmetovalec, stanujoč v Veržeju. Predlagatelj: TZO Kras Križevci pri Ljutomeru.
3. Ivanka KRIZANIČ, rojena 26. 4. 1956, kmetovalka, stanujoča v Stročji vasi. Predlagatelj: TZO Kmetovalec Ljutomer.

V seznamu so vpisani 3 (trije) kandidati.

Voli se 1 (eden) kandidat.

Volitve bodo v četrtek, 22. 11. 1990, na voliščih v prostorih KZ Ljutomer-Križevci v Križevcih, Ljutomeru in Radoslavcih od 7. do 19. ure.

OBČINSKA VOLILNA KOMISIJA  
LJUTOMER

## KRAJEVNA SKUPNOST TIŠINA

### POPRAVEK SKLEPA

o uvedbi krajevnega samopriskevka za del območja KS Tišina, za naselja Tišina in Murski Črnci

Pri razpisu sklepa o uvedbi krajevnega samopriskevka za del območja KS Tišina za naselja Tišina in Murski Črnci (Uradne objave občinskih skupščin št. 21/90) je v 2. členu v naselju Tišina pomotoma izostala 7. alineja, ki se glasi:

- sofinanciranje razširitve prostorov Osnovne šole Tišina» in prav tako v 2. členu v naselju Murski Črnci 8. alineja, ki se glasi:
- sofinanciranje razširitve prostorov Osnovne šole Tišina».

Predsednik sveta KS  
FLEGAR Alojz, l. r.

## SEZNAM

kandidatov za nadomestne volitve delegata v Zbor krajevnih skupnosti skupščine občine Gornja Radgona na volitvah 25. 11. 1990

Številka volilne enote: 4 (KS Sp. Ivanjci)

Voli se 1 (eden) delegat

Kandidati so:

1. Henrik VEBERIČ, roj. 19. 6. 1942, kmetijski tehnik, zaposlen: Radgonske gorice, stanuje Stavešinski Vrh 48  
Predlagatelj: Svet in skupščina KS Sp. Ivanjci
2. Roman VEBERIČ, roj. 23. 1. 1936, šofer, zaposlen: Avtoradgona, stanuje Grabonoš 26  
Predlagatelj: Svet in skupščina KS Sp. Ivanjci



# SKOZI TRNJE GOVORIC K ZVEZDAM DENARJA

V prejšnjem Vestniku smo napovedali — pod naslovom: »Naredil bom to firmo zoper štajersko!« — da bomo skušali prodreti v ozadje govoric, ki se v zadnjih tednih širijo o radgonskem podjetju Elrad, kjer da so zaprli nekaj vodilnih ljudi, razpaslo naj bi se t.i. odtujevanje družbenega premoženja in iz »etnično mešane« firme kot da bi hoteli imeti le še »štajersko«. Povod za to čeno srečanje s ključnimi elradovcema, direktorjem mag. Ivom Vukom in njegovim pomočnikom za program in kakovost inž. Karlom Sapačem, je bila nenavadno ostro zašiljena okrožnica v tovarniških Informacijah (štev. 71,19. oktobra), naslovljena Z resnico proti podtikanjem in lažem.

»Vodstvo podjetja se je odločilo, da bo v bodoče ostro reagiralo na vsa podtikanja, obrekovanja in žalitve, ne glede na to, zoper katerega posameznika v tem podjetju so uperjene. V ta namen bo izkoristilo vsa zakonsko določena pooblastila, poleg interno vodenih postopkov tudi sredstva pregona, tožilstvo in posledično tudi pristojna sodišča. Vsak posameznik, ki širi laži, obrekuje in žali drugega, bo obravnavan v disciplinskem postopku, prav tako pa bo vodstvo podjetja s kadrovskega zamenjavo posleglo v tista okolja, kjer se takšne govorice širijo oz. izmišljajo in jih neposredni vodja ni sposoben preprečiti. Opozorili bi vas radi, da obrekovanja, žalitve in opravljanje niso sado kršitve, pač pa so to kazniva dejanja po kazenskem zakonu Republike Slovenije, ki predvideva za takšne storitve tudi zaporno kazen od treh mesecev do treh let.«

Tako med drugim Informacije. Kaj pa mag. Vuk in inž. Sapač? Ozadje?

VUK: »Teško bi rekel, kaj je v ozadju. Imamo pravico, da v pravni državi skušamo zavarovati svoje dobro ali slabo ime. Govorice je pač treba dokazati ali zavreči, vsekakor pa firmi škodujejo. Ne pristajam, da me obtožujejo za nekaj, česar nisem napravil.«

SAPAČ: »Ali je moderno ali pa odraz določene družbenega trenutka, dejstvo je, da se o vodilnih ljudeh po Sloveniji, v Pomurju in Elradu širijo raznorazne govorice. Zdaj so presegle vsako mero dobrega okusa in odzvali smo se z napisom v Informacijah, da bi ljudem dopovedali, kaj je smiselno in kaj ne. Mogoče je to res izjemna poteza, brez primere v bližnji zgodovini in v našem okolju. Seveda pa se je treba čim več neposredno pogovarjati z zaposlenimi.«

Ste čisto resno mislili, ko govorite o pregonu, najate sodne postopke in opozarjate na kaznivost govoric? Boste iskali njihov izvor, posameznike ali skupine, ki jih širijo? So nameravale — kot v sobotni Muri — obrniti na SDK in celo UNZ?



SAPAČ: »Kar je napisano, je resno mišljeno in proti avtorjem govoric bi sprožili vsaj disciplinski, če ne kar tožbeni postopek — seveda le, če bi šlo za res kriminalne trditve. Dostojte tega še nismo delali in smo se zadovoljili z omenjenim napisom.«

VUK: »Dali smo splošno opozorilo, ne mislimo pa raziskovati izvorov govoric.«

Je res, da ste v veseli družbi vzklili: Naredil bom firmo zoper štajersko!? Če ste, kaj ste imeli na mislih? Mar to, da boste metali na cesto delavce, ki se vozijo na delo iz Prekmurja in z drugih, nštajerskih območij?

VUK: (Med smehom). »To me zelo zelo spominja na »slavnega« moža, ki je rekel nekaj podobnega kot: Napravite mi to deželo spet nemško. Vem pač kategorično zanikati, ker izraz štajerska ni v mojem besednjaku, in četudi bi kaj takega izjavil, bi dejal prleško. Sicer pa dejstva kažejo drugače. Resda ne vem, koliko je med vsemi zaposlenimi Prlekov, Prekmurcev, Medžimurcev in drugih — celo črnca imamo — toda v vodstvu, ki sam predlagal, je več Prekmurcev kot Prlekov oz. Stajercev.«

Letos ste odpustili že okrog 120 proizvodnih delavcev, govori se, da jih boste še kakih 200. Ušlo vam je več, baje vsaj 15 ključnih strokovnjakov. Kaj bi pojasnili?

SAPAČ: »Močan padec povpraševanja po Jugoslaviji in zelo težaven oz. ekonomsko neupravičen izvor sta Elrad postavila v enega najtežjih gospodarskih položajev. Ko smo se letos začeli preizkušati in znova preverjati lani sprejete načrte, se pokazala nujnost po zmanjševanju proizvodnje, kar bi bilo normalno poslovanje: ob tržnih imamo ogromne velike likvidnostne probleme. Vse to je privedlo, da začnemo začasno zaposlene delavce odpustiti. Tudi zamrznitev OD konec lanskega leta nas je ujela nepripravljene z dokaj nizkimi cenami in se vleče skozi vse leto. Stevilni naši strokovnjaki so se zato odločili, da odidejo; ali da bi ostali, bi morali lastne firme ali se zaposliti pri tujih podjetjih in si izboljšajo plačo.«

VUK: »Že v aprilu smo začeli — zaradi hudih likvidnostnih problemov — z zmanjševanjem pro-

izvodnje in zalog. Izdelali smo tudi program za zagotavljanje likvidnosti, ki so ga naše banke ugodno ocenile. Po njem smo začeli ukrepati. Tako je bila v treh poletnih mesecih proizvodnja zasledena le enotretjinsko in zaposleni doma na t.i. kompenzacijskem dopustu. Odpustili smo lani začasno zaposlene oz. nevalificirane delavce, kajti pričakovati je bilo običajna sezonska nihanja. Nismo pa vedeli, da bo imel Markovičev program tako hude posledice za povpraševanje. Torej je bilo treba uravnotežiti obseg možne prodaje, proizvodnje in stroškov. Ob tem, ko je začel delovati trg delovne sile, je odšlo tudi nekaj strokovnjakov. To je neogibno in ocenjujem, da bo tega še več, vendar prihajajo tudi naši študenti.«

SAPAČ: »Močno nas je prizadel odhod ključnih strokovnjakov. Na primer vodje komercialne Jožeta Čafa, referenta za prodajo profesionalnih naprav Bojana Činča, vodje uvoza Sonje Savlove in drugih. Nisem imel občutka, da bi pri tem šlo za osebne zamere, vsaj pri tistih ne, s katerimi sem se osebno pogovarjal, ko so odhajali.«

Omenjeni so bili študenti. Kaj je z njimi?

VUK: »Letno imamo kakih 30 ali 40 študentov, pri čemer zadnje čase ugotavljamo, da se ne prijavijo na vse naše razpisane štipendije. Predvsem gre za elektroniko, telekomunikacije in podobna strokovna področja in predvsem te usmeritve so deficitarne.«

Že ob 26. jugoslovanskem simpoziju o elektronskih sestavnih delih in materialih v Radencih, katerega pokrovitelj je bil Elrad, pa ob predstavitvi na 37. sejnu Sodobna elektronika v Ljubljani in tudi v ozadju zadnje tiskovne konference pri vas, je bilo slišati veliko ugibanj in domnev. Ena takih se glasi: ali obstaja zasebno podjetje in kdo je lastnik, ki v vaših prostorih med delovnim časom opravlja pravne in poslovne storitve za vaše podjetje? Je mogoče postreči z uradnimi podatki o številu sporov, ki so se za vas, s pomočjo tega podjetja, končali ugodno?

SAPAČ: »Te govorice oz. ta natolcevanja so se pojavila, ker so posamezniki iz naše firme skupaj z drugimi v evforiji ustanavljanja »papirnatih« podjetij ustanovili podjetje, ki pa ni nikdar začelo s poslovanjem. To so ljudje povezali z imenom odvetnika Andreja Husarja iz Gornje Radgone, ki opravlja za nas odvetniške posle v sporih, ki zadevajo izterjave. Nesmiselno je ponavljati iz dneva v dan, da je pač ta odvetnik kot zasebnik v pogodbenem razmerju z nami in da dela za nas, kot bi delal katerikoli odvetnik.«

So morda kakršnekoli težnje po privatizaciji za zdaj še družbenega podjetja Elrad? Sliši se namreč, da so že zdavnaj znani lastniki posameznih profitnih centrov?

VUK: »Vesel bi bil, če bi jih poznal. Se pa organizirano pripravljamo na to, da skušamo dati tej lastnini ime (po Sapaču, da firma dobi titularja — op. B. Ž.). Najeli smo svetovalno firmo Arah Consulting iz Ljubljane, ki nam pri tem pomaga, saj gre za nov proces, za kapitalizacijo lastninjenja, ki ga sami dovolj dobro ne poznamo in zato najemamo strokovnjake za to področje. Ali bomo družba z omejeno odgovornostjo ali delniška družba, še ne vemo, vendar smo si že ob ustanovitvi družbenega podjetja zadali za cilj delniško družbo. Ta je tudi v naših razvojno-planskih usmeritvah. Hkrati je to zahteva republiške vlade, kajti pri njej smo s svojim razvojno-sanacijskim programom eden od kandidatov za sredstva za kapitalizacijo.«

SAPAČ: »Mislim, da so tudi govorice o privatizaciji Elrada natolcevanje. Razmišljamo o delniški družbi in da bi bil čim širši krog zaposlenih, tako rekoč vsi, na neki način lastnik podjetja; dovolj dolgo so že tu in veliko so vložili vanj. Firma bi kot mati ustanavljala družbe z omejeno odgovornostjo, ki bi bile v lasti te delniške družbe.«

Prebrali smo, da ste postali ekskluzivni izdelovalec in dobavitelj televizijskih anten za Philips, vendar se pri tem bolj malo ve o finančni plati te ekskluzivnosti. Zanima nas, koliko dobička ali morda izgube si Elrad pridela s posamezno anteno?

VUK: »Ne drži, da bi bili ekskluzivni izdelovalec za Philips, kajti razgovori v tej smeri so obstali na mrtvi točki. Znano je, da je Philips v določenih težavah in da je že odpustil deset tisoč ljudi, po izjavi direktorja pa jih namerava še od 35 do 45 tisoč. Odločili so se, da proizvodnje ne bodo selili, kajti šlo je prav za to in tudi mi smo bili med kandidati. Za zdaj je vse skupaj zamrznjeno in čakam, da se zadeve izkristalizirajo. Sicer pa je naše izdelke mogoče najti skoraj na vseh kontinentih: prek Avstralije izvažamo na Japonsko in v Ameriko, čeprav ne pod svojo blagovno znamko. Pri antenskem programu kot celoti imamo računico, toda to ne pomeni, da je vsaka antena izdelana z enakim dobičkom ali z enako izgubo. Ker je ta čas ves izvoz na meji rentabilnosti, se postavlja sistemska dilema: izvažati ali ne izvažati, čeprav gre samo za teoretično alternativno. Če namreč nismo z izvozom, je izredno malo možnosti, da ga spet oživimo.«

SAPAČ: »Izvažati moramo, če želimo obdržati obseg poslovanja in ustvarjati devize za nakup določenih materialov. V veljavi so tudi nekatere dolgoročne kooperacijske pogodbe, po katerih se moramo ravnati. Upamo, da bo izvoz po sprejetju nekaterih slovenskih zakonov z izvoznimi stimulacijami dohodkovno/profitno zanimivejši. Pravilo je, da se pri izvozu ne smemo spustiti pod neposredne stroške in da izdelujemo proizvode, ki so bolj

## Soočenje Elradove dvojice VUK:SAPAČ — o Elradu

dobičkonosni. Torej se s posamezno anteno naj ne bi pridela izguba.«

Kakšni pa so (ne)poravnani računi z družino Gorenje iz Velenja, s katero ste se letos, po 18 letih zvestobe, razvezali? Merimo na delitev premoženja, skupna vlaganja, skupne razvojne projekte ...

SAPAČ: »Odnos je dokaj korekten in pogodbeno urejen. Bilo je sicer nekaj sporov pri cenah in zato nismo nekaj mesecev izdelovali kabelskih setov za Gorenjevo firmo Gospodinjski aparati. V zadnjem času pa so naročila spet tolikšna, da jih komaj zmagujemo. Premoženje smo si v glavnem razdelili, odprti je le nekaj vprašanj o združevanju manjšega obsega sredstev za razvojne projekte in še kaj. Lokacijsko smo bili pač daleč od Velenja, brez močnejših materialnih, premoženjskih in drugih povezav.«



VUK: »Nismo imeli velikih skupnih projektov; pravzaprav je šlo bolj za kreditni odnos. Kar je Gorenje sofinanciralo pri, recimo, projektu kabelske televizije, redno odplačujemo, tako kot bankam. Tu so čisti računi. Seveda pa ostaja neugotovljivo, koliko kapitala se je nabralo skozi druge, nevlagateljske oblike sodelovanja, kjer ni pravih osnov za delitev.«

Boste letos splavali? Kaj vas te dni najbolj mori? Kako poslujete?

VUK: »Največ se ukvarjamo z (ne)likvidnostjo, načini izterjav, dolgov kupcev, z denarjem, o katerem smo se sicer učili, da nima vrednosti, da je vir izkoriščanja in podobno. Po bančnih analizah imamo dolgoročne finančne vires sorazmerno dobro usklajene, problem je v kratkoročni likvidnosti, torej v tem, da ne uspemo dobiti denarja za prodane izdelke. V nasprotnem bi bili pri dolgovih, terjatvah in zalogah računsko uravnoteženi.

Ob splošni neplačljivosti je naše blago celo bolj luksuzno kot ne. Nič več ne govorimo o finančnih bilancah uspeha, ampak o finančnem ravnotežju. Rezultati devetmesečja: za 3,9 milijona dinarjev izgub, kot ob polletju, in za 27 milijonov dinarjev odpisanih terjatev. To seveda ne pomeni, da jih ne terjamo, ampak pomeni določeno rezervo. Trenutno je povpraševanje dobro, proizvodne zmogljivosti so zasedene, manjši problemi so le z dobavo materiala. Znano je: kolikor več prodaj, tolikor več imate terjatev. S tega vidika je možno, da bo letoletni poslovni rezultat — ob še večjem odpisu terjatev — podoben tričetletnemu, pri čemer ne vemo, kaj bo z internimi delnicami. Če se bodo štele v rezultat, bo bistveno drugače, saj moramo pri 20-odstotnem dvigu nad zajamčenimi OD povečati maso za okrog 51 ali 52 odstotkov. To pa je hud udar v delitvi dohodka.«

SAPAČ: »Najhujše likvidnostne težave smo prebrodili že v juniju, ko je padla komercialno-hipotekarna banka, pri kateri smo imeli kredite in so nam jih na kratko odpovedali. Takrat smo bili tudi dalj časa blokirani. Pozneje so se razmere popravile, saj smo z zmanjševanjem zalog, intenzivnejšo izterjavo in podobnimi ukrepi prišli tako daleč, da uspevamo OD izplačati do 20. v mesecu; prej smo jih šele 27. v mesecu. Mesečno smo blokirani kvečjemu za dan ali dva, po plači, ko čez en teden zapadejo v izplačilo naše obveznosti do družbe. Ne plačujemo pa dovolj ažurno našim dobaviteljem. Za ponazoritev: drugi so nam dolžni za sedem kompletnih bruto OD, naš dolg do drugih pa znaša za dva in pol kompletna bruto OD: od tega je približno polovica zapadlih terjatev in obveznosti. Dogaja se, da nas dobavitelji, ki so v monopolnem položaju, postavijo pred dejstvo, da moramo poravnati plačilo celo v 15 do 30 dneh, kar povzroča nepravilno dobavo materiala in s tem pritisk na proizvodnjo. Zaloge v aprilu, ko je bilo — zaradi znanih zapletov s Srbijo — največ problemov s prodajo, smo prepolovili in zdaj znašajo za okrog poldrugi mesec proizvodnje. Izdelan je sanacijski program, pri katerem naj bi nam pomagala tudi republiška vlada s konverzijo kratkoročnih kreditov, teh je za kakih 40 milijonov dinarjev, v dolgoročne. Če bi se to zgodilo, bi samo na obrestih prihranili za več kot 10 milijonov dinarjev letno. To pa je glede na Elradov obseg poslovanja že kar lep denar.«

Skozi trnje govoric k zvezdam denarja — smo naslovlili temo o Elradu, pri čemer je očitno še veliko vprašanj, na katera bo treba poiskati odgovore. Vsekakor pa so sami elradovci — na plačilnem seznamu so 1404 — tisti, ki naj jim vodstvo polaga račune. Škoda le, ker se nismo mogli udeležiti interne programske konference vodilnih ljudi te radgonske firme 27. oktobra v radgonskem gasilskem domu. Gotovo bi se nam še kaj zapisalo — če ne v vrstice, pa med nje.

Branko ŽUNEČ

Radenska

ZDRAVILIŠČE

RADENCI

Storite nekaj zase in za svoje zdravje!

OBIŠČITE ZDRAVILIŠČE RADENCI

kjer vas pričakuje skupina zdravnikov specialistov in fizioterapevtov, ki Vam bodo z najsodobnejšimi terapevtskimi postopki pomagali odpraviti ali omiliti Vaše bolezenske težave.

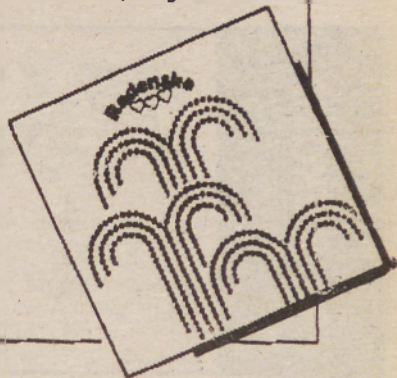
Pa ne samo to! Pomagali Vam bodo takoj, brez nadležnega in bolečega postopanja v čakalnicah, s terapevtskimi postopki, ki jih izvajajo strokovno s pomočjo naravnih zdravilnih sredstev — mineralno vodo, termomineralno vodo ter blatnimi oblogami in najsodobnejšimi fizioterapevtskimi pripomočki.

Terapijo v Zdravilišču Radenci priporočamo vsem tistim, ki imate bolečine v križu ali vratu, obolenje obraznega živca, živca na roki ali nogi, obrabo kolenskega ali kolčnega sklepa, zlom noge ali roke, kronični degenerativni revmatizem, vnetje obnosnih votlin, grla, žrela, bronhijev, pljuč in pljučno astmo ter druga obolenja.

Do konca leta veljajo za terapije omenjenih bolezenskih stanj posebne cene, precej nižje od splošno veljavnih.

Pridite in prepričajte se! Vaše cenjene prijave sprejema

ZDRAVILIŠČE RADENCI  
sprejemna pisarna zdravstva  
hotel Radin  
tel: 069 73 040  
73 541



DOM UČENCEV  
ŠTEFAN KOVAČ  
MURSKA SOBOTA

izpisuje  
dela in naloge

ekonomika-kuharja

ončana IV. ali V. stopnja izobraževanja —  
smer kuhar  
3 leta delovnih izkušenj  
naj vložijo potrebno dokumentacijo v  
dnevi od objave v Vestniku  
vse potrebne informacije lahko dobijo kandidati  
na upravi doma.



## SETEV ZA DANAŠNJI ČAS

Ves čas jesenske setve so imeli pomurski kmetje možnost videti zgled setve s sodobno sejalnico in vse priprave, potrebne za kakovostno setev. Kmetijska srednja šola Rakičan je pripravila prikaz s sejalnico Pononija, vodili pa so ga strokovnjaki Živno-rejsko-veterinarskega zavoda M. Sobota. Čeprav so obiskali območje vseh štirih pomurskih občin, se je z novostmi in kakovostnim sejanjem seznanilo relativno malo kmetov, a so bili izredno zadovoljni.

Prikaz so razdelili na tri dele. V prvem, računskem delu so na osnovi znanih lastnosti semena (čistoča, kalivost in tisočrnska teža ter potrebe posamezne sorte glede sklopa števila zrn na kvadratni meter) izračunali posameznikom, oziroma za posamezne lokacije potrebne količine semena v določenem času na enoto površine. Ko so tako dobili količino semena, so naravnali sejalnico in na koncu preverili, ali izmetava potrebne količine semena. Sejalnica mora biti za tako setev primerna; vgrajene mora imeti določene mehanizme: samostojno preklapljanje slednega črtila, ki zariše vozno sled, po kateri bo drugo leto ob škropljenju in trošenju gnojila vozil traktor, da ostane neposejana. Te tehnične novosti so kme-



tom deloma že znane, vendar v večini primerov, kjer je bil prikaz, še nepoznane. Nekaj površin so tudi zasejali in bodo spremljali napredovanje posevkov.

Čeprav so pomurski pridelovalci pšenice že tržno usmerjeni, je vprašanje, ali je racionalno kupiti drag, sodoben sejalec. »Pri naših kmetovalcih so površine v poprečju premajhne za katerokoli sejalnico, ki jo ta čas najdemo na našem tržišču«, meni agronom Geza Džuban. »Če razmiš-

ljamo naprej in ker se tehnika kljub vsemu ne razvija s tako naglico, da bi jo menjavali vsaki nekaj let — je smiselno odšteti dvajset, trideset, tudi petdeset odstotkov več za stroj, ki ima naštete lastnosti. Prihranimo pri izmetavanju semen, na račun optimalne porabe semena pa dobimo največji možni pridelek. Pri neposejanih vozniških poteh prihranimo sicer le pet odstotkov semena, vendar ne bomo imeli zmečkanih rastlin, na katerih se običajno razvijajo bolezni.

— an

## DENACIONALIZACIJA

## Oškodovani člani urbarnih skupnosti

Skupna površina gozdov in (nekdanjih) pašnikov, ki so ob koncu prejšnjega stoletja prešli iz lasti zemljiške gospodke v last urbarnih skupnosti lendarvske občine, znaša 1.220 hektarjev. Gozdne površine (600 hektarjev) so se ohranile, čeprav nad njimi neposredno bdi gozdno gospodarstvo, medtem ko imajo nekdanji skupni pašniki sedaj drugačno obliko: v glavnem so obdelovalna zemljišča, s katerimi upravlja družbeno posestvo. Čla-

LUDVIK TOTI IZ BANUTE JE MISLIL RESNO

## Farmska vzreja polžev

Le kdo ne pozna Ludvika Toti iz Banute? Na svoji večji kmetiji nenehno uvaja novosti, o čemer smo v našem listu že večkrat poročali. Ob delu pa uspe najti tudi čas za politiko, zato so ga izvolili v družbenopolitični zbor skupščine občine Lendava. Tam je zastavil delegatsko vprašanje o učinkovitejši kmetijski pospeševalni službi in predlagal, da je treba pozornost nameniti polžjim farmam.

Odgovor na prvi del delegatskega vprašanja je takle: S 1. januarjem bo kmetijska pospeševalna služba organizirana v okviru Republiškega centra za pospeševanje kmetijstva. Z bisiveno zmanjšanim številom pospeševalcev naj bi dosegli večjo kakovost dela, med drugim zato, ker jo bodo sestavljali le delavci, ki imajo višjo ali višjo strokovno izobrazbo. Strokovnjaki bodo zadolženi vsak za svoje ozko področje, na primer pospeševalec za prasičerejo, pospeševalec za sladkorno peso in tako naprej. Ker bodo pospeševalci plačani direktno iz republiškega proračuna, bodo delali le na strokovnem področju, medtem ko so bili doslej »deklica za vse«.

V odgovoru o polžjih farmah pa je zapisano, da bo izvršni svet (li) pospeševal reja malih živali, ki so zanimive za izvoz. V to kategorijo pa vsekakor spada tudi reja polžev.

Odgovor zaradi odgovora! Imel sem vtis, da Tothovega predloga niso vzeli dovolj resno, zato sem ga obiskal in povprašal, od kod ideja o farmski vzreji polžev. Pobaral sem ga še, ali se ni morda šalil.

»Zastavil sem resno vprašanje«, je odvrnil Ludvik Toti. »Da je nahiranje polžev (dokler ni bilo prepovedano, op. pisca) donosno, vedo povedati številni, ki so v enem dnevu zaslužili po tisoč dinarjev. Le zakaj pa ne bi polžev redili organizirano? Takoj naj dodam, da se tega nisem domislil sam, ampak sem to predlagal potem, ko sem se na lastne oči prepričal, da je mogoče. Namreč, v sosednji madžarski županiji imajo kar nekaj takih »farm« in služijo lepe denarce.«

V nadaljevanju pogovora je povedal, kako je treba urediti vzrejalnice, katere »poljščine« morajo biti tam posajene, kakšno ograjo je treba urediti in tako naprej.

Ludvik Toti se torej ni šalil. Predlagal je le novo možnost za pridobivanje dohodka. Je pač tako, da so ljudje, ki vedno nekaj tuhtajo, predlagajo, poskušajo (in sogovornik je vsekakor med njimi); po drugi strani pa so taki, ki samo kritizirajo, sami pa kaj več od istega, kar so nasledili od staršev, ne storijo. Seveda pa s tem ni rečeno, da je vzreja polžev edina možnost.

S. Sobočan

ni urbarnih skupnosti (menda jih je 16) imajo od svojih gozdnih deležev vsaj nekaj koristi, medtem ko je povsem drugače s pašniki: od njih nimajo nobene koristi.

Z gozdovi in zemljo urbarnih skupnosti se je lendarvska občinska skupščina ukvarjala že nekajkrat. Nazadnje je bila menda sprejeta pobuda o ustreznih znamenjih lastniškega deleža v zemljiških knjigah. Po mnenju iniciativnega odbora predstavnikov oškodovanih lastnikov urbarnih skupnosti občine Lendava pa to ni dovolj. Zavzemajo se za revizijo aktov (če so sploh bili), na podlagi katerih so gozdovi urbarnih skupnosti prešli v upravljanje gozdnega gospodarstva, in pregled dokumentacije, na podlagi katere so nekdanji lastniki urbarnih pašnikov izgubili svoje pravice. Trdijo, da za druga, ki je opravljala strokovne storitve in pripravljala strokovne podlage za koriščenje pašnikov, le-teh ni smela kar tako prepustiti družbenemu posestvu, enako tudi ne drugih združenih površin, zato je treba zahtevati vrnitev, oziroma tam, kjer to ni mogoče, ustrezno gmočno odškodni-

no. Predstavniki oškodovancev so poleg razlaščenja in svoje predloge za denacionalizacijo strnili v pismo, ki so ga poslovi na predsedstvo Republike Slovenije, obe komisiji za denacionalizacijo, posredovali pa so ga tudi poslancem madžarske narodno-stne skupnosti, kajti urbani gozdovi in (nekdanji) pašniki so bili predvsem na območjih, kjer je madžarski živelj. Predlagajo pa tudi, da je treba z ustreznim zakonom urediti še možnost obdelave njiv, zlasti vinogradov, na tej in drugi strani jugoslovansko-madžarske meje. Gre seveda za dvolastništvo. Znano je namreč, da imajo naši ljudje posesti na Madžarskem in Madžari na Slovenskem, vendar ne eni ne drugi tega ne obdelujejo. Ne vemo sicer, kako je z našo zemljo, ki jih imajo Madžari pri nas, pa — prejšnja kmetijska zemljiška skupnost — našli zvito »rešitev«: zemljo, vinograde in drugo so dali posameznikom v 30-letno obdelovanje, prevzemniki pa upajo, da bodo v tem času priposestvovali...

S. Sobočan

## PREURANJENO ZVONJENJE?

## IMAJO HIDRO- IN AGROMELIORACIJE V DOMANJŠEVCIH NAPAKO?

Na obeh straneh potoka Krka med Domanjševci in Križevci so na pomlad začeli z ureditvenimi deli, da bi tako nedonosna zemljišča usposobili za ustrezno kmetijsko pridelavo. Na površini 150 hektarjev so izkopali jarke, izravnavali valovit svet, vgradili drenažne cevi. Na nekoliko večjih površinah (550 hektarjev) pa so opravili le dela, ki jim strokovno pravijo agromelioracije. To pomeni, da so uredili poljske poti, izravnavali površine in tako kot na prvih površinah so tudi tu poskrbeli (oziroma še bodo) za apnjenje in gnojenje. Hidromelioracije (150 hektarjev) pa se bodo »zavlekale« do spomladi. V načr-

tu je tudi zložba zemljišč, ker pa gre za zahteven in nevhvaležen projekt, saj se ponavadi vsi kmetje ne strinjajo z dodeljenimi parcelami, realno računajo, da bo komasacija opravljena v celoti šele čez dve leti.

S tem poročilom iz doline Krke bi lahko končali naše pisanje, pa tega ne moremo, kajti prej je treba še razčistiti problem, ki ga je nakazal Aleksander Sebök iz Domanjševca. Šli smo na njegov dom, in neposredno je pokazal to, na kar nas je opozoril v telefonskem razgovoru. Torej smo videli, da nekaj deset metrov drenažnih cevi ni prekritih s »šo-

dom« in šele nato z zemljo, kot praviloma mora biti. »Bil sem v Nemčiji in videl sem, kako je treba narediti. Pri nas pa naredijo površino, zato ni čudno, da se cevi kmalu zamašijo,« je dejal Aleksander in nas povabil k jarku, v katerega so speljane drenažne cevi. »Odketala naj bi čista voda, dejansko pa teče umazana, blatna.« Da je ne bi prezrli »delovanja« tako zasutih cevi (brez vrhne plasti kamna) nas je opozoril še na močvirnat svet travnika, v katerem so drenažne cevi. Predlagal je, naj si vse to dobro ogledamo: nad cevni in v njihovi neposredni bližini ni več takega močvirja, med cevmi, ki so narazen približno deset metrov, pa stoji voda.

Želeli pa smo videti še drugo plat medalje! Oglasili smo se v Kmetijski zadrugi Panonka in pobarali inženirja Antona Kolarica, vodjo gradbišča, ki nam je na Sebökov očitke med drugim povedal:

»Na zemljišču tega kmeta in še dveh drugih smo naleteli na teren, ki je po lastnostih podoben testu: kar tako ga ni mogoče utrditi, saj nanj nismo mogli prepeljati vseh strojev, ki so bili potrebni za strokovno drenažo. Res je, da nekaj deset metrov drenažnih cevi nima nad sabo »frakcije« (kamna). To je tako imenovani slepi dren; pomagal bo, da se bo zemljišče nekoliko izsušilo, po tempa bomo čez eno leto položili prave drenažne oziroma odtočne cevi. Nad njimi bo, kot povsod drugod, kjer smo hidromelioracije že končali, 50 centimetrov kamna, ki bo neke vrste filter, da v cevi ne bo teklo kar koli, da bi jih zamašilo. To sem povedal tudi Seböku, a zdi se, da obljubi ni verjel, če je poklical novinarje.«

Ni, mi pa Antonu Kolaricu verjamemo, da bo poskrbel za ureditev, ki bo najbolj učinkovita. Pa ne le zaradi »nadležnega« kritika, ampak tudi zato (ali pa predvsem zato), ker bodo hidro- in agromelioracijska dela stala 6 milijonov 700 tisoč dinarjev. Deset odstotkov bodo prispevali kmetje, preostalo pa Republika Slovenija. Z družbenim denarjem pa se ne kaže več igrati.

S. Sobočan



Aleksander Sebök iz Domanjševca redi predvsem plemenske svinje, ta čas jih ima 24, poleg tega pa je v hlevu še čez 100 svinj-bekonov. Na zamočvirjenem svetu, ki ga hidro- in agromeliorirajo, ima 7 hektarjev zemlje, zato mu ni vseeno, kako bodo dela opravljena. Če bi ostalo tako, kot je zdaj na travniku za hišo, potem že ne bi bilo v redu.

Foto: S. S.



AJDA ZORI, pridi dekle, greva na naše lepo polje... poje pesem. Žal pa na 3,2-hektarski površini, ki jo je Jože Gerenčer iz Strehovec zasejal z ajdo, te dni pa s kombajnom žel, ni nič lepega, kajti ajda je zmrznila. Poskus se torej ni obnesel. Pa nič ne de, saj kombajn ni bilo treba plačati, nekaj ajde je le zrastle (vsekakor pa dovolj za njih, nje kolone), posevek pa je bil kljub vsemu koristen tudi zato, ker je uničil ves plevel in tako bo sladkorna pesa, ki jo bodo seveda zasajali na spomlad, rasla neovirano. Ampak... tista pesem pa je lepo pesem.

Foto: S. S.



## Večje sodelovanje s Petrolom

Čeprav je lendavska Nafta po zadnji (re)organizaciji enovito podjetje, se vse bolj bliža čas, ko bodo sedanji proizvodni sektorji postali samostojna podjetja. Novi direktor Miloš Ošljaj je pred kratkim imenoval vodje teh proizvodnih programov. Vodja Strojgradnje je postal inž. strojništva Rudi Leiner, ostari Naftar, ki je bil zadnji osem let poklicni predstojnik skupščine občine Lendava. Vodja Rafinerije je dipl. inž. Martin Šardi; Petrokemiji bo načeloval dipl. inž. Istvan Szoni, vodja Raziskav in proizvodnje nafte in plina pa je dipl. inž. Marjan Kraljič. Novi vodje že pripravljajo vizijo podjetniške organizacije svojih sektorjev, ki jo bodo predvidoma predstavili kmalu po novem letu. Na podlagi zakona o podjetjih je formalnih možnosti za takšno ali drugačno organiziranost veliko.

Medtem pa v Lendavi analizirajo morebitne posledice izločitve iz sestavljenega podjetja INA Zagreb. Kot smo že poročali, je hrvaška skupščina sprejela zakon, po katerem je INA javno (državno) podjetje in zato v njem ne more biti podjetje, ki je v drugi državi-republiki. O morebitnih neželjenih posledicah so se predstavniki Nafta pred kratkim pogovarjali s predstavniki vlade Republike Slovenije. Kot beremo v tovarniškem časopisu, so se s sogovorniki poskušali dogovoriti tudi o tem, kje je mesto Nafta v energetske politiki Slovenije. Predstavniki republiške vlade niso nasprotovali Nafti zaradi nameravane razširitve in posodobitve, vendar bodo o tem še govorili z ministroma Tomšičem in Bastlom. Je pa spodbudno, da INA Zagreb ni opislala Nafta Lendava, saj bi bo njeno podjetje INA Nafta plin še naprej dobavljalo plinski kondenzat za izdelavo bencina in drugih derivatov. Ni pa se seveda moglo zanašati, da bo tako šlo v nedogled, kajti na območju Hrvaške je toliko nafte, da bi z lastnimi viri skorajda lahko sami pokrili svoje potrebe po tej energiji.

Prav je, da je Nafta zdaj še bolj okrepila stike z ljubljanskim Petrolom, ki naposled kaže večje zanimanje za vlaganje na lendavskem območju. Petrol naj bi tako ravnal med drugim zato, ker je navezal poslovne stike z avstrijsko firmo OMV, s katero je podpisal pogodbo o gradnji nekaj bencinskih črpalk v Sloveniji.

Š. Sobočan

## Javna obravnava zazidalnega načrta

Že dalj časa se govori o možnostih Lendave na področju turizma, vendar pa se je v preteklosti pri načrtovanju običajno vse ustavilo pri pomankanju finančnih sredstev, ki jih niso mogli ali niso znali zagotoviti.

Osnutek zazidalnega načrta in osnutek odloka o zazidalnem načrtu naravnega zdravilišča Lendava sta bila javno predstavljena občanom v septembru in oktobru, pripravili pa so tudi javno obravnavo. Kot je pokazala predstavitev zazidalnega načrta, je mariborski Zavod za urbanizem naredil načrt, katerega uresničitev bi lahko dvignila lendavsko zdravilišče v sam vrh evropskih naravnih zdravilišč.

V bližini hotela Lipa je predvidena gradnja še 6 manjših hotelov, apartmajskega naselja prekmurska vas in paviljonskih objektov z javnim programom (gostinstvo, trgovina, kultura...). Hotele pa bodo povezovali topli, zastekljeni hodniki. Poleg tega predvidevajo še kopališče in objekte, ki spadajo zraven, športne objekte in gospodarski kompleks biokmetije. Načrt je zasnovan tako, da omogoča gradnjo po posameznih fazah, kar pa je odvisno od investitorjev, kako bodo iz-

sno od investitorjev. Pri načrtovanju je različka, da bi zgradili še en velik objekt, kot je hotel Lipa, kmalu odpadla, saj se povsod v Evropi izogibajo gradnji »hotelskih silosov«, ampak postavljajo objekte, ki imajo lastne značilnosti, povezane z okoljem, tudi z okoliškimi naravnimi značilnostmi, kulturo pokrajine in podobno.

Že zgrajeno zdravilišče in načrtovani objekti bi se tako povezali s celoto. Postavljeni pa bodo vzporedno s potokoma, ki tečeta mimo in cesto Lendava-Petiševci.

Med sodelujočimi v razpravi na javni obravnavi, ki je bila 24. oktobra, je bila opazna zavest o nujnosti takih projektov za eno najmanj razvitih občin v Sloveniji, obenem pa nezaupanje. Slišati je bilo tudi pripombo, da se vrsto let načrtujejo gradnje in da prihajajo arhitekti vedno z novimi načrti, potem pa ni nič iz vsega skupaj. Vpraševali pa so tudi o smiselnosti rušenja bazena, ki je v načrtu. Na te pomisleke je arhitekt Bogdan Ratnberg odgovoril, da tudi ta načrt ni dokončen in da je odvisno predvsem od investitorjev, kako bodo iz-

oblikovali dokončno podobo Naravnega zdravilišča. Vsekakor pa je treba graditi tako, da so mogoča nadaljnja gradnja.

Nekaj pripomb je bilo tudi na funkcionalnost načrtovanih prostorov, predvsem o vprašanju parkirišč, sprehajalnih poti za turiste in prilagojenosti objektov pokrajini. Ob tem pa se je kar nekajkrat razvnela razprava o neprimernosti zazidave mesta Lendava v zadnjih desetletjih, tako da je bilo potrebno razpravljajoče usmerjati na temo razgovora. Vsekakor pa gre za načrte, ki so močno povezani z mestom kot celoto, kjer je bilo očitno pri gradnji veliko napak, zato še dodatno nezaupanje razpravljajočih.

Lendavska občina denarja za gradnjo še nekaj časa najbrž ne bo imela, zato razmišljajo predvsem o tujih investitorjih, tem pa je potrebno ponuditi sprejemljiv načrt. V občini drugih naravnih možnosti, kot na področju kmetijstva, do sedaj niso imeli, zadnja leta se ponuja še turizem. Vprašanje je le, če bodo to pripravljene izkoristiti.

J. Gabor

## Se Vesna potaplja?

Tudi največja trgovska organizacija v občini Ljutomer je zabredla v težave. Deluje kot samostojno podjetje, v katerem je zaposlenih 240 delavcev, povezani pa so le v ABC Pomurke. Najbolj jih tepejo visoke zaloge, ki so bile ob devetmesečju vredne 28 milijonov dinarjev, celotna realizacija pa je znašala 152 milijonov. Vzrok je znan — zaradi padanja kupne moči in velikega odliva le-te je prodaja v njihovih prodajnih enotah zmanjšala.

Kljub temu pa je direktor Vesne Emil Kuhar optimist. Začeli so že izvajati nekatere ukrepe, meni pa, da bi svoje morali opraviti tudi inšpektorji in davkarji.

Kaj pomenijo velike zaloge in slabo obračanje kapitala za nadaljnje poslovanje?

»Poudariti moram naslednje: naša trgovska mreža je, razen dveh, treh trgovin, v celoti zgrajena na novo. To so primerni veliki prostori, celo marketi, grajeni za 20 ali 30 let naprej. Tako smo zgradili trgovino Narcisa v Veržuju, Lotmeržanko v Ljutomeru, oskrbni center za gradbeni in vodovodno-inštalacijski material, že prej smo uredili trgovine v Bučkovcih, Križevcih in Razkrižju, dogradili blagovnico in drugo. Ti lokali so lepi, pregledni, vendar jih je potrebno tudi zapolniti. Ne moremo si privoščiti praznih polic. To pa je drugače, kot če imaš majhno trgovino pa dva cekarja blaga — in je že videti polno. Pri nas vozijo blago dnevno po trije ali štirje tovornjaki.«

Katere enote poslujejo najslabše?

»Najslabše se prodaja tekstil, vse blago, od metraže do konfekcije. Nekaj boljše je s perilom, vse drugo pa je...«

Kakšen je izpad v primerjavi s prejšnjimi leti?

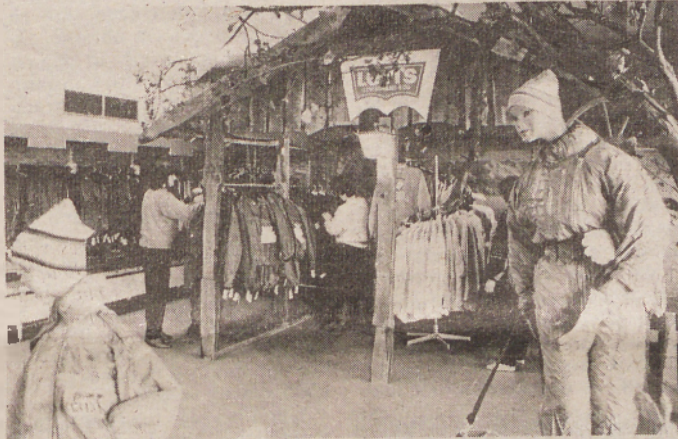
»Prodaja je manjša za več kot polovico. Na enem oddelku včasih dopoldne prodamo le dvojne hlače ali eno obleko. In zaradi tega sta tam celo dopoldne dva ali trije prodajalci.«

Ali to pomeni, da samopostrežne trgovine s prehranbenimi izdelki nekako preživljajo druge?

»Samopostrežne trgovine in trgovine s tehničnim blagom. Pa ne gotovi izdelki, ampak polizdelki, reprodukcijski in gradbeni material. Lahko povem, čeprav o tem ni lahko govoriti: tridesetletje sta pri nas končali z manjšo ali večjo izgubo dve tretjini poslovalnic.«

Kako je z Vesno v celoti — še stojite ali pa se utapljate?

»Ne, Vesna kot celota še vseeno trdno stoji zaradi tega, ker ima dobro zgrajeno mrežo, objekti pa so v lasti podjetja. Po zaključku pa so v lasti podjetja. Po zaključku tega, da se je prej veliko gradilo in vlagalo v skupni trgov-



Med ukrepe za izboljšanje ponudbe v oddelku s tekstilom Vesne Ljutomer spada tudi ureditev novega prodajnega prostora z izdelki Levi's.



Emil Kuhar verjame v trdnost urejene trgovske mreže Vesne Ljutomer

ski standard, smo mi nemara veliko na boljšem kot drugi. Vendar pa nas tepejo prevelike površine prodajnih prostorov za tako majhen promet, kakršen je zadnje čase.«

»Glede oddajanja poslovnih prostorov mislim, da to pri nas še nekaj časa ne bo prišlo v poštev, in sicer zato, ker bi se v tem primeru na skupnosti za zaposlovanje povečalo število nezaposlenih. Najemniki bi poslovanje verjetno hoteli zaupati komu drugemu. Drugo pa je to, da so naši poslovni prostori predimenzionirani za takšno oddajanje, razen mogoče ene ali dveh trgovin na podeželju, kjer bi mogoče to lahko speljali. Drugo, kar se tiče pospeševanja prodaje, mi smo že vsa leta ponujali običajno blago na obročno odplačevanje. To so bili predmeti, kot pohištvo, televizorji, bela tehnika in zadnje čase tudi konfekcija.«

Kdo je po vašem mnenju kriv za takšno stanje?

»Moram reči, da je težko kogarkoli kriviti. Zavedam se, da bomo morali, če hočemo v Evropo 92, nekaj ukreniti tudi pri sebi. Mislim, da bi morali prestrukturirati že prej nameniti več pozornosti, ne pa da smo pet ali deset let le govorili, naredili pa nič. Administracija pa se je nehalno povečevala. Želel pa bi opozoriti tudi na neurejene razmere na domačem trgu, saj je družbeni sektor glede na zasebne v neenakopravnem položaju. Ti dobijo dovoljenja za poslovanje, čeprav ne izpolnjujejo vseh pogojev, tudi začasna dovoljenja. Naše naloge pa so takšne. Najprej opraviti prestrukturiranje in ugotoviti potrebno število delavcev glede na obstoječo kupno moč. Seveda bomo morali hkrati tudi popestriti ponudbo, povprašati ljudi s kakšno anketo, kaj od nas pričakujejo. Poskrbeti bomo morali, da se bo blago hitreje obračalo, kajti brez tega ni dobrega poslovanja.«

Čigava naloga je to — trgovcev ali vodilnih?

»Vseh zaposlenih. Začeli smo že tudi ukrepati. Dogovorili smo se za nekatere oblike pospeševanja prodaje. Že vse leto obiskujemo dobavitelje in izdelovalce in tako izbiramo in kupujemo blago v manjših količinah. Nekateri zaposleni, ki že izpolnjujejo pogoje za upokojitve, ali pa imajo možnost druge zaposlitve, smo na to opozorili, itn.«

Bernarda B. Peček  
Foto: Nataša Juhnov

## Zdravstveni prispevek zdravilišč

Moravske toplice imajo kot zelo pomembne v razvoju zapisane letnice: 1960, ko so v globini 1180 metrov našli ob vrtanju in iskanju nafte vročo vodo s plini; 1964, ko je Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo Slovenije razglasil termalno vodo v Moravcih za naravno zdravilno sredstvo; ter 1981, ko je isti organ uvrstil Moravske toplice v krog slovenskih zdravilišč. V kratkem času obstoja so postavili štiri vrelce, temperatura vode ob izviru pa je 72 stopinj. Glede na kemične in fizikalne lastnosti uvrščajo moravsko vodo med hipertonično, hipertermalno mineralno, natrijev klorid-hidrogenkarbonatno kislavo vodo. Ta opis za mnoge ne pove kaj dosti, zato lahko zapišemo spoznanje, da kopanje v vodi tonizira organizem, kot slanica ima analgetski učinek, kot hidrokarbonatna voda širi žile in zato dobro vpliva na kronično vnetne procese. Moravskim toplicam so bile v okviru slovenskega zdravstvenega, zdraviliškega prostora priznane tele indikacije: degenerativni in zunajsklepni revmatizem, kronični vnetni revmatizem, stanja po poškodbah in operacijah lokomotornega sistema s funkcijsko prizadetostjo. Voda pa je zdravilna tudi za nekatere kožne bolezni. Zdravstveni delavci v toplicah vsem bolnikom in gostom predstavijo tako imenovane kontraindikacije ali odsvetujejo kopanje v zdravilni vodi tistim, ki so preživeli srčni infarkt, imajo okvaro srčnih zaklopk, zvišan krvni tlak, nosečnicam in tistim, ki imajo alergijo na naftne derivate in pline.

Vodja zdravstvene službe v Moravskih toplicah, dr. Majda Hanžekovič-Sitar: »V tridesetih letih smo postali sodoben rehabilitacijski center. Pred dvema letoma smo se selili v nove prostore fizikalne terapije, ki merijo 2500 kvadratov. Opravljamo vse oblike fizikalne terapije, termo-, hidro-, elektro-termo-terapijo, popularna je tudi magnetoterapija ter kineziterapija. Omeniti moramo peloid ali blatne obloge, ki jih dobivamo iz Negovskega jezera. Lahko rečemo, da smo sodobno opremljeni, aparature pa so novejšega datuma. Pri zdravljenju pa poleg naravnih dejavnikov potekajo tudi druge oblike zdravljenja, medikamentozna, akupunktura, zdravstvena vzgoja bolnikov in dietna prehrana. V zdravilišču so zaposleni trije zdravniki specialisti, višja medicinska sestra, fizioterapevti, maserji, terapevti blatnih oblog in drugi. Čakalne dobe pri nas ni, zato nas bolniki lahko obiščejo kot samoplačniki ali z odobreno napotnico za zdraviliško zdravljenje in se jim potem izbere primerna terapija.«

Veliko je bilo že besed o novem hotelu Ajda, kjer bo tudi zdravstvo dobilo nekatere nove prostore. Zdravnica, ki je na specializaciji za dermatologijo, bo opravljala dejavnost svoje stroke, potrebovali pa bi tudi zobno ambulantno. Načrtov jim ne manjka, za goste pa so pripravili tudi posebne programe zdravstveno programiranega oddiha.

Majda Hrovat

ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE

**JEKSTIL  
DEKOR**

M. GORZA 62311 HOČE,  
Stara cesta 42  
Telefon: (062) 611 062

- velika izbira uvoženih čipk za zaves
- izdelava po naročilu
- konkurenčne cene in ugodni plačilni pogoji

Pričakujemo vaš obisk in prepričali se boste o kakovosti naših izdelkov

ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE



**FOTO GERENČER**

Murska Sobota

**SODOBNO—KAKOVOSTNO**

Fotografiranje ob porokah  
in ostalih svečanih dogodkih  
v ateljeu in izven

**JE  
DRANS**

ODRANCI, PANONSKA ULICA 8, telefon (069) 70 189

**ZASTOPSTVO IN PRODAJA VSEH VRST AVTOGUM ZNAMK FULDA IN SEMPERIT**

• zaposlimo 2 šoferja kategorij C in E



**INKOM**

Trgovina na drobno in debelo in turizem  
69000 M. Sobota d.o.o. Prežihova 7a  
Telefon. 069. 23 652

- uvoženo modno žensko perilo ter druga modna oblačila in modni dodatki
- trgovina na veliko ponuja zasebnim trgovcem uvožene trenirke za odrasle in otroke, moške flanelaste srajce, moške in ženske nogavice in drugo blago po zelo ugodnih cenah

ODPRTO od 9. do 19., ob sobotah od 9. do 13. ure

## Spremembe v Gidosu

V sestavljeni organizaciji Lendavi so se odločili, da bodo prilagodili uveljavljenim se novim lastniškim razmeram, ki jih narekujejo spremembe v družbi. Organizacija se bo v dogovoru z lendavskim Izvršnim svetom po novem letu reorganizirala v samostojni podjetji. Ne gre se za kake velike spremembe, saj organizacijsko že delujejo, kot bi bili dve samostojni podjetji, vendar pa je to potrebno tudi statutarno urediti.

Organizacija bo predvidoma v začetku novega leta razdeljena v dve podjetji, ki se bodo povezovale pogodbeno. Eno bo javno, komunalno podjetje, drugo pa podjetje za ohranjanje in vzdrževanje občinskega dela.

J. Gabor



Vse informacije  
dobite pri:  
**DANVEL, d.o.o., Ciril-Metodova 12**  
ali po tel.: (089) 21 744



## Ali je Kozic Demos

Na članka Ali je Kozic Demos in Resnice pred nami smo prejeli pismo Karla Kozica, ki ga objavljamo brez njegovega za vsebino nepomembnega uvoda. Obenem s tem pismom končujemo javno polemiko med Francem Vratarič in Karlom Kozicem.

Gospod Vratarič, jaz sem človek, ki razmišlja na glas, zato se še nikoli nisem loteval pisanja anonimnih pism in telefonskih klicev, tudi vam ne, ker ste tako nepomembni v tem trenutku.

Vse povsod, kjer sem bil v službi, sem bil uspešen in s strani ljudstva, ki dela in misli pošteno, spoštovan. Službe nisem menjal petkrat, nisem pa prenesel nezakonitih in črnih poslov tistih, ki so se okoriščali z ljudskim znojem. Sicer pa je na Zahodu statistično dokazano, da je najboljši poslovnež tisti, ki je menjal službo vsaj trikrat. To mi koristi pri mojem sedanjem delu.

Na svoji trideset arov veliki hišni parceli pa res ne potrebujem traktorja. Avto sem kupil 15. 12. 1989 za 5.000,00 Markovičevih din. To je dvajset let star opel. Čez dve leti sem bil kot inženir strojništva in praktik brez službe zaradi takšnih bolševikov in njihove politike, kot ste vi, g. Vratarič. Da sem s petčlansko družino preživel, sem si od prijateljev sposojal denar, katerega del še danes nisem vrnil, vendar mi prijatelji zaupajo na mojo pošteno besedo.

Vas mandat me sploh ne zanima. Vas je postavila boljševistična politika in še vedno služite njenim ostankom. Sicer pa ste si v tem obdobju prigrabili veliko premoženja, da boste z družino vred lahko mirno živeli, jaz pa moram še vrniti dolgove, ki mi jih je povzročil vaš boljševistični režim.

Že vaša začetna misel, g. Džuban, dipl. inž. agr., da vam hočejo Kozic in njegovi somišljeniki krotiti prihodnost, me je močno presenetila glede na vašo titulo, saj je ta misel iz časov boljševizma. Niti Kozic niti kakšen ozek krog ljudi ne more krotiti in ne bo nikomur krotiti bodočnosti. Bodočnost si bo krotilo ljudstvo s svojim poštenim delom sposobnostjo in znanjem. Takih pogojev za bodočnost pa ne morejo ustvariti ljudje, kot je g. Vratarič, in, izgleda, tudi Vi, g. Vratarič, in, izgleda, tudi Vi, g. Vratarič, saj so bili v partiji ljudje, ki so jo razkrajali in jo tudi razkrojili. To je pač politika, ki jo, menim, dobro poznate.

Žal mi mogočniki v Vestniku ne bodo pripravili odmeriti toliko in tako vidnega prostora, kot so ga vam, g. Džuban, da bi vam napisal svoje misli in gledanje na razvoj kmetijstva v Pomurju. Pa vendar na kratko vam povem, da se iz vašega zapisa jasno vidi, da ste obremenjeni s kmetijsko politiko, ki vas je je naučil Kardelj in boljševizem. Prepričani ste, da se da kmetovati samo na velikih družbenih kmetijskih površinah in zasebnih kmetijah, ki so večje od 30 ha. Slovenski minister za kmetijstvo, g. Osterc, je v Radencih in Ljutomeru pred kratkim jasno povedal, da je družinska kmetija lahko tudi velika 3 ha, vendar mora proizvajati primerno kulturo. Vaši kolegi agronomi imajo na tem področju že pripravljene predloge oziroma izdelane programe, vendar jih g. Vratarič in somišljeniki ovirajo, da bi to spravili v življenje.

Kot inženir strojništva in praktik se zavedam, da se ne morem spuščati v srž problema kmetijstva in kmetijske politike, mislim pa tudi, da vi, gospod Džuban, s takim mišljenjem ne boste mogli sodelovati pri izdelavi nove moderne kmetijske politike v občini in republiki. Nasprotno vaši ugotovitvi, g. Džuban, po moji terminologiji in pojmovanju kmeta in kmetijstva mora kmet in njegovo delo dobiti isto ceno in spoštovanje, kot ga ima v razvitem svetu. Potrebno je razviti takšno kmetijsko politiko, da se kmetičem fantu in dekletu ne bo potrebno sramovati svojega stanu pred enakimi iz sloja delavcev in inteligence.

Torej, g. Vratarič, g. Džuban, ljudstvo je DEMOS in Kozic pripada njemu. Kar delam, delam za dobrobit slehernega poštenega človeka, ne glede na njegovo, versko, politično in rasno pripadnost. Pozivam vse somišljenike in podobno misleče, da se končno uprejo na vsakem mestu tistim, ki so v preteklosti dobro živeli na račun prelitega znoja kmeta in delavca, profesorja, zdravnika in obrtnika ter drugih neimenovalnih, da odstranimo ljudi, ki zavirajo razvoj in ovirajo delo strokovnjakov samo zato, da obdržijo svoje neupravičeno pridobljene stolčke. Pozivam vse, da podprejo tiste ljudi, ki so pripravljene svoje znanje vložiti za boljši in lepši jutrišnji dan, v dobrobit poštenega ljudstva oziroma DEMOSA. Karel KOZIC, inž. stroj.

## Neresnice Kozicove »resnice«

Pisarija g. Kozica, ki je bila objavljena v Vestniku pod naslovom NERESNICA JE RESNICA, me je prisilila, da se tudi sam oglašim. Vsebinske te pisarije me je namreč prizadela, saj je izzvenela tako, da sem se okoristil s tujo lastnino, kar pa ni res, saj je vsa zadeva z zemljiščem potekala legalno, dokumentacija pa se nahaja na pristojnem mestu.

V svoji pisariji g. Kozic med drugim omenja, da imam hišo, vikend z elektriko, blati mojo družino in piše neresnične stvari. Menim, da bi bilo zelo žalostno in bi bil zelo slab gospodar, če bi pri svojih enainšestdesetih letih ne imel strehe nad glavo. G. Kozic je dvajset let mlajši od mene in že več let stanuje v svoji hiši, kljub temu, da nima niti tretjine delovne dobe kot jaz, delovna mesta pa je stalno menjaval. To je zamolčal tudi takrat, ko ga je novinar Marjan Dora javno povprašal o tem. G. Kozic se najbrž sramuje svoje preteklosti, kajti povsod, kjer je služboval, je delal razprijte in

vsiljeval svoj prav. Zapišem naj še, da me moji sodelavci, vaščani Motvarjevec in krajin obmejnih vasi dobro poznajo, saj sem delal na istem delovnem mestu v istem kraju devetindvajset let. V kolektiv, kjer sem delal, smo bili složni, dobro smo se razumeli, ko je bilo treba, smo delali po dvanajst ur ali več in temu primerne so bile tudi naše plače. Tako smo si skoraj vsi tamkaj zaposleni, razen redkih izjem, uredili lastne domove in to s pošteno zasluženim denarjem.

Imam tudi vinograd in vinsko klet. Tako jo namreč imenujem jaz, saj služi temu namenu. In kaj imaš g. Kozic ti proti temu? Ali bi bilo bolje, če bi zemlja, katero sem podedoval po očetu, bila zapuščena, prerasla s plevelom in grmovjem? Tudi elektrika sveti v tej kleti. Ne samo v moji ampak tudi v vseh ostalih na prosenjakovskem bregu. Zgradili smo jo skupno vsi, je naša last z vso potrebno dokumentacijo. Meniš, g.

Karel, da bi bilo bolje razsvetljavati s petrolejko in to na pragu 21. stoletja?

Glede moje hčerke in mlin na pa ti dam vedeti, da je ta mlin last njenega tasta, zato nimaš nobene pravice vtikati se v to privatno lastnino.

Po svojih močeh sem se vedno trudil, kakor tudi žena, ki je delala na prosvetnem področju, za napredek Motvarjevec in vseh obmejnih vasi, bodisi s slovenskim ali madžarskim življenjem. In kaj si v teh letih, razen razprtij, prispeval ti? Tamkajšnji prebivalci to zelo dobro vedo, le povprašati jih je treba. So pa vmes tudi takšni, ki rovarijo in sejejo laž. Menim, da morate vsi takšni najprej pomesti pred svojim pragom in šele nato pogledati pred tujeja.

Meni in moji družini delo ni bilo nikoli odvratno, ni nam smrdelo in zdaj, ko so sadovi tega vidni, se delomrzneži spotikajo ob to. Najhujiši ste pa tisti kričarji, ki stalno menjavate delovna mesta, stolčke in politične barve.

Ernest Vörös z družino

## SLOVENSKI SINDROM

V BLATNI DEŽELI, BLATNIH POTI, BLATNIH LJUDI, SE BOJ SONCA. BLATO V PRAH SPREMENI! (A. Fabian)

Srečna metamorfoza bo to, saj imamo Slovenci končno pred seboj neko prihodnost. Sicer še ne kristalno čisto, je pa vsaj malo manj kalna kot dosedanja. V mulju čisto na dnu, v bazi večine, se že kažejo obrisi zlahtnih paglavcev, ki bodo nekoč, če jim bo sreča mila in usoda naklonjena, le postali žabe in bodo počistili mrčes na gladini. Toliko jih bo in tako prekatane bodo, da jih močnejši od njih ne bodo uspeli iztrebiti, vsaj do novega zaroda ne!

Vendar se bojim, da bo ta odrešujoči proces trajal predolgo in — če sem čisto odkrit — me ta bodoča bodočnost krepko moti.

Namreč: težko je dojeti, da v okviru te putrefakcije kadavra naše vsiljene države nasilno neha vsiljevali človeška življenja, da te brutalno pretepejo tako imenovani varuhi reda in miru, da te nemoteno opljuvajo sočne in neposredne balkanske izbrane besede bratske ljubezni. Ni mi jasno, zakaj naša legitimna oblast še vedno ponuja roko v spravo, obraz v klofuto in tako radodarno odpira žulje našega dela!

Nehote se mi vsiljuje prilika o cvilečem ščenetu, ki se, polno bolh, ponižnosti in vdanosti do gospodarja, nenehno zaganja v njegove noge, da bi se ga ta usmilil, se sklonil in ga počohal

deracije. Če je mišljena ob takšnem početju nesebična skrb za južnjaško nedelo in obratno, zanašanje na marljivo in zato tudi premožnejšo »sestro« Slovenijo, katero je potrebno izmозgati do konca, je to vsaj z naše strani kaj puhel argument, ki bi se mu bilo potrebno korenito in odločno upreti.

Ker pa se človek navadno pusti pravočasno zaslepti, naenkrat rinemo v drugi kot iste skrajnosti, imenovane konfederacija. Konfederacija namreč ni nikakršna rešitev, je le prefinjeno nadaljevanje agonije slovenske samobitnosti in jarem v preobleki svilene vrvice!

Izhod iz vsega tega kaosa je le v razglasitvi popolnoma svobodne in neodvisne Države Slovenije, konstituirane plebiscitarno, s svobodno voljo slovenskega naroda. Vsak izgubljeni dan izgubljenega denarja, ki ga pogoltno izgubljena država, pomeni za nas novo nepotrebno delovno mesto, človeka brez materialne varnosti, brez dostojanstva, vrženega na cesto brez opravičljive pravice takega početja razvrednotenja osebnosti in dela. Nepotrebno žrtev zločina iz strahu pred holografsko silhueto balkanskega Brdavska. Morali bi jim dati enkrat za vselej vedeti, da imamo tudi mi svojega Krpana in da smo pripravljene žrtvovati najlepšo lipo z našega, slovenskega dvora!

Nehajmo že neprestano jadicovati nad nemilo usodo, manifestirati le besedno junaštvo na številnih strankarskih shodih in viti sklenjene roke proti nebu, ki pripada bogovom in ne nam smrtnikom. Vse to in še kaj drugega nekoristnega bomo imeli čas početi, ko bo slovenski črni panter zarisal jasno in nedvoumno mejo naše nove države, ko bomo vedeli, za kaj sploh delamo in ustvarjamo in bo naša pot v Evropo gladko tlakovana in ne le kolovoz v močvirje. Storimo, da se ne bomo počutili več gostači na svoji zemlji in pankrti na nedrjih Zgodovine!

DOMINIK REŠČIČ,  
ustanovni član  
Gibanja za odcepitev  
Slovenije — SAMO  
Črešnjevič 144  
69250 GRONJA RADGONA

## SKICA ZA PORTRET

Že dolgo sodeluje z nami, s knjižnico, z ustavo, ki jo dr. Jože Smej v svoji knjigi Bogojanski župniki in njihove kronike (v posvetilnem sonetu avtorju tega sestavka) imenuje cesarstvo, ko posplošuje. Sodeluje tako, da si pri nas izposoja gradivo oziroma knjige, ki jih vseh, njemu potrebnih, njegova dobro založena knjižnica kljub vsemu ne premore, nam pa podarja svoje, nove, ko jih napiše, ko mu jih izdajo. Zato ga po eni strani poznamo kot zvestega obiskovalca in našega dobrotnika, darovalca, skratka, kot človeka, po drugi pa kot literarnega ustvarjalca — pisatelja, pesnika in dramatika, a tudi kot tvorca mnogih poljudnih ali celo strokovnih člankov, predavanj, razprav in drugega, kar vse hrani naše soboško »cesarstvo«.

Lojze Kozar, sicer duhovnik po poklicu, je bil rojen 11. novembra 1910 v Martinju na Gorickem, vasi pod Srehrim bregom, onkraj katerega je že državna meja z Madžarsko in le dober streljaj naprej od nje proti severu porabski Gornji Senik. V otroških letih, ki jih je preživel v rojstni vasi in njeni prelepi okolici, sta skrbeli zanj predvsem teta in babica, saj mu je mati komaj triletnemu umrla. Štirinajstleten fantič je začel obiskovati gimnazijo v Murški Soboti, končal pa jo je v Puju. Bogoslovje je studiral v Mariboru in ga končal 1936 leta. Kaplanoval je v Trbovljah, Hrastniku, Brežicah in nadalje v domačem Turnišču, moral med okupacijo za nekaj časa na Madžarsko, že ves čas po osvoboditvi pa župnikuje v Odrančih.

Kot človeka in ustvarjalca ga še posebej krasi njegovo prizadevanje po lepem, dobrem v njem samem in v sočloveku. Pri tem drugim se to trudi doseči z govorno besedo s prižnice v odranski Kregarjevi cerkvi in s pisano besedo v svojih sestavkih in daljših tekstih, v svojih knjigah. O tem lepem, dobrem v človeku, neke razmišlja takole: »Koliko dobrega je v slehernem človeku, le odkriti ga je treba. Tudi v najslabšem človeku bomo odkrili vsaj zrnce dobrega. Kako lepo je biti dober!«? Dobro v ljudeh, lepo v naravi, se več v stvarstvu, v umetnosti, globoko doživlja v zgodnji mladosti (materina smrt, prva svetovna vojna, slutnja onstranosti, slutnja duha idr.) so tiste »korenine« Kozarjevega življenja, ki mu dajejo smisel in moč, iz katerih se opaja tudi njegovo literarno ustvarjanje. »Iz teh bistvenih korenin se razvija moje življenje, zdaj v zagnanosti, pa zopet v zastoji, s poletno rastjo in zimskim počitkom, v svetlem jutru in temnem večeru, z vzponi in padci, z uspehi in neuspehi, kakor menda pač sleherni človeško življenje od pračloveka do danes.«

Kozar je eden najbolj branih, a tudi najplodovitejših slovenskih pisateljev, prav gotovo pa najbolj plodovit mohorski pripovednik zadnjih let. Knjige mu največkrat izdaja Mohorjeva družba, a tudi Družina in Ognjišče, medtem ko krajše literarne tekste, razne sestavke vzgojne in verske vsebine, strokovne članke in drugo objavlja npr. v Mohorjevem koledarju, Stopinjah, Novi poti, Družinski priliki, v pastoralni reviji Cerkev v sedanjem svetu, v Družini in drugie. Svoje literarne prevence pa je kot študent bogoslovja objavil v prekmurskih Novinah in Koledarju Srca Jezušovega, medtem ko se čisto začetni, dijaški poskusi niso ohranili. Sicer pa o začetkih svojega pisanja sam pravi tole: »Že v gimnazijskih letih me je mikalo, da bi pisal. Imel sem dobro profesorico za slovenski jezik. Bila je to Silva Trdinova. Videla je, da pisem dobre šolske naloge, zato me je

spodbujala, naj bi v počitnicah pisal krajše spise. Stori sem, kakor mi je velela. Poslal sem ji očitno pa jih ni prejela.«

Vendar, če ne upoštevamo teh njegovih izgubljenih objav, je Kozarja značilno, da je umetniško prozo (kasneje se pismi in dramske slike) začel pisati v razmeroma pozno, šele v drugi polovici 50. let, ko krajša besedila zasledimo v Mohorjevem koledarju, medtem ko je prvi daljši tekst, ki je izšel v samostojni knjigi, objavil šele v prvi polovici 60. let. To je bila povet Takšen prag (1962), njej pa pa v daljših ali krajših presledkih do dijo še druge knjige: povesti Pavlova mreža (1968), Materina ruha (1971, 1973), Vsi in zake (1979), Kamen in srce (1986), Topla babičina dlan (1988), mana Licenciat Janez (1975) in Premakljivi svečnik (1968), leto šele ponatis) ter najnovejša pripoved Neumirljivo upanje (1990). V teh delih, pa tudi v mnogih krajših, ki so do precejšnje mere religiozno obarvana in poučno-vzgojna, se nas pisar izveva predvsem naslednjih tem: življenje otrok — sirot brez staršev, zdomstvo, sezonsko ali celo izseljenstvo, boj za oblast, prva svetovna vojna, boji med katoličani in luterani pri nas v 17. stoletju, bitka s Turki pri Mohorju ob Rabi leta 1664, pohlep po zemlji, uboji iz strasti in drugih.

Dogajanje večine zgodb, ki so napisane dokaj zanimivo, je postavljeno v Porabje in v krajino severni predel Goriškega (v okolje torej, iz katerega je avtor izšel), kar je v naši književnosti prava redkost. V pripovedih včasih več, včasih manj romantično, vendar so kljub vsemu njegove epske osebe žive, negativni naki, če jih lahko tako imenujemo, se slejkoprej spokorijo oziroma doživijo očistjenje. Padel našega človeka prikazuje v svoji njegovimi dobrimi in slabimi lastnostmi, ravnani in doživljanji. Poleg nevere temu drugemu očita še marsikaj, med drugim tudi nizko nataliteto. V porabi kljivem svečniku, ki je najbrž najboljša Kozarjeva delo in v katerem je izredno tankočutno po posvetil v globine človekove notranjosti ter nam pravi: »Na trideset rojstev pravi: prav je tako zelo manjka v živinah, ni je med zakoni, ne v ustanovah, ne med sodniki in podjetjih...« (str. 323). Take podobne ugotovitve nam duhovnik in pisatelj Lojze Kozar v svojem literarnem delu daje vedno v premislek. Z njim se v slovensko besedno umetnost vključuje z literaturo, ki je blizu večernice (sicer pa je kar nekaj njegovih povesti izšlo v zbirki Slovenske večernice). To literaturo, ki je nekaj več kot tridesetletnem razvoju napravila precejšen literarni premik, pa ljudje radi bere

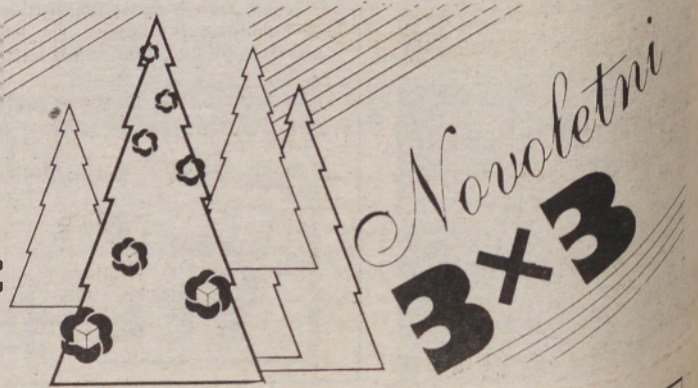
25 000

DOBITKOV

PRVO  
ŽREBANJE  
16.12.90

KONČNO ŽREBANJE

1.1.91









## KOT SE SPREMINJA VREME

Pogosto beremo v časopisih in gledamo na TV, da določeno mesto hoče spremeniti svoje ime, da se nekatere ulice nočejo več imenovati po tem ali onem, da so odstranili kip iz slovenske skupščine, kip izpred ljubljanske univerze...

Že od nekdaj je običajno, da so mesta imenovali po ustanovitelju (Aleksandrija, Petrograd, Karlovac itd.), ali drugih zaslužnih možeh. V starih časih so se rimski cesarji zadovoljili s tem, da so po smrti postali bogovi, manj skromni so pa bili marsikateri »bogovi« v našem stoletju. V takojmenovanem socialističnem svetu so se zgledovali po Sovjetski zvezi in prekrščali ne-

šteto naselij in ulic. Sedaj se časi spreminjajo in mesta in ulice marsikje spet nosijo svoja nekdanja imena, pri nas, pri sosedih, pa tudi v Sovjetski zvezi. Poglejmo na kratko, kako je bilo tam?

Za časa Stalina so sovjeti preimenovali več kot pet tisoč naselij (da o stotisočih ulicah in trgih sploh ne govorimo). Seveda, na listi imenodajalcev je bil sam Stalin na prvem mestu, po njem je dobilo ime 200 naselij, po nekdanj mogočnem (in pozneje likvidiranem) Kirovu 140 itd. To navado je Hruščov sicer opustil, po njem pa so se spet začeli množiti nazivi krajev, kot so Brežnjevo, Andropovo in podob-

no. Rekord pri spreminjanju naziva nosi severnokavkaško mesto Batalpašin, ki je svoj naziv spremenilo kar šestkrat! Ko bil je imenodajalec v čistkah likvidiran, so morali izbrati drugega, ko je bil likvidiran tudi ta, pa tretjega itd.

V zadnjih letih si zelo prizadevajo, da bi mesta opustila svoja »socialistična« in navzela stara imena. Spreminja se naziv mesta Gorki, vedno glasnejše so zahteve, da bi tudi Leningrad dobil svoje staro ime — Petrograd (po Petru Velikem, ki je mesto ustanovil leta 1703).

V Sovjetski zvezi išče svojo novo-staro ime več kot pet tisoč naselij... V. J.



Ne zgodi se vsak dan, da bi lovec uplenil srnjaka s tako mogočnim rogovjem. V letošnji sezoni se je Diana nasmehnila Francu Kosiju iz Verzeja, članu lovske družine Križevci pri Ljutomeru. Njegovo pozornost je pritegnil srnjak z močno grbičastim rogovjem. Potem ko je obležal »v ognju«, je presenečeni lovec ugotovil, da je v resnici ustrelil srno; žival je imela namreč vse ženske spolne organe in — rogove. Kdor ve, da že poškodba srnjakovih mod (zgodbi se med svatovskimi pretepi) povzroči hormonske motnje in s tem spremembe v oblikovanju rogov, težko verjame, da si je srna »omislila« tolikšen okras na glavi.

## Kislo uničenje

Obiskovalci starodavnih gradbenih mojstrov in zgodovinsko-spomenski transversali La Ruta Maya, ki so jo odprli lani skozi džunglo Srednje Amerike in jo odteje obiskuje veliko turistov z vsega sveta, se lahko na lastne oči prepričajo, kako hitro je dandanes propadanje zgodovinskih spomenikov. Krivec številka ena propadanja veličastnih gradbenih spomenikov majevske civilizacije je »proizvod« človekovega delovanja — kisli dež, številka dva pa so mikroorganizmi.

Maja so svoje zgradbe barvali z živimi barvami, predvsem z modro in rdečo. Veličastno žarenje teh barv bo prav kmalu ostalo zapisano samo še v knjigah in na filmskih trakovih. Barve namreč nezadržno izginjajo, ker jih razžirajo alge, bakterije in drugi mikroorganizmi, ki jim godi podlaga, ustvarjena s kislini padavinami.

Za kisli dež so v glavnem krivi bližnja naftonosna polja. Svoj prispevek pa dodajajo tudi nevestni vozniki avtobusov, ki puščajo prižgane avtomobilske motorje ves čas, ko si turisti ogledujejo spomenike. Tej nemarnosti res ni mogoče reči višja sila!

## »EL LOBO« SE VRAČA

Latinsko se mu reče Canis lupus baileyi, v njegovi domovini mu pravijo »el lobo«, po naše pa bi mu rekli mehiški volk. Tako kot druge volkove so tudi mehiškega povsem izrinili iz njegovega naravnega okolja. Nekdaj so krdeči mehiških volkov romala po širjavah Teksasa in Nove Mehike, danes pa jih živi le še nekaj, če sploh kateri, v oddaljenih predelih gorovja Sierra Madre v severni Mehiki. Njihovo število se je zaradi neusmiljenega lova skrčilo na praktični nič. Me-

hiškega volka je tako mogoče zanesljivo videti samo še v živalskih vrtovih, kjer jih je ohranjenih vsega skupaj okrog petdeset.

Zdaj jih nameravajo ponovno naseliti v njihovem starem okolju. Pripravljajo se na izpustitev nekaj parov mehiških volkov na malo obljubljenem območju Nove Mehike. Če bo poskus uspel, jih bodo nekaj izpustili tudi v naravni park ob reki Rio Grande.

Vrnitve mehiškega volka se seveda ne veselijo vsi. Na-

selitvi volkov močno nasprotujejo lovci in živinorejci, ker se boje, da bo volk preveč mesaril med lovsko divjadjo in domačo živino. Vendar pa so tako lovci kot živinorejci obljubljeni ustrezne odškodnine za škodo, ki jo bodo povzročili mehiški volkovi.

Ljubiteljem narave je v ameriški zvezni državi Severna Karolina uspelo vrniti v naravno okolje izginulega rdečega volka. Ta zgled rabi tudi poskusom pri vrnitvi mehiškega volka.

## Kmetijstvo pred spremembami

Poroka biotehnologije in kmetijstva obeta neverjetne stvari. Znanstveni raziskovalci v laboratorijih ustvarjajo do nedavnega komaj zamisljive čudeže. Spreminjajo kulturne rastline in živali v nekaj drugega in novega. In prav nič nora ni razmišljati o dnevu, ko bomo jedli sadeže, bogate z ribjim oljem, ali pili kavo iz naravno dekofeiniziranih zrn.

Novosti so se iz laboratorijev preselile tudi že na polja. Samo v Združenih državah Amerike so letos na večjih poljedelskih površinah opravili prek 100 poskusnih setev in saditev rastlin, ki so jih poprej gensko spremenili. Letina s teh polj zdaj čaka na znanstvene analize. Rezultati bodo vodili v novim genskim spremembam in pridelkom.

Spremembe načrtujejo tudi v hlevih. Genski inženirji pripravljajo možnosti za vzrejo prašičkov, ki bodo rastle hitreje, z več mesom in manj sala, poskušajo tudi spremeniti dedno snov kravjih zardkov, da bodo krave molznice dajale mleko, v katerem bodo poleg običajnih tudi zdravilne snovi.

Prve spremembe genske snovi pri kulturnih rastlinah so znanstveniki opravili šele leta 1983, ko so opravili uspešne poskuse na tobaku in petunijah, znanih strokovnih krogih, da so najprej hvaležni »poskusni zajčki« v rastlinskem svetu. V naslednjih letih so spremenili gensko snov kakor 50 vrstam sadja, zelenjave in poljščin. Med večjimi uspehi je vzgojitev paradiznika, ki je bolj odporen proti gnitju kot običajni paradiznik. Letošnja novost pa je prva gensko spremenjena koruza.

Pravi razcvet genskega inženiringa naj bi doživeli čez tri leta, medtem ko bodo gensko obdela ne kulturne rastline in živali v redni prodajni mreži že čez pet let.

Vendar biološki inženiring nima le svetlih plati. Predstavlja tudi določeno nevarnost za okolje. Nove rastline, ki so odporne proti različnim boleznim in strupom, lahko pripomorejo k novim zelenim spremembam plevin in drugih rastlinskih ter živalskih škodljivcev, ki lahko postanejo še bolj odporni in trdovaltni.

Kljub temu pomeni biotehnologija veliko upanje za človeštvo, še posebno za revni in lačni tretji svet.

## 5.000 muzejev

V deželi galskega petelina lahko kupite knjigo z naslovom 5.000 muzejev Francije. Na zunanji ni videti, da jo je njen avtor, 45-letni Alzačan Alain Morley, pripravil 20 let. Toliko je potreboval, da je obredel neštete francoske muzeje, ki rastejo kot gobe po dežju in je v njih najti vse od sodobne umetnosti do vodnih mlinov, od lutk do parfumov. Povprečno razgledanega človeka, ki ve seveda za Louvre pa za Jeux de Paume in morda še za Sklad Metz v Provansi, od tolikega obilja zaboli glava. Če bi hotel obiskati vse, bi moral do konca življenja preživljati počitnice v Franciji.



DISCIPLINA PA TAKA...

## MEDVED — BIOLOŠKI FENOMEN

Zimsko spanje medvedov proučujejo znanstveniki tako v laboratorijih kot naravi. Ugotovili so, da v krvi in možganih živali, ki zimo prespijo, kroži spojina, ki sproži mnoge zapletene metabolične spremembe v času hibernacije. Odkrili so tudi, da ta spojina, ki je še niso uspeli izolirati, pri nekaterih živalih, ki ne poznajo zimskega spanja, pov-

zroči podobne spremembe. Če so opicam vbrizgali plazmo svizcev, so se pri njih dramatično upočasnili mnogi metabolični procesi. Srce jim je bilo 45 odstotkov počasneje, izgubile so, včasih za tri tedne, apetit, ne da bi se jim to opazneje poznalo na teži, in ledvice so začele delovati počasneje.

Znanstveniki še ne vedo, zakaj

se začnejo medvedje konec poltja besno hraniti. Tudi do dvajset ur na dan jedo jagode, lesnike, mrčes, mrhovino, odpadke — skratka vse, kar najdejo. Odrasel medved tako poje 20.000 kalorij na dan, kar je petkrat več od običajne količine. Pridobi si dvajset centimetrov debelo plast maščobe in je pripravljen na pet mesecev trajajoče zimsko spanje.

Kaj pravzaprav povzroči izločanje spojine, ki je potrebna za hibernacijo? Zdi se, da vzrok ne tiči v spremembi vremena ali krajanju dneva, pač pa v pomanjkanju hrane. Jeseni nastopi obdobje, ko se količina razpoložljive hrane tako zniža, da izgubi medved več kalorij, kot če bi spal.



Strokovnjaki zgodovinskega muzeja iz prefekture Nara na zahodu Japonske so izdelali reprodukcijo Budine glave iz 7. stoletja. Zlata glava je visoka meter, široka pa 56 centimetrov. Na splošno zadovoljstvo obiskovalcev jo bodo razstavili v muzeju v Nari. Izvirnik, ki ga hranijo v templju Jamada, je namreč zelo poškodovan in so ga umaknili. Reprodukcijsko so prevlekli z zlato folijo.

## FANT ZA DENAR

Kadar se govori o enakopravnosti spolov, se pogosto razmišlja samo o tem, da naj bi ženske imele dostop do opravil, ki jih je tradicija doslej poverjala moškim. Manj pa se govori o tem, da velja enakopravnost tudi v obratno smer, da se odpirajo moškim opravila, ki so bila doslej rezervirana za ženske. Med takimi »pravicami« je tudi opravljanje najstarejše obrti na svetu — prostitucije.

V svetu že dalj časa poznajo poleg milijonov prostitutk tudi prostitute, se pravi moške, ki za denar strežejo spolnim željam žensk. Res je sicer, da je prostitutov v primerjavi s prostitutkami občutno manj in da je tudi povpraševanje po njih še razmeroma majhno, pa vendar, poklic je rojen in počasi se krepi.

»Zakaj bi ljubzenska igra ne bila kot obisk pri frizerki ali večerja v restavraciji?« se sprašuje v imenu sodobne ženske Daniela Bolze in dodaja: »Izbiram in plačam. In če uživam v jedi, zakaj bi morala vzljubiti tudi kuharja, ki jo pripravlja?«

Toda prostitutki so v primerjavi s svojimi kolegicami pravi amaterji in prvošolčki v tem starodavnem opravilu. Tisočletne izkušnje so pač tišočletne izkušnje, naravni zakoni pa prav tako niso na strani callboyev, kot je tudi povpraševanje po njih še razmeroma majhno, da za denar niso dobile obljubljenega. Obilje dela je za prostitutka pač bolj izčrpljujoče.

## NADLEŽNA FOTOGRAFIJA



Smetišča so že nekaj časa gnojna rana večine vasi. Izjeme so zelo redke, med njimi pa vsekakor ni Dokležovja, ki je svoj neljubi »okras« postavilo na ogled kar ob glavni cesti Lipovci-Verzej. So torej vaščani Dokležovja sklenili pokazati vse, česar ne rabijo tudi številnim potnikom oziroma voznikom, ki potujejo po omenjeni cesti ali pa so svinjarijo hoteli le odiniti na obrobje vasi?

LiK

Foto: N. Juhnov

## VAŠ EDINI SPREMLJEVALEC



IPC PORTADESK 386SX

FL daa

IPC  
COMPUTERS & POS

PODJETJE ZA POSLOVNO INFORMATIKO, MURSKA SOBOTA  
SKA 1 A; tel.: (069) 21 353. KI JE EKS  
KLUVIZNI ZASTOPNIK IPC ZA JUGO-SLAVIJO.

je blagovna znamka ESSEX  
ELECTRIC PTE LTD SINGAPORE.



## TESNOBNO PRIČAKOVANJE SELITVE

Selitev je dogodek, zaradi katerega se zamaje otrokov svet. Odrasli se s spremembo že neka-ko sprijaznijo, morda jim celo polepša življenje, ker se jim z no-vim stanovanjem izpolnijo dol-goletne sanje. Otroci pa boleče občutijo ločitev od okolja, ki so bili navajeni, neradi se posla-vljajo od prijateljev, strahoma pričakujejo, kako bo v drugem stanovanju, morda celo drugem mestu. Zaradi selitve posebno tr-pijo otroci iz vrtca in prvih razre-dov osnovne šole. Starši lahko marsikaj storijo, da jim prežene-to tesnobo.

**Pred selitvijo** — Dovolj zgodaj se pogovorimo z otrokom o tem, da se moramo preseliti. Počasi se bo sprijaznil z neznano prihod-nostjo.

Poskušajmo prebuditi v njem radovednost. Razlagajmo mu, kakšno je novo okolje. S tem mu pomagamo, da bo na selitev gledal kot na nekaj koristnega. Če le moremo, se z otrokom od-peljimo do novega stanovanja, skupaj si ogledimo novo sosesko ali kraj. Pokažimo mu, kje je vr-tec in kje šola.

**Na dan selitve** — Majhnega otroka zaupajmo v varstvo babi-ce ali prijazni sosed. Če otrok

vztraja, da bi bil rad zraven, mu to omogočimo. Prigovarjamo mu, naj spravi skupaj igrače, po-tem jih zložimo v skaflo in sku-paj odnesimo na tovarnjak.



Medvedka ali punčko, skratka najljubšo igračo, naj obdrži pri sebi.

Otroku naložimo drobna opra-vila, ker bo začutil, da je marsi-kaj odvisno tudi od njega in bo rad sodeloval.

Dovolimo otroku, da se v var-nem spremstvu odpelje s prvo vožnjo — ponosen je, ko vidi, kako mu starši zaupajo. Stopiti v novo stanovanje je vsekakor ve-lik dogodek.

**Po selitvi** — Naj otrok odloča o tem, kje bo kaj stalo v njegovi sobi.

Poizvedimo, ali so v soseski otroci njegove starosti. V vrtcu ali šoli nam pomagajo navezati stike z njimi. Pogovorimo se z novo vzgojiteljico oziroma učite-ljico. Vedeti morata, kakšne so prednosti in pomanjkljivosti no-vega solarja.

Spodbujamo otroka, naj pripe-lje na dom svoje nove prijatelje. Pomagajmo mu, da se čimprej vključi v novo družbo. Čez kaka dva meseca povabimo otrokove nove prijatelje na majhno zaku-sko.

**Otrok ima domotožje** — Pred-vsem moramo njegova občutja jemati zares. Pomagajmo mu, da se bo še videval s prijatelji iz prejšnje soseske, omogočimo mu, da si bo z njimi telefoniral ali si dopisoval.

Pomembno je, da se starši za-vedajo, kako zelo se v otrokova čustva zaveže dogodek, kakršen je selitev. Zelo mu lahko poma-gajo prebrsti kritičen čas.

## REKLI SO O VINU ...

— Šampanjec je edino vino, ki naredi žensko po pitju lepo.

(Madam de Pompadur 1721-64)

— V dveh primerih ne morete zagotovo trditi, kaj se bo zgodilo: ko moški popije svoj prvi kozarec in — ko ženska popije zadnjega.

(O'Henry 1862—1910)

— Bakhus je utopil več ljudi kot Neptun (bog morja).

(Thomas Fuller 1654—1734)

— Le prva steklenica je draga.

(Francoski pregovor)

— Če se pije zmerno, voda ni-komur ne škoduje.

(Mark Twain 1835—1910)

— Ob steklenici najdete vedno novega prijatelja.

(Židovski pregovor)

— Bog je ustvaril vodo, vino je človekovo delo.

(Viktor Hugo 1802—1885)

— Pijanstvo ni nič drugega kot nadomestek za srečo. Omogoča

nam, da si kupimo sanje o stvari, ki nam je finančno nedosegljiva.

(André Gide 1869—1951)

— Alkohol je le ogródce vinu.

(Georges Duhamel 1884—1966)

— Vino v steklenici je kot fak-ir, ki se je dal pokopati navide-zno mrtev.

(Vincenzo Buonassisi)



— Dobro vino, dobri ljudje — ni pomembno od kje!

(hrvaški pregovor)

## Večno ledene noge

Posebno ženske tarnajo, da jih kar naprej zebe v noge, čeprav imajo toplo obuvanje in tudi v pro-storu ni mraz. Najhrž imajo len krvni obtok. Poskrbijo naj, da se bo kri živahneje pretakala po ži-lah, s tem pa bodo pospešile tudi presnovo. Neposredno bodo tako vplivale na dobro počutje svojih stopal. Kaj storiti za ta namen?

**Izmenične kopeli.** Stopala in meča potopite v vročo vodo za de-set minut, nato jih za nekaj se-kund pomocite v mrzlo vodo. To kopel si privoščite dvakrat na dan — končajte vselej z mrzlo vodo.

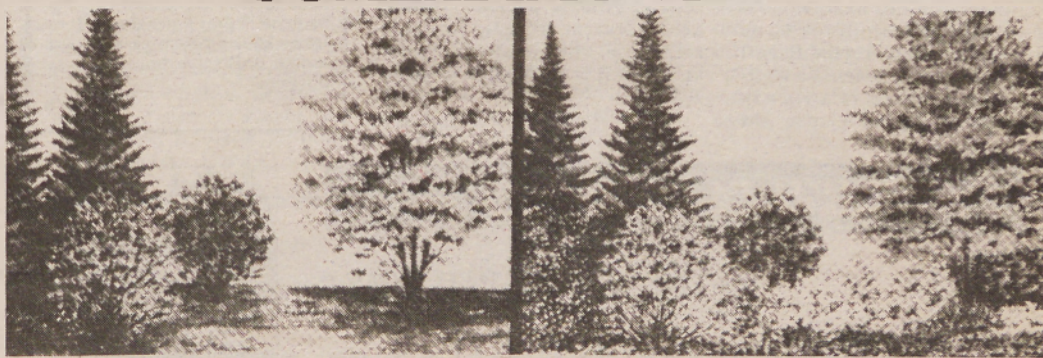
**Krepko otiranje z brisačo.** Dva-krat na dan si stopala na suho dr-gnite z brisačo tako dolgo, dokler vam ne postane vroče v noge. No-ge bodo zanesljivo dobro prekrva-vljene.

**Gimnastika.** Telovadite s prsti na nogah — pobirajte robec s tal; če ste dovolj spretni, je to lahko tu-di svinčnik.

**Naravna vlakna.** Nosite nogavi-ce iz volne ali bombaža, ker noge skozi takšna vlakna lažje dihaajo.

**Sončenje.** Sončni žarki prav ta-ko spodbujajo presnovo, pozimi pridejo v poštev umetni — toda nad vse zmerno!

## POMLADIMO VRT



Mnogi vrtovi se sčasoma zara-stejo. Grmi in drevesa si jemljejo hrano in zrak, spodaj postajajo goli, na zemlji pod njimi pa sploh nič več ne raste. Čas je, da vrt pomladimo. Ne odlašajmo predolgo, če ne bo snega, se dela lotimo že kar proti koncu februa-rija.

Najprej narišemo vrt v zmanj-šanem merilu — če gre za kot v vrtu, prav tako naredimo posne-tek na papirju. Zarišimo vse gr-

me in drevesa, ki bi jih radi ohrani-li. Ko bo priložnost in pravo vreme, odnesimo načrt k stro-kovnjaku, pri katerem namerava-mo kupiti sadike. Svetoval nam bo, kateri grmi in drevesa bi bili najprimernejši, kaj bi se ujemalo in kaj ustrezalo našim željam po novi podobi vrta.

Vse, kar je odveč, posekamo in požagamo. Izkopljimo korenine in štor. Delo bo lažje, če tla prej dodobra namočimo.

Pregosto grmovje in drevje moramo obrezati zgodaj spomla-di, forzicijo in spirije pa šele po-tem, ko odcvetijo.

Zemljo, iz katere smo izkopali ostanke, v naslednjih tednih do-dobra prerahljamo in zmešamo s kompostom. Tla pod starimi iglavci so pogosto preveč kisla, zato dobro preudarimo, katere rastline bo nam na njih uspevale.

## ČE SMRČIŠ, NE VOZI

Se pred nekaj leti je smrčanje velja-lo za nenevarno neprijetnost. Toda odkar so raziskovalci vzeli smrčanje pod lupo, se je pokazalo, da je smrča-nje lahko nevarno ne le tistemu, ki smrči, temveč tudi njegovim okoli-ci. Še posebej, če je smrčalec voznik. Zvezo med smrčanjem in prometnimi nesre-čami potrjuje kar nekaj neodvisnih medicinskih raziskav. Ameriški odbor za varnost na cesti je izpeljal nekaj to-vrstnih raziskav in ugotovil, da so prometne nesreče sedemkrat pogo-stejše pri voznikih, ki ponoči med spanjem smrčijo. Seveda pri tem niso mišljeni ljudje, ki samo občasno smr-čijo, temveč tisti, ki to vztrajno in gla-sno počno vsako noč.

Raziskave so pokazale, da najmanj pet odstotkov moških smrči, med ka-dičci in debelimi pa je ta odstotek še večji. Če poleg tega smrčalec pije še al-kohol, se tveganje neznansko poveča. Zaradi smrčanja so ljudje manj spoči-

ti, ker se ponoči prebujajo. Če se ne-prespanosti pridruži še alkohol, je ne-sreča hitro tu. Pri človeku, ki spi sa-mo pet ur na noč, že najmanjša količi-na alkohola zmanjša hitrost reflek-sov.

Strokovnjaki priporočajo korenite ukrepe: smrčeči ljudje naj ne sedajo

za volan, še posebej pa to velja za voznike javnih prevoznih sredstev in težkih tovornjakov. Za volan lahko znova sedijo šele, ko bodo ozdravlje-ni, kajti zdravilo obstaja. Prvi korak je zmanjšanje telesne teže in odpoved alkoholu. Če to ni dovolj, lahko po-maga zdravnik.

## PEKOČA, JEDKA, ZDRAVA

### ČEBULA



Čebula ni le nepogrešljiva ku-hinjska začimba, ampak tudi do-mače zdravilo, ki sodi v vsako pri-ročno zeliščeno le-karno. S čebulo na primer lajša-mo in zdravimo gripo. Takole gre: čebulo olup-i in sesek-ljamo, zmešamo jo s tremi žlicami sladkorja in ku-hamo v 1/8 litra vode 5 minut.

Precedimo in pi-jemo sok. Čebu-jo posadimo na vrtno gredo. Ka-kov vrsto izbere-mo? Na sliki vi-dimo čebulo in njene sorodnice:

1. por, 2. srebrna čebulica, 3. rumena čebulica, 4. rdeča čebu-mlada spomladanska čebu-šalotka, 7. zelenjavna čebu-bula, 8. rdeča čebula, 9. rumena čebula

### NASVET

Kozarce in skodelice iz navadnega in stisnjene stekla umivamo v mlačni vodi z malo detergenta. Splaknemo v vroči vodi, še gorke ko-zarce pa zbršimo s plateno krpo z zunanje in notranje strani. Ko-zarce za umivanje zob umijemo pod tekočo vodo, dobro splaknemo, odcedimo in pustimo, da se osušijo.

Steklenice in kozarce za vlaganje do polovice napolnimo z vodo, ki smo ji dodali sodo in dobro stresamo. Morebitne usedline zdrgne-mo z metlico za pomivanje steklenic. Ne uporabljamo pomivalnih krpi! Splaknemo z vročo vodo. Kozarcev za vlaganje ne brišemo, tem-več jih le odcedimo in steriliziramo v vroči pečici.

## Kuhajte z nami



### PIKANTNA DUŠENA GOVEDINA

50 minut časa si prihranimo, če meso pripravimo v loncu na zvi-šan pritisk. V tem primeru meso dušimo v zaprtem loncu, da se zmehča, do konca pa ga pripravimo v odprtem loncu. Oh tem natan-čno upoštevamo potreben čas dušenja in vzdrževanje minimalne tem-perature, pri kateri tekočina v loncu še vre in se meso duši. Pri na-glem izparevanju bi mala količina prisotne tekočine (1/2 l) prehitro izparela.

Za 4 obroke potrebujemo: 75 dkg govedine od hrbta, sol, paper, 2 čebuli, 1 manjši korenček, za mezinec veliko rezino zelene, 2—3 žlice olja, 15—20 poprovih zrn, lovorov list, eno žlico moke, žlico goste paradižnikove meze, ali 2 sveže olupljene paradižnika, 1/4 l rdečega vina, 1/2 l vode, eno žličko začimbenega posipa in eno žlico suhih gob.

Prilava: meso natremo s soljo in poprom. Čebulo, korenček in zeleno narežemo na kocke. Maščobo segrejemo v loncu, nanjo polo-žimo meso in ga rjavo opečemo. Nato meso odstranimo, dodamo pa zelenjavo in jo pražimo, da začne rumeneti. Dodamo paradižnik ali mezgo, 1/4 l rdečega vina in 1/4 l vode. Vložimo meso, lonec zapre-mo in dušimo 30 minut. Če je meso od starejše živali, dušimo 5—10 minut dlje. Ko pritisk popusti, lonec odpremo. Onako precedimo in v njej kuhamo 10—15 minut že prej namočene in sesekljane suhe go-be. Dodamo še začimbeni posip in podmet iz žlice moke in malo vode. Govedino narežemo na lepe kose, prelujemo z omako, zraven ponudi-mo kruhove ali skutine cinke in sezonsko solato.

## RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

glasbena lestvica Radia Murska Sobota.

1. Dolce far niente — Zoran Predin & Los Malacanas
2. Ne odhajaj še — Magnet in Simona Weis
3. Sum na sru — Andrej Sifrer
4. Tonight — The New kids on the block
5. The Jocker — Steve Miller Band

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

Oddaja 21 232 je na sporedu RMS (UKV 87,6 MHz ali 648 KHz) ob petkih, od 18.00 do 19.00.



## Tereza Bagari pri 87 letih še zmeraj dela

Pred dnevi je praznovala god 87-letna Terezija Bagari. Njeno življenje je bilo težko, saj je morala veliko delati, da je prehranila 3 hčere in 7 sinov. Danes ima 22 vnukov. V mladih letih je de-

desetih otrok sta ena hčerka in sin že umrla. Tereza se kljub dolgemu, z delom izpolnjenemu življenju, še ne da. Se vedno kuha za sinova in vnuka, s katerimi živi v skup-



87-letna Terezija Bagari z najstarejšo hčerko Tereziyo.

lala v kuhinji pri grofu Szaparyju, kot paznik pa je tam delal tudi njen mož. Pozneje pa je bil zaposlen pri NAVODU — predhodniku današnje Velet trgovine Potrošnik. S prihranki sta leta 1923 začela graditi hišo. Kot zanimivost velja omeniti, da so vsi sinovi in hčere Tereze Bagari izšli. Hčere so se izučile za šivilje, šest sinov za zidarje, najmlajši pa je stavbni klepar. Od

nem gospodinjstvu. Kljub letom pogosto poprime za delo na polju in na dvorišču, saj skrbi za prašiče, zajce, kravo in kokoši. Kot je povedala, se ne spomni, da bi bila kdaj pri zdravniku. Recept za zdravje pa vidi v trdem delu, zdravem življenju in ljubezni, ki ji jo vračajo otroci in vnuki, katerim je posvetila vse svoje življenje.

Boris Hegeduš

## Društvo slepih in slabovidnih ima zagotovilo

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih za Pomurje je sklicalo spoznavni sestanek s predstavniki izvršnih svetov, Tonček Kos, predsednik, pa je povabil tudi goste iz Ljubljane, vodilne v Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije. Ti so predstavili delo Zveze tudi s konkretnim zgledom. Pripravila se slovenska ustava, vendar nihče, razen Zveza, ni pomislil, da imajo tudi slepi pravico dajati pripombe na vsebino. Vendar je to mogoče le, če imajo vsebino posneto na kaseto, kar je Zveza naredila. Predstavili so tudi organizacijska vprašanja delovanja društev invalidov ter mesto v skupščini. Sodelujoči so jih tudi vprašali, koliko letniškega denarja dobijo za svoje delo, sestanek je bil namreč naravnost v smeri vprašanja nadaljnjega financiranja društev v občini in Pomurju. Ljubljanski gostje so povedali, da je delež, ki si ga delijo društva, 30 odstotkov denarja, dobjenega od loterije. Predstavili pomurskih izvršnih svetov, iz katerih so prišli le pooblaščenici povabljenih, pa so zagotovili, da bodo poskrbeli za to, da bo financiranje med pomurskimi občinami se naprej potekalo po sprejetem ključu. S tem so bili predsednik društva in tudi gostje zadovoljni.

mh

## ODSLEJ SVETI JURIJ IN SONČNA ULICA

V soboški občini so že preimenovali nekatera naselja in ulice — Sprejeti pobudi prebivalcev Jurija in krajevne skupnosti Partizan v Murski Soboti — Pripravljena že odloka

V soboški občini so se že lotili preimenovanja nekaterih naselij, ulic in stavb, kakor izhaja iz omenjenega zakona. Tako je pripravljen osnutek odloka o preimenovanju katastrske občine in naselja Jurij v Sveti Jurij. Gre za isto območje kot doslej, pri čemer so prebivalci te vasi na severnem delu soboške občine iz-

razili željo, da bi se naselje znova imenovalo Sveti Jurij, kot je bilo vse do leta 1951.

Druga pobuda pa je prišla iz Krajevne skupnosti Partizan v Murski Soboti, da bi slepo ulico od Bakovske proti zahodu, ki poteka južneje in vzporedno s Trstenjakovo ulico, poimenovali Sončna ulica. V tem primeru gre

za najjužnejšo ulico v mestu, zato so se odločili za tak naziv. Sicer pa je območje ulice zarisano na kopiji katastrskega načrta, kjer so za predvidene gradbene parcele določene tudi hišne številke. Ustrezni odlok je pripravila Geodetska uprava Murska Soba.

M. J.

## V Tešanovcih Agromarket in Metalik

Nov poslovni duh se širi na številna področja. Predvsem mladi ljudje, ki jim idej nikoli ne zmanjka, odpirajo najrazličnejša zasebna podjetja. Drži sicer, da vsaka registracija firme v občinskem sodnem registru še ne pomeni nje-nega uspešnega poslovanja. V večini primerov pa pravkar zapisano ne drži.

Pri Cipotovih v Tešanovcih je že od nekdaj živa velika želja, da bi se poskusili s poslovanjem v lastni režiji. S čimerkoli. Nova zakonodaja jim je na široko odprla vrata. Zato so poskusili. Zaenkrat — nad vsemi pričakovanji.

Starejši, Branko, je s svojo ženo Darinko v prostorih nekdanjega Kmetijskega gospodarstva Rakican, EE Tešanovci odprl zasebno trgovino s kmetijskim reprodukcijskim materialom in tehničnim blagom Agromarket. Po začetnih težavah zaradi pridobitve ustreznih prostorov sta se že dobro vpeljala v novo delo. Tako kot stranke sta tudi sama nadvse zadovoljna.

Na 140 m<sup>2</sup> površine ponujata kupcem, predvsem kmetom in gradbincem, vse potrebno za uspešno kmetovanje (tehnični, kmetijski stroji, zaščitna sredstva, umetna gnojila, kemikalije, pa tudi za gradnjo (cement, apno, nosilce, maltit ...). Njuno blago je tudi do 20 % cenejše kakor v kmetijskih zadrugah in sorodnih prodajalnah v družbeni lasti.

S ponosom povesta, da se je prvič po 20 letih zgodilo, da so v kmetijskih zadrugah, katerim uspešno konkurirata, umetno gnojilo pocenili.

Tudi v prihodnje ne bosta ostala brez idej. Razmišljata, da bi se še bolj usmerila v prodajo gradbenega materiala. Prvi korak je že narejen. S partnerji s Pluja so se dogovorili, da je v Tešanovcih 39 tudi sedež Stanovanjske zadruge 92 za Prekmurje. Gre za podjetje z zelo široko ponudbo gradbenega materiala.

Tudi Nikolaj se je ob pomoči žene Zdenke že uspešno uveljavil kot mlad poslovnež. V garažnih prostorih sta si namreč uredila sodobno, okoli 40 kvadratnih metrov veliko delavnico, si pri-skrbela material in osnovna sredstva, predvsem iz tujine, in začela s popoldansko obrtjo: izdelovanjem visoko- in nizkotlačnih cevi.

Njun servis Metalik pri hišni številki 14 je edini daleč naokoli, zato pride zelo prav številnim kmetom in drugim zasebnikom — lastnikom velikih kmetijskih in drugih delovnih strojev. Tako jim ni treba v Avstrijo ali kam drugam.

Najrazličnejše cevi za traktorje, bagerje in druge stroje, pa tudi hidravlične cevi in hidravlične glave, dvojni navoji in drugo, so po naročilu hitro nared.

Mladi podjetniki povedo, da vlado, še posebej kmetijsko ministristvo, čaka še obilo dela, da bi sploh lahko govorili o tržni ekonomiji.

G. G.



Vrbe žalujke v središču Gornje Radgone ni več. Zlobneži pravijo, da so njeno »smrtitev« naročili poštarji, da bi prišla bolj do izraza nova modra fasada. Gozdarji se opravičujejo, da so bili oni le izvrševalci naloge in da so svoje delo opravili strokovno in pravilno. Menda je drevo pred posekom pregledal tudi strokovnjak, sicer pa vrbe in topoli itak niso primerni za mestna središča. Košček zelenice bodo zasadili z bolj primernim drevjem. Upajmo, da na njem ne bo zrasla namesto drevesa spet kakšna bivalna enota. bhp, foto: nj

## S POTOVANJA NA NIZOZEMSKO

PIŠE JOŽE GRAJ

### To je treba doživeti

Približevali smo se Haagu, kjer je sedež nizozemske vlade, obenem tudi kraljevska prestolnica. To je tudi mesto, kjer je sedež mednarodnega sodišča, mirovna palača, več gradov, gotskih cerkva in drugih pomembnih zgradb. Večino tega smo si ogledali med vožnjo z avtobusom. Še prej pa smo se ustavili v primestnem naselju Scheveningen, ki leži tik ob Severnem morju oziroma Atlantskem oceanu. Imeli smo srečo, da prav tedaj ni deževalo, sicer se je znalo uliti po nekajkrat na dan, tako da smo lahko šli k morju. Tudi to je bil eden od prizorov, ki ga je težko opisati. Pihal je precej močan veter, morje se je valovalo in penilo, da si tega ne bi mogel predstavljati, če ne bi videl na lastne oči. Na peščeno obalo je plju-skala debela plast pen, ki bi jo skoraj lahko rezal, tako se je držala skupaj. Nekdo je vedel povedati, da je prav to najbolj nevarno za mornarje in potnike ob hrodolomu — ker se jih večina zaduši v penah. Morda je temu res tako. Scheveningen je tudi eno od redkih nizozemskih obmorskih kopališč. Najbrž pa se obiskovalci kopajo več v pokritih bazenih kot v morju, saj je zunaj malokdaj topleje od 20 stopinj Celzija, razen kadar pripeka sonce in se ozračje segreje tudi od peska. Povprečna julijska temperatura znaša na Nizozemskem namreč le 17,5 stopinj Celzija. Prevladujejo oblačni in občasno tudi deževni dnevi, sončnih pa je največ do 65 na leto. Toda Nizozemci so vsemu temu navajeni in dokaj zadovoljni s tem, kar jim daje mati narava.

Glede na takšne vremenske razmere pa se mi zdi vseeno čudno, kako je lahko prav to dežela, kjer gojijo največ rož na svetu.

Iz mesta pravice v največje pristanišče

Naposled smo prispeli še v Rotterdam, ki je po številu prebivalcev (okrog 800.000) drugo največje mesto na Nizozemskem, ponaša pa se s tem, da je največje pristanišče v Evropi in

goča plovbo tudi oceanskim ladjam. Ker pa za velikanske tankerje in za ladje, ki prevažajo premog in rudo, le ni bil dovolj globok, so zgradili še sprednje pristanišče v neposredni bližini Severnega morja. Pravijo mu tudi vrata Evrope. Tako nižje druge ni mogoče razložiti lažje hitreje in ceneje kot prav v Rotterdamu. Noč in dan rožljajo tam sidrne verige, brnijo žerjavi, po zraku pa odmevajo piski siren vseh mogo-



Blizu Haaga je kopališče Scheveningen, kjer pa je med našim obiskom morje močno valovilo, na peščeno obalo pa je pljuškala debela plast pen, ki si jo lahko skoraj rezal, tako se je držala skupaj. Najbrž se obiskovalci v glavnem kopajo v pokritih bazenih.

tudi eno od največjih na svetu. Čeprav smo se povzpeli na 119 metrov visok stolp, ki mu pravijo Euromast, smo lahko videli le del tega velikanskega pristanišča. Le-to je nastalo leta 1872, ko so zgradili okrog 30 kilometrov dolg kanal brez zapornic, ki vodi na odprto vodo-vje Atlantskega oceana in omo-

čih ladij in kriki galebov, ki se zaganjajo za plenom v vodi. Kadar ni vetra, poženejo posebne naprave, s katerimi skušajo odpihniti neprijetne vonjave. Voda je namreč precej umazana in iz nje prihaja neprijeten zadah.

In kdo bi si mislil, da bo Rotterdam doživel takšen razvoj, potem ko so ga Nemci leta 1940 v štiridesetminutnem bombnem napadu skoraj popolnoma uničili? Ostal je samo zvonik cerkve Grote Kerk. Toda meščani se niso vdali. Najprej so skrili okrog 160.000 do 18 metrov dolgih kotov, na katerih je bilo zgrajeno mesto zaradi močvirnih tal, očistili so okrog 52 milijonov opek in jo skrili za živimi mejami, železo in jeklo so zakopali. Čez čas so začeli postopoma obnovljati mesto, vendar so Nemci prepo-vedali gradbeno dejavnost, delavce in obrtnike pa poslali na delo v Nemčijo. Po vojni pa so spet začeli graditi svoje mesto, ki je danes nekaj edinstvenega. Ampak tudi to je treba doživeti.

(konec)



Tale posnetek je nastal z višine 119 metrov visokega stolpa Euromast, ki stoji v središču Rotterdama; po številu prebivalcev je to drugo največje mesto na Nizozemskem, ponaša pa se s tem, da je eno največjih pristanišč na svetu. Z odprtim Severnim morjem ga povezuje okrog 30-kilometrski kanal.

## STANJEVSKI GAJ — DOM MIRNEGA POČITKA



Takšen bo napis na stanjevski mrliški veži, za katero lahko zagotovo trdimo, da bo ena izmed najlepših na Goričkem, če že ne v Pomurju. Zahvala gre vsem vaščanom Stanjevec, ki so se redno udeleževali prostovoljnega dela, predvsem pa predsedniku vaše skupnosti Francu Šlihtuberju, ki je akcijo začel in jo bo, kot pravi, tudi izpeljal. Še okoličarji bo treba malo urediti, dokončati ograjo ob regionalni cesti, ki vodi mimo, idr.. Franc Šlihtuber nam je dejal, da so vaščani, ko so videli, da je

delo steklo, z veseljem prijeti na delo, saj se zavedajo, da je vas majhna, da so finančna sredstva minimalna, od krajevnega skupnega prispevka pa so na račun gradnje nove mrliške veže prejeli le 1 %. Hvaležni so tudi vsem obrtnikom, ki so pri gradnji sodelovali, kajti svoja dela so opravili brezplačno. Stanjevčani so upravičeno ponosni na svoj GAJ — DOM MIRNEGA POČITKA, še ponesnejši pa bodo, ko bo dobil svojo pravo podobo.

Milan Gašpar



Nerodno je, če zmanjka vode zaradi suše, ali iz kakšnega drugega vzroka. Hudo pa je, če je sploh ni. Ob takih priložnostih so vsekakor dobrodošli mojstri za odkrivanje izvirov, poglabljanje in na novo kopanje vodnjakov. Eden takšnih je tudi Jože Tibola — Konjiček iz Budince, ki smo ga pred kratkim lepega sončnega dne zalotili, kako se je s svojimi sodelavci lotil poglabitve izsušenega studenca.

Jože Tibola (na posnetku je skrajno desno) je dejal, da se ne spomni, koliko vodnjakov je že izkopal, ve pa, kako je to delo težko, pa tudi nevarno. Verjamemo mu.

Besedilo in fotografija: Milan Gašpar



-Beltinci

## Zakaj visi ded na dimniku?

Le kaj neki je to? se prav gotovo sprašuje marsi-ko, ko se iz soboške strani pripelje v Beltince in zagleda na dimniku prvega bloka visečo in precej malo človeško lutko. Nekateri pa seveda vedo, da je to zato, ker se je nekemu rodil otrok. In slišali smo, da so moški iz tega bloka potrosili tudi pleve od vhoda do bližnjega potoka, da bi srečni očka našel pot do njega in se umil. Takšna je bila navedba nekoč in nekateri je očitno še niso pozabili.

Tisto noč, ko se rodi otrok, trosijo vaški fantje pleve od hiše do potoka tudi v Sebeborcih, Murski Crncih in še v drugih krajih. Na Melincih dajo na mizo kruh in vino, ker pridejo tedaj k hiši sonece in sodijo otroku prihodnost. Če ni kruha in vina na mizi, sodijo slabo in otrok ni srečen. V Pečarovcih pa dajo po porodu očetu v roke bič, da bi pasel goske in da do »vpelavanja« ne bi hodil spat z ženi. V Vučji Gomili je navada, da po rojstvu otroka za nekaj časa pokrijejo ogledalo v hiši, da mati, ki ga pride gledat, ne bi hkrati pogledala otroka in v ogledalo — da ga s tem ne bi »zvorkela«. In se bi lahko naštevati, kaj vse je o šegah in navadah rojstvu otroka zvedel in zapisal v posebni knji-zi Beltincev Dušan Rešek. Ali je domačo vas namerno izpustil, pa lahko samo ugibamo.

Jože Graj



Takole so moški v tem beltinskem bloku oznanili, da se je nekemu rodil otrok (ali celo dva). Potrosili so tudi pleve, da bi srečni očka našel pot do bližnjega potoka in se umil.

## Avguštin slika spomine

Veliko je ustvarjalnih ljudi, ki svojo ustvarjalnost tako ali drugače predstavljajo drugim. Še več pa je talentov, ki pa so zaradi pomanjkanja časa in prostora za delo prisiljeni svojo dejavnost za nekaj časa opustiti in se lotiti dela za preživljanje družine.

Avguštin Črni iz Renkovec je imel v življenju že nekaj takih ustvarjalnih obdobij, ko je slikal ali izdeloval kipe iz lesa ali gline, potem pa je moral to nekaj časa opustiti. Pravi, da je bil običajno vzrok pomanjkanje prostora, kjer bi lahko delal v miru.

»Da imam tleni za slikarstvo, se je pokazalo že v osnovni šoli,« nam je povedal Avguštin, »saj je bila učiteljica navdušena nad slikami in jih

kinil s slikarstvom, tako da je do letos uspel narediti le nekaj risb s svinčnikom. Letos pa se je spet aktivneje lotil slikanja.

Avguštin ima na stenah izobešenih precej slik, ki jih je naslikal sam, največ je pokrajin, nekaj tudi iz preteklosti Prekmurja, »cimpranih hiš« v domači vasi, ki jih danes ni več, zato pa jih je naslikal po spominu in fotografijah. O svojem slikanju pravi: »Ni slučajno, da je največ slik narave, pokrajine. Narava me je vedno privlačila v vsaki svoji posebnosti. Vedno sem imel pri slikarstvu potrebo poudariti vsak detajl na predmetu, ki sem ga slikal, na primer vsako podrobnost, ki je vidna na drevesnem listu.«



Preteklost domače ulice se ohranja tudi na Avguštinovih slikah

kazala drugim za zgled, kaj je treba slikati. Vendar pa nisem razumel, kaj naj bi bilo na slikah takega, da bi se razlikovale od slik drugih so-olencev.

Po končani osnovni šoli je naredil precej izdelkov iz lesa in gline, od religioznih ikon do portretov in aktov. Šele ko je leta 1972 odšel na delo v Ingolstadt v Nemčijo in ni imel prostosti za kiparjenje, se je začel sistematično ukvarjati s slikarstvom. O tem obdobju pravi: »Ker sem v Nemčiji čutil potrebo po umetniškem izražanju, vendar pa nisem imel prostosti za kiparjenje, mi je prišel na um slikar. Predlagal, naj se lotim slikarstva.

Kar nisem imel mentorja, ki me poučil, sem si priskrbel slikarja in se iz njega izobraževal o slikarstvu. Najprej sem se učil pri drugih slikarjih, delal kopije njihovih slik, šele potem sem začel vnašati v slike nekatere posebnosti, ki so prihajale iz mene.«

Po letu 1984, ko se je vrnil iz Nemčije, je za nekaj let pre-

Sogovornik prizna, da slika tudi po naročilu, vendar pa ima vedno prednost pri ustvarjanju neka notranja potreba, zato je tudi precejšnje število slik podaril prijateljem in znancem. Med portreti najdemo tudi avtoportret, na katerem je s harmoniko v roki. Prizna, da ima rad glasbo: »Že v Ingolstadtu sem igral v narodnozabavnem ansamblu Dobri prijatelji, izdali smo tudi ploščo in jo prodajali v izseljeniškem društvu Lastovka. Glasbo pa smo nekoliko prilagodili avstrijskemu stilu, pač v skladu z okoljem.«

Danes igra harmoniko v ansamblu Poljana, ukvarja pa se tudi s fotografiranjem in snemanjem s kamero. Vse pogostejše pa se umika tudi v garažo, katere del je preuredil včasni atelje. Tudi ko smo prišli na obisk, je slikal motiv iz preteklosti domače vasi, svojo ulico s slamo kritimi hišami in kravami, ki vlečejo voz po makadamski cesti.

Oh vprašanje, ali je poskušal slikati tudi manj realistične slike, je povedal, da rad nashku tisto, kar vidi in da prizore, ki se nam predstavljajo pred očmi, predstavi realistično, v vsaj njihovi lepoti. Zadnje čase najraje slikuje motive

iz prekmurske preteklosti, kot so stare vasi, žetev in drugi stari običaji, pašnja krav in podobno. Take slike pa tudi ljudje z nostalgijo vse rajši postavijo na vidno mesto na steni.

J. Gabor

## 10.000 NEMŠKIH MARK ZA OBNOVO MLINA

Spomladi letos, ko je odneslo pogonski del Babičevega mlina v Veržuju, ki velja za pomemben spomenik tehnične kulture v Pomurju, se lastniku, Vladimirju Babiču, niti sanjalo ni, da bo dobil pomoč za obnovo tudi iz ZR Nemčije. A jo je. Na pobudo Walterja Schne-weissa, velikega prijatelja Pomurcev in dobrega znanca Vladimirja Babiča, je mestni svet Ingolstadta, ki je partnersko mesto Murske Sobote, sklenil, da podari mlinarju Vladimirju Babiču 10.000 nemških mark kot pomoč za obnovo mlina.

Vladimir Babič se je delegaciji iskreno zahvalil in mestu Ingolstadt podaril sliko Mlin na Muri, delo domačega slikarja ljubitelja Osterca.

D. L.



## Bodo razstrelili najvišji pomurski hrib?

Čeprav je hrib Kugla pri Sotini s 418 metri najvišji v Pomurju, in četudi se društvo za varstvo okolja Pomurja ter Zavod za varstvo naravnih in kulturnih dobrin Maribor protivita, da bi tam uredili kamnolom, pa vse kaže, da bodo »zagrizli« v hrib. Zavod za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota je namreč že pripravil osnutek ureditvenega načrta za kamnolom v Sotini, Geoinženirig Niš je naredil glavni projekt, Zavod za raziskavo materiala in kovin Ljubljana pa je

raziskal kakovost sotinskega granita. Z izkoriščanjem te naravne danosti pa se strinjajo tudi v krajevni skupnosti Rogasovci oziroma v vasi Sotina, saj računajo na nekaj delovnih mest, na ureditev ceste, ki pelje proti kamnolomu, in možnost nakupa sekanca po nižji ceni.

To so povedali tudi na javni razpravi o osnutku ureditvenega načrta, ki je bila te dni v Sotini. K temu naj dodamo, da je projekte naročilo Cestno podjetje Murska Sobota, ki name-

rava upravljati kamnolom. Letno naj bi pridobili 50.000 kubičnih metrov materiala za ureditev cest, verjetno pa tudi za druge namene, na primer za izdelavo betonske opeke. Ob tolikšni letni izrabi bi bilo materiala dovolj za navoz makadamskih cest in za podlago asfaltu, žrtvovalo pa bo najvišji hrib. Ureditveni načrt zajema 7,5 hektarja, narava pa vsaj na videz naj ne bi bila preveč okrnjena.

Š. S.

## Gradbeni materiali »BAUMIT«



- **ThermoPutz in ThermoExtra** — toplotnoizolacijski ometi, ki predstavljajo najcenejšo in najenostavnejšo obliko toplotne izolacije.
- **Program Sanova** — vsi potrebni materiali za strokovno pravilno saniranje in revitalizacijo starih stavb; z njim ohranjamo vrednosti stare stavbne substance v spomeniškem varstvu in tudi pri starih hišah.
- **Granopor** — mineralni in plemeniti ometi in barve — z njimi dekorativno zaščitimo zunanje in notranje površine poslopij.

Informacije:  
SALONIT ANHOVO, TRZENJE  
65000 Nova Gorica, Kidričeva 20, telefon (065) 23 23 11, teleks 34 3 01 anho-vo yu, telefaks (065) 23-232

Proizvajalec:  
Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke Knoch, Kern & Co, Avstrija

Uvoznik: Salonit Anhovo

KUPON

Želim podrobnejše informacije o lastnostih, uporabi, cenah, za:

- ☐ toplotnoizolacijske omete — ThermoPutz, ThermoExtra  
☐ program Sanova  
☐ Granopor — plemenite omete in barve

ime in priimek: .....

poklic: .....

naslov: .....

Kupon pošljite na naslov: Salonit Anhovo, Trzenje, Kidričeva 20, 65000 Nova Gorica



## MALA VARČEVALKA

Naša Katja, sladkosneda, varčevala se uči: da bi dinarčki ostali, nič bonbonov, en, dva, tri...

Toda, joj, kako jo mika čokolada ta velika, tam se sladoleđ smeji, zapeljive torte tri.

Naša Katja, trmoglavka, varčevala se uči! Da kolo bi si kupila, nič bonbonov, en, dva, tri!

MAJA SMODIŠ, 4. d.  
OŠ JOŽE KERENČIČ, G. Radgona

## SEN

V sijaju nočnih zvezd se rimska cesta lesketa, v srcu mojem pa obup narašča kakor strup.

Omamni sen uklene me v objem in vodi me v neznanje. Prevzeta sem in nemo, ko sanje se igrajo z mano.

In na zemlji za droben odtenek temnejša od tle je jutranja zarja. In na nebu za droben osnutek vidno upanje zame vzhaja.

NATALIJA FERKO, 8. b.  
OŠ GRAD

## Vtisi z ekskurzije

V petek smo se odpravljali v Ljubljano na ekskurzijo. Naša cilja sta bila Cankarjev dom in Prirodoslovni muzej.

V muzeju smo videli 5000 kamnov, zbirko metuljev, rastline in živali. Bogata je bila zbirka ptic. Prvič v življenju sem tudi videl pravo okostje marmuta in jamskega medveda. To je bilo zame pravo doživetje. V zadnji sobi so imeli razstavljene okostja živali: štirinožcev, ptičev, rib in kač. Ko smo ogled končali, smo sedli na tla in tovarišica nam je vse povedala o teh živalih.

V muzeju mi je bilo zelo všeč, kajti tako sem se veliko naučil o živalih.

ALEŠ KOZAR, 6. r.

Najbolj všeč mi je bilo v Cankarjevem domu, ko smo poslušali orgle.

Organist nam je opisal orgle in spregovoril o njihovi zgodovini. Predstavil nam je tudi enega najbolj znanih skladateljev Bacha in zaigral nekaj znanih skladbic. Ob spremljavi organista sta zaigrala tudi glasbenika na trobento in violino. Ko se je že čas iztekal, je organist vprašal za prostovoljnega kandidata med učenci, ki bi zaigral na orgle. Opogumil se je neki deček z druge šole, ki je zaigral Preludij.

Ta ekskurzija mi je bila všeč, zato se bomo letos pri likovnem tudi potrudili, da bomo zopet dobili brezplačni prevoz z vlakom.

LAMIR MIHALIČ, 6. r.  
OŠ STROČJA VAS

## KNJIGA

V knjigi ptički veselo žvrgolijo in zvezde na nebu neprestano žarijo. Vrtnica vsako jutro odpira rdeče cvetove, se v rosi lesketa in razigrano poje. Knjiga je izvir znanja in domišljije, v njej so tudi vse mogoče čarovnije. Ko jo v roke vzamem in odpremi, vse kar hočem, hitro zvem. Z njo nikoli nisem sama, to vesta tudi očka in mama. Zato s knjigo vsak dan živim, se novemu znanju in odkritju veselim.

Barbara Perič, 5. r.,  
OŠ Dane Šumenjak, M. Sobota

## Po hribih se je razlegala pesem

Zjutraj so me prebudili sončni žarki. Hitro sem odgnala zaveso in odprla okno. Naučila sem se svečega žarka, se hitro umila, oblekla in pozajtrkovala. Vesela sem bila, saj smo se ta dan odpravljali v trgatve.

Dan je bil topel in sončen kot nalašč za to. Kmalu smo se odpravili v vinograd. Tam je bilo zelo živahno. Sodi so že bili pripravljene. Sredi kleti je stala stiskalnica. Izpod rumeno zelenih listov so valili belki grozdi. Jagode so bile sočne in sladke. Posode in brence so se polnile. Med delom smo se pogovarjali, se smejali pa tudi kakšno zapeli. Vpenjali smo se vse višje in višje. Imeli smo čudovit razgled na okolico. Vse naokrog so se razprostirali vinogradi, v dolini se je lepo videlo mesto Lendava. Tu pa tam se je oglašil klopotec. Po hribih se je razlegala pesem, tisti najbolj veseli pa so navdušeno »jufkale«.

V kleti je oče najprej grozde zmel v posebnem mlinčku. Nato ga je dal v stiskalnico in stiskal. Kmalu je prišel mošt. Napolnili smo prve kozarce in nazdravili. Mošt je bil zares slaček kot že dolgo ne. Med tem, ko smo čakali na kosilo, smo otroci brskali po listju, iskali orehe in se igrali.

Proti večeru smo se veseli in zadovoljni odpravili domov. Ves trud je bil poplačan. Naučili smo se sladkega grozja, sode pa napolnili s sladkim moštom.

Renata Spilak, 7. a.  
OŠ Štefan Kovač, TURNIŠČE

P.S.: Čeprav sem prejel tale sestavek nekoliko prepozno, ga vseeno objavljamo, saj so spomini na trgatve očitno še vedno zelo živi. Ampak s pisanjem o dogodkih bodite vseeno bolj aktualni. Izjema je tokrat tudi prispevek o »Treznem senju« v Murški Soboti.

(JOG)

## PRED VRATI

Bil je ponedeljek. V šoli smo imeli pet ur, zato sem prišel domov ob pol enih popoldan. Starša sta imela dopust. Ko sem vstopil, sem zaslišal, da se nekaj pogovarjata. Nisem dobro slišal, zato sem se približal zaprtim vratom. Prisluskoval sem pogovoru o meni.

»Bo že videl, ko bo prišel domo!« je rekla mama. Oče pa! »Pusti ga, zaradi te enke ni...!« »Ne gre za to enko. Gre za to, da ni povedal,« se je razburila mama. »Pusti no! Tudi jaz nisem bil nič drugačen. Doma nisem nikoli povedal, da sem dobil enko. Samo za dobre ocene sem povedal staršem.« me je še vedno zagovarjal oče. Mama pa spet: »Ta čas, ko je poslušal... kako se že reče Slayerere, Auterax...« Da, ta čas bi se lahko učil nemščino. Presneti fant, samo besed bi s prijatelji.

»Pusti ga, naj uživa mladost. Jaz bi še kako rad bil kot on,« je govoril oče meni v prid. »Ali ti nisi bila takšna?« jo je vprašal. Mama je nekaj časa premišljevala, nato pa povedala: »Prav imas. Naj uživa, dokler se lahko. Bližajo se nam hudi časi. Če bo šlo tako naprej, nam bo še trda predla.« Tako, vidiš, da ni tako hudo. Saj si tudi sama rekla, da mora učenec imeti vse ocene. No, ta enka mu bo pokvarila oceno. Ampak on je priden fant, in bo popravil to enko,« je rekel oče. Odprl sem vrata in rekel: »Vesel sem, da imata takšno mnenje o meni.« Mama je poskočila od presenečenja. »Poslušal sem vajin razgovor. Morda bom to napisal jutri v spisu.«

»Ti si prisluskoval! to pa ni lepo od tebe. Drugič pa kar povej, če dobiš kako slabo oceno. Saj to ni tako strašno.«

Bl sem vesel, da sta mi starša oprostila in sedel sem za mizo, ki je bila pripravljena za kosilo.

Simon Čarni, 7. r.,  
OŠ BOGOJINA

## PRVO TABORJENJE

Na Osnovni šoli Tišina imamo svojo taborniško četo Štrki v okviru odreda Veseli veter. Tako smo se zadnji petek v oktobru vsi Štrki popoldne odpravili v staro taborniško vas Domanjševci na Goričkem v soboški občini. Tam imamo svoj dom tabornikov.

Komaj smo prispeli v Domanjševce, nas je že čakalo delo. Porazdelili smo se in vsak je moral storiti kaj koristnega: pomotali smo, zračili preproge, čistili učilnice in druge prostore v taborniškem domu ter opravili mnogo drugih manjših del. Naenkrat je nastopil mrak. Bil je to čas za večerjo. Po večerji smo si uredili spalnice za prenočevanje, a še dolgo v noč nismo zaspali. Klepetali smo, se hihitali, pripovedovali šale in zato je bil naslednji dan za vse nas izredno dolg in naporen.

Po programu smo opravili ori-

entacijski pohod v okolico taborniškega doma oziroma Domanjševce. Prehodili smo okrog 13 kilometrov. Hodili smo po gozdovih ter prašnih makadamskih stah. Med potjo smo nabirali gobbe in kostanje, pa tudi kakšno robido smo vtaknili v usta. Ko smo po dobrih dveh urah in pol pokukali iz gozda, smo na odprti jasi zagledali taborniški dom. Zapodili smo se čez travnik in v domu kar popadali po klopih in stolih. Zvečer nismo zakurili tabornega ognja, ker nam oči kar same leze skupaj.

V nedeljo dopoldne smo pravili v taborniškem domu seboj in se z avtobusom odpravili v Murško Sobotu. Zame je bilo to prvo taborjenje lepo in naporno obnema, a to ne pomeni, da bi ne bila več tabornika.

Alenka Novak, 5. r.,  
OŠ Tišina

## Meni je bilo strašno, vi pa se lahko smejete

Bila je sredo. Zjutraj sem vstal in ugotovil, da sem sam doma. Starši so odšli po opravkih. Že na samem začetku sem imel občutek, da se bo ta dan zame slabo začel.

Zajtrk sem si moral sam pripraviti, kar ponavadi nisem. Mleko z lončkom sem dal kuhat. Nato pa

sem odšel v klet po jajca. Ko sem šel po stopnicah, mi je iz kuhinje nekaj zasmrčelo. »Joj, ne!« sem vzkliknil, ko sem zagledal, da se je mleko prismodilo. Od strahu sem stekel s polnimi rokami jajc in hotel dvigniti lonec s štedilnika. Tisti trenutek pa so mi jajca padla

iz rok. Zraven vsega pa sem se še ob vročem loncu opeknel.

Tako sem zaradi vseh nerodnih dogodkov, ki sem jih doživel tisto jutro, spoznal, kako je to, če nimaš staršev in si moraš vse sam narediti.

ALEŠ ZVER, 7. b.  
OŠ 17. oktober, BELTINCI

Z nadčloveškim naporom se skuša pretolči k sinovoma. Lepiliva tekočina se strjuje in ga kot živi pesek vleče vase. Zmanjka mu tal. Kri mu sili v usta in ga prične dušiti. V smrtnem strahu za sinova zavpije na pomoč.

Glattstein zgane z glavo. Človeške glasove sliši kot skozi steno. Drveči vlak mu stresa razbolele možgane. V glavi ga zbada tisoče igel. Žile ima vroče, kri v njih je težka kot svinec. Ustnice so preklane, jezik zatečen, usta ranjena.

»Vodo!«

»Vodo, prosim! Vodo!«

Nekdo mu pritisne obkladek na čelo in mu zmoči usta in oči. Mrzel obkladek mu ublaži bolečine. Nekdo mu daje po požirkih vodo. Glattstein požira blagodejno tekočino in je dobitniku od srca hvaležen. Ko preneha piti, odpre oči.

»Že smo mislili, da vas bo konec. Hvala Bogu, ni vas vzelo! Čez nekaj dni bo vse dobro. Zverine so vas preveč zdelale. Vsak drug bi bil že mrzel.«

Jetniki stojijo okrog njega, se pogovarjajo o brezsrčnih esesovcih, ga pomilujejo in se očitno radujejo, da je ostal pri življenju. »Ali lahko vstanete? Vodo smo vam prihranili.« Dobrotnik mu pomaga, da sede in se nasloni na steno pri vagonu.

Glattstein žejno srka vodo in čuti, kako se mu vračajo telesne moči.

»Ste lačni? Kruh in klobaso smo vam prihranili.«

Glattstein odkima.

Dobrotnik mu kljub temu ponudi krušno sredico.

Glattstein poskusi jesti. Usta so preveč ranjena, da bi lahko mrl jed, s požiranjem pa nima težav. Kruh je vendar brez okusa.

»Po nedolžnem je trpel. Zaradi drugih. Pomagajmo nesrečnejši, ki je že dolge mesece v ječi in ves sestradan!« pravi dobitnik in pri sojetnikih berači hrano zanj.

»Se so dobri ljudje na svetu,« misli Glattstein. Pri srcu mu je prijetno toplo. Od samega vznemirjenja se mu zasolijo oči.

Slaboten je, boli ga glava, telo je pobito in kuha ga vročina. Glavno je, da sta Igor in Kurti doma in da se jim ni nič hudega zgodilo, misli, ko se spomni na privid. Dokler bo samo on trpel, bo že nekako. Prestal bo trpljenje, premagal lakoto in se lepega dne vrnil k svoji ljubi družini, ki ga dan za dnem pričakuje. Ob Šarolti, Igorju in Kurtu bosta s Klaro zopet srečna starša.

»Hegyesalom,« reče neki Madžar.

»Na državni meji smo. Zbogom, domovina! Bog te blagoslovi!« reče čez nekaj časa drugi Madžar.

Člani nekdanje Hortyjeve vlade drug za drugim poklekajo na umazano tla. V strnjenem krogu in objeti molijo madžarsko narodno molitev, iz oči pa jim kapljajo debele solze.

Hiszek egy Istenben.

Hiszek egy hazában.

Hiszek egy Isten öröki Igazságban.

Hiszek Magyarországot feltámadásban. Amen.

Dunaj ponoči! Vzdož transporta hitijo esesovci, odpirajo vagon in kličejo imena posameznih jetnikov.

»Valentin Glattstein!«

Glattsteina spreleti srh. Trepetajoč po vsem telesu rine k izhodu. Niti toliko časa nima, da bi se poslovil od svojega dobitnika. Ki mu pomaga iz vagona in mu želi srečo. Oslabljen in omotičen od pomanjkanja in prestanih udarcev se le z velikim naporom obdrži pokonci. Ko se prične do vrat, mu od slabosti klekajo kolena.



31

»Kje sem, ljudje božji? Kam naj stopim? Pomagajte mi, da sedem!« roti sotrpine in si tišči dlan pod nos, kajti v vagonu je takšen smrad, da mu je slabo.

Namesto odgovora sliši samo stokanje in boleče vzdih. V kotu joka otrok, za nekaj hipov utihne, nato pa zajoka še bolj glasno, še bolj presunljivo.

»Pazi, neroda, na nogo si mi stopil!« ga nahruli moški glas.

»Ali ni nikjer prostora zame?«

Kot da bi govoril praznim stenam.

Končno se le dotiplje do prostega prostora. Kotiček je sicer tesen, vendar za počitek prikladen; pri steni je, na katero se bo lahko naslonil in se za prvo silo naspal.

Ko se namesti, se jame zanimati za svoje sosede. Na desni otiplje prtljago. Na levi sedi jetnik, naslonjen na steno.

»Odkod, prijatelj v nesreči?« vpraša. Ko ne dobi odgovora, se skloni prav do njegovega ušesa, mu zaupno položi roko na rame in ponovi vprašanje. Jetnik (lahko je tudi ženska) trdovratno molči.

»Kaj bi silil v mutca in ga nadlegoval z vprašanji! Tudi jutri bo dan. Nekdo bo že odprl svoj gobec in mi povedal, kdo so in kam se peljejo,« misli in zapre oči.

Vlak počasi potegne s postaje in pridobiva na hitrosti.

Počitek mu dobro dě. Rana na ustnicah ga kljuva, toda glavobol je minil, lačen in žejen pa tudi ni. Celo nekaj kruha in mesa ima v žepu, da ne bo trpel pomanjkanja. Celo večnost se vendar ne bo do vozili, saj je že dovolj dolgo na poti. Na prste računa, koliko mu je minilo, odkar so ga esesovci na Ogrskem strpali na tovornjak in odpravili. Med računanjem zadremi.

V novi transport so ga brzkone prignali pozno ponoči, kajti dolgo ni spal, pa se že dani. Skozi zamreženo in z bodičasto zico prepleteno lino lije lahna jutranja svetloba. Sčasoma se iz teme luščijo obrisi posameznih jetnikov. Ko se z desnico opre ob steno, bi vstal, otiplje človeški iztrebek. Od gnusa se mu nakremži obraz. Desnico si dvigne pred nos in jame potihem kleti. Od tod torej takšen strašanski smrad. Vso noč je presedel poleg stranišča, zato komur ni bil v napotje. Bolj nerodnega prostora si zares ne bi mogel izbrati. Z desnico si seže pod sedalo. »Prekieto, ne samo polni iztrebkov, tudi na njih sem sedel!« Poln gnusa potegne iz žepa roček, pljuje na roko in jo skuša osnažiti. Toda smrad na njej ostane.

Ko si za prvo silo očisti hlače na sedalu, se okrene k sosedu in reče: »Prijatelj v nesreči, zakaj me nisi opozoril na nesnago?«

Mož se za njegovo pritožbo ne zmeni.

»Si mutast ali kaj?« Daj, odgovori, če si vprašan! Glattstein se bliža svoj obraz k mutcu in šele zdaj vidi, da je vso noč sedel poleg mrtveca, ki je vsakokrat, ko se je voz stresel, pokimal z glavo. Poleg njega, na pol naslonjen nanj, je še en mrtič. Ženska srednjega rumenega obraza in nabreklih oči, v njenem naročju mrtva, kot pet ali šest let stara svetlolasa deklica.

Obhaja ga groza. Ves vznemirjen vstane in se spusti v pogovor z moškim nedololočnih let, ki stoji pod lino in hlata za svetlo zrakom.

»Naduho imam. Kar duši me. Ne vem, kako bom preživel to potovanje.« Mož težko sope in ima težave z govorjenjem. Besede bolj stiska iz sebe kot izgovorja. »Teden dni smo že na poti. Jude, doma iz raznih krajev. Napel nas je iz Szegeda in Debrecen. Zame dva dni smo brez hrane in vode. Niti na stran nas ne pustijo. Samo pač navaden mrčes. Mrtiči so med nami. Trupla se v vagonu razkrajajo, vendar jih esesovci ne marajo odstraniti. V našem vagonu so že štirje mrtiči. Enemu je gestapovec razbil lobanjo. Majhna deklica, lepa kot anječek, je menda umrla od same žalosti. Ko so jo ločili od staršev. V našem vozu ni veliko otrok. V nekaterih pa jih je baje vse polno. Čim dalje bomo na poti, tem težje bomo preživeli napore, tem več nas bo umrlo. Nič ne ve, kam nas peljejo. Teri trdijo, da pojedemo na Poljsko, v novoustanovljeno judovsko državo, kjer bomo obdelovali zemljo in imeli svoj mir; drugi pa pravijo, da se peljemo naravnost v smrt.«

Kar je slišal, je zdaleč preseglo njegove najtemnejše slutnje. Prva misel mu je bila Šarolta in njene preroške besede. »Zakaj ti bodo postavili, da niti vedel ne boš, kdaj si se zapletel vanje. Vnapre te bodo odpravili in te tam usmrtili.«

Strah ga je. Občutek, da je smrt fizično prisotna, ne mine več. »Na Igorja in Kurta, na moja dva ljubčka, hvala Bogu, ne bodo položili svojih zločinskih rok. Onadva nista Juda in Klara ju bo branila.« Zame se tolaži in tako silno zahrepeni po svoji družini, da ga boji srce. Ves žalosten položi glavo v dlani in glasno in brez sramu zajede.

Vlak drvi prek Moravske. Moški v karirastem plašču, ki razmišlja brez hrane, brez vode in brez svežega zraka. Zadnjo postojanko umrla postarana zakonca Rosenblum, mož kvečjemu dve uri na poti, proti jutru pa deček, ki je noč in dan jokal.

(Nadaljevanje priloženo)







## Preventivne prometne akcije

Poleg rednega nadzora milice se v Pomurju vključujemo v vse slovenske preventivne prometne akcije, ki naj bi prispevale k boljši prometni varnosti na naših cestah. Najbolj odmevna je vsekakor akcija minus 10 %, ki smo jo začeli izvajati v Sloveniji že v prejšnjih letih in je dala določene rezultate, ki so pripomogli k zmanjšanju števila prometnih nezgod v Pomurju. Žal pa se v to akcijo aktivno vključuje premalo odgovornih dejavnikov in največje breme nosijo milica in nekateri sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, pri skupščinah občin. Določene rezultate je dala tudi prometna preventivna akcija Alkohol v prometu — ne, hvala!, katere cilj je bil v Sloveniji preizkusiti 100.000 voznikov motornih vozil. Pri tem je bilo ugotovljeno, da je bilo okrog 4 odstotke vinjenih voznikov. Akcija je pripomogla k temu, da se je v tem času zmanjšalo število prometnih nezgod zaradi alkohola za 21 odstotkov. Akcijo so ponovili in jo bodo tudi v mesecu novembru. To pomeni, da bodo miličniki prometniki na naših cestah pogostejše preizkušali voznike z elektronskimi alkokotestir in s tem preventivno nadzorovali. Ugodne rezultate je dala tudi preventivna akcija v tednu prometne varnosti, čeprav je bila nekoliko pozno organizirana. Sicer pa miličniki, ki nadzorujejo varnost prometa, v zadnjem času bolj uporabljajo preventivne ukrepe in vse manj ljudi predlagajo sodniku za prekrške. Seveda v primerih, ko gre za manjše prekrške, ker se je pokazalo, da to učinkovito vpliva na nekatere udeležence prometa.

F. M.

## PROMETNA VARNOST

# Manj prometnih nezgod, a več mrtvih

V desetih mesecih letošnjega leta je bilo na pomurskih cestah 265 prometnih nezgod ali 90 manj kot v enakem obdobju lani, temu primerno pa je bila manjša tudi materialna škoda. Število

smrtnim izidom v primerjavi z desetimi meseci lanskega leta povečalo s 26 na 27.

V mesecu oktobru, ko je po razpoložljivih podatkih iz prejšnjih let prometna varnost bistve-

izidom v primerjavi z lanskim oktobrom zmanjšalo od 7 na 4.

Vzroki za prometne nezgode na pomurskih cestah pa so letos skoraj enaki kot v prejšnjih letih. Največ prometnih nezgod se zgodi zaradi neprimerne hitrosti oziroma neprimerne hitrosti cestam, ki so slabe. Na drugem do tretjem mestu pa so med vzroki prometnih nezgod izsiljevanja prednosti in vožnja pod vplivom alkohola. Med povzročitelji prometnih nezgod so na prvem mestu vozniki osebnih avtomobilov, sledijo vozniki koles z motorjem in kolesarji. V desetih mesecih letošnjega leta je zaradi prometnih nezgod na pomurskih cestah umrlo 8 kolesarjev, 7 voznikov osebnih avtomobilov in 6 pešcev. Največ prometnih nezgod pa se zgodi ob petkih v popoldanskem in večernem času. V teh nezgodah je bilo soudeleženih 26 otrok in 30 mladoletnikov, med povzročitelji pa je bilo 7 otrok in 11 mladoletnikov. Od teh so umrli 3 otroci in 1 mladoletnik, hudo je bilo poškodovanih 13 otrok in 7 mladoletnikov, lažje pa 10 otrok in 22 mladoletnikov. Pri tem velja poudariti, da se je veliko prometnih nezgod s hujšimi posledicami, pri katerih so bili udeleženi kolesarji, zgodilo zaradi slabo opremljenih koles. Vsak dan lahko na naših cestah vidimo kolesarje tudi brez luči in brez odsevnikov, kar je zlasti nevarno ob slabi vidljivosti in megli. Zato so tudi kolesarji najbolj ogroženi udeleženci v cestnem prometu.

F. Maučec



prometnih nezgod s hudimi telesnimi poškodbami se je zmanjšalo od 133 na 112, z lahkimi telesnimi poškodbami pa se je od 243 zmanjšalo na 172. To je vsekakor razveseljiva ugotovitev, k čemur je pripomoglo aktivnejše delo milice, nova zakonodaja z višjimi kaznimi in pa preventivne prometne akcije, ki smo jih organizirali v Sloveniji. Žal pa se je število prometnih nezgod s

no slabša — na to vplivajo jesensko vreme in poslabšanje voznih razmer, povečanje števila kmetijskih strojev na cestah, alkohol in veliko število kolesarjev — pa je bila prometna varnost tokrat v Pomurju ugodnejša kot prejšnja leta. Res je sicer, da je število prometnih nezgod v mesecu oktobru nekoliko večje kot v drugih mesecih, vendar pa se je število prometnih nezgod s smrtnim

— LJUTOMER —

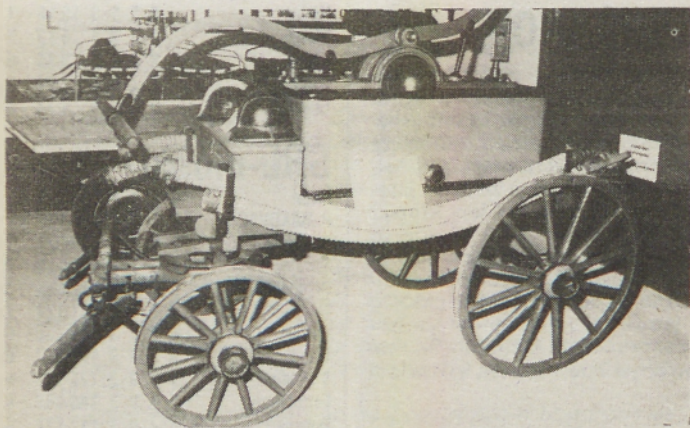
## Komisija začela delati

Delegati Ljutomerske občinske skupščine so pred dvema mesecema ustanovili Komisijo za raziskavo pobojev v Babjem ložiču.

V teh dveh mesecih je ta komisija, kot je povedal njen predsednik Janko Sitar, naredila že precej. Obiskali so nekaj živečih

prič, se podrobneje seznanili s pisnim gradivom, ki obstaja in bo morebiti pripomoglo k osvetlitvi dohodkov v Babjem ložiču, in začeli iskati še dodatne priče, ki bi morda lahko kaj vedele o tem delu Ljutomerske zgodovine. Janko Sitar pa je tudi povedal, da se pri delu srečujejo s težavami, saj so si nekatere izjave nasprotujoče, nekateri (kljub zagotovljeni tajnosti njihovih izjav) nočejo sodelovati, veliko pisnega gradiva pa je tudi pomanjkljivega, zato iščejo najrazličnejše načine, da bi prišli do čim več živih prič. Prve konkretne izsledke raziskav bodo imeli še letos, vendar pa je, kot je povedal predsednik komisije, zadeva tako obsežna in zapletena, da končnega rezultata še dolgo ne bo. Komisija bi bila zato zelo hvaležna vsem, ki morda kaj vedo ali imajo kakršnokoli pisno gradivo, da se oglašijo pri katerem od članov komisije, ali pa kar na skupščini občine Ljutomer in tako pomagajo k hitrejšemu osvetljevanju pobojev v Babjem ložiču pri Ljutomeru.

D.L.



V eni od največjih pomurskih vasi, v Odrancih, so požarniki letos zgradili prvi gasilski muzej v Pomurju. Med gasilci in vaščani je že nekaj časa tlela ideja o postavitvi gasilskega muzeja. Muzej so gasilci zgradili kot prizidek ob gasilskem domu. V lično zgrajenem muzeju so na ogled stare gasilske uniforme, sirene, trobente, prva motorna brizgalna, gasilsko orodje itd. Gasilski muzej bodo odranski gasilci še dopolnjevali s starimi gasilskimi »pripomočki«.

Jože Žerdin, foto: N. J.

## Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

# MARTIN JE IMEL PRSTE VMES

V času martinovanja je bilo v Pomurju dokaj veselo in so morali miličniki večkrat posredovati, štiri »kršitelje« pa so celo pridržali do iztreznitve. To so stalni gostje gostiln, nobenemu med njimi pa ni ime Martin.

### Peško zbil po vozišču

6. novembra je Durinka Gerič iz Veržaja izstopila iz avtomobila prijateljice, ki jo je pripeljala domov, zatem pa prečkala cesto na preglednem delu regionalne ceste. V tem trenutku je iz smeri Dokležovja z neprimerno hitrostjo pripeljal voznik osebnega avtomobila Marjan Podlessek z Gorice. Kljub zaviranju je peško zadel in jo zbil po vozišču, odpeljal naprej, vozilo obrnil in se vrnil na kraj trčenja. Peško je dobila hude telesne poškodbe, materialna škoda pa znaša okrog tisoč dinarjev.

### Spreglasel kolesarja

Geza Spilič iz Puzevec je 8. novembra vozil osebni avtomobil po lokalni cesti iz Murske Sobotice proti Brezovcem. V naselju Predanovci je ob srečevanju z drugim vozilom spregledal kolesarja Evana Merico iz Predanovca, ki se je peljal ob desnem robu vozišča, kolesa pa ni imel opremljenega z zadnjo lučjo in odsevnikom. Pri trčenju je kolesarja vrgel na pokrov motorja, zatem pa ga odbilo na desno bankino, tam je obležal s hudimi poškodbami. Škode je za 15 tisoč dinarjev.

### S stopalko v zaščitno ograjo

Voznik kolesa z motorjem Ivan Vucković iz Trat se je 10. novembra peljal po regionalni cesti iz Zibercev

proti Tratam in zunaj naselja Podgorje zaradi neprimerne hitrosti zapeljal na desno bankino. Tu je z desno stopalko zadel v zaščitno ograjo, padel in se hudo telesno poškodoval.

### Pobeg s kraja nesreče

Nekaj minut po polnoči 11. novembra se je peška Elizabeta Zadravec napotila iz središča Veržaja proti domu. Hodila je pravilno ob desni strani vozišča, ko pa je prišla do križišča z lokalno cesto za naselje Krapje, je za njo pripeljal doslej neznan voznik osebnega avtomobila in jo zaradi pretesnega prehitavanja s sprednjim desnim delom zadel v levo nogo. Peško je odbilo na desno bankino in obležala je hudo poškodovana. Brezvestni voznik pa je, ne da bi zaustavil in ji pomagal, odpeljal naprej. Delavci UNZ še pozvedujejo za neznanim storilec. Velja omeniti, da je to že drugi pobeg s kraja nesreče v kratkem času v Ljutomerski občini.

### Več vlomov

V gornjeradgonski občini je bilo od 7. novembra več vlomov v osebne avtomobile, lovski dom v Radencih, ki-  
osk ČGP Delo in v prostore železniškega gospodarstva v Radencih.

### ROP MASKIRANIH NEZNANCEV

Nekaj minut po polnoči 9. novembra je bil rop v manjši graščini Jasne

Kunej z Nariškega Vrha 1. Oškodovanka je gledala televizijski program, ko so v graščino vlomili trije maskirani neznanci. Z nožem so grozili Jasni Kunej, jo uklenili s kovinskimi lisicami in zahtevali denar. Pri tem so neznanci temeljito preiskali prostore graščine, kar je trajalo dolge 3 ure. Ukradli so 6 umetniških slik velike vrednosti, srebrni jedilni pribor, nekaj zlatnine in deviz v skupni vrednosti okrog 150 tisoč dinarjev. Pri ropu oškodovanka ni bila telesno poškodovana, čeprav so ji ob odhodu lisice zamenjali z električnimi kablji.

### Zagorelo celo pri gasilcih

Na Martinovo okrog 1. ure ponoči je zagorelo v Gasilskem domu Banovci. Okrog polnoči 11. novembra je nekaj članov tamkajšnjega gasilskega društva in mladincev po proslavljanju Martina zakurilo v stojeci litoželezni peči. Z njimi je bil tudi poveljnik gasilskega društva. Okrog 1. ure so zapustili prostore gasilskega doma in pustili peč brez nadzorstva. Kmalu je začel goreti strop nad pečo, obložen z ivernimi ploščami, ogenj pa se je razširil še na ostrešje. Zaradi hitrega posega ni zgorelo ostrešje, škode pa je za okrog 100 tisoč dinarjev. Po prvih ugotovitvah je požar nastal zaradi slabe dimne napeljave.

MJ

VESTNI  
UROŠEVIČ

VOZENJE TURISTOV  
IN ORGANIZIRANJE STORITEV  
S PODROČJA TURIZMA  
KOROSOVA 5 MARIBOR 40 (022) 32-130, 32-068 FAX 32-141

## AGENCIJA TABOR

### ZA 29. NOVEMBER!!:

- GRČIJA, odhod 28. 11., 8 dni, vlak-avtobus, cena 3.850 din
- ŠPANJA, odhod 28. 11., 6 dni, avtobus, cena 2.200 din
- DUNAJ, cena 365 din; BENETKE, cena 540 din; odhod 29. 11., avtobus
- GRADIŠČANSKA, 29. in 30. 11., cena 740 din

### SILVESTROVANJE:

- BOHINJ, 30. 12.—2. 1. 91, cena 1.650 din
- BOHINJ, 29. 12.—5. 1. 91, smučarski paket, avtobus, cena 5.200 din
- DOLENJSKE TOPLICE, 30. 12.—2. 1. 91, avtobus, cena 2.150 din
- NA MORJU, 29. 12.—2. 1. 91, cena od 1.760 din

Med zimskimi počitnicami imamo smučarski paket v Bohinju, cena 3.050 din.

Delovni čas: 8.00—12.00 in 16.00—18.00



## kartonaža

Grafično in embalažno podjetje M. Sobota, p.o., Lendavska 1  
telefon: 069/25-210, telex: 35 229, telefax: 069/25 221

Grafično in embalažno podjetje KARTONAŽA Murska Sobota, Lendavska 1.

razpisuje delovno mesto

## TEHNIČNEGA VODJE PODJETJA.

Kandidati za razpisano delovno mesto morajo imeti višješolsko izobrazbo grafične ali organizacijske smeri in najmanj 5 let delovne prakse v stroki.

Rok za prijave je 8 dni od objave razpisa.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 8 dneh po sprejemu sklepa o izbiri.

Izbrani kandidat bo delovno razmerje sklenil za nedoločen čas, s predložitvijo dobo 4 leta.

Prijave pošljite splošnemu sektorju GEP KARTONAŽA Murska Sobota, Lendavska 1.

Srednja šola tehničnih strok in osebnih storitev Ljubljana, Titova cesta 78, v sodelovanju z Združenjem šoferjev in avtomehaničkov Ljutomer,

organizira

## seminar za VOZNIKE INŠTRUKTORJE.

### Pogoji za vpis so:

- 3-letna srednja šola,
- 3 leta vozniško dovoljenje ustreznih kategorij,
- zdravniško spričevalo za voznika inštruktorja.

Uvodni sestanek bo 22. 11. 1990 ob 18. uri v prostorih Združenja šoferjev in avtomehaničkov, tam sprejemajo tudi prijave (81 212).

## SREDNJEŠOLSKI CENTER TEHNIŠKO PEDAGOŠKE USMERITVE MURSKA SOBOTA

SVET SCTPU Murska Sobota

## razpisuje

dela in naloge vodij vzgojno-izobraževalnih enot:

- vodje pedagoške, naravoslovno-matematične usmeritve
- vodje kovinskopredelovalne usmeritve
- (dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi)

Kandidat mora izpolnjevati pogoje:

- da je učitelj ali sodelavec v srednji šoli — z visoko izobrazbo v svoji smeri,
- da ima strokovni izpit,
- da ima najmanj 3 leta delovnih izkušenj pri vzgojno-izobraževalnem delu.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev razpisa je potrebno poslati v 15 dneh po objavi z oznako »za razpisno komisijo« na naslov Srednješolski center tehniško-pedagoške usmeritve, Veljaka 12, Murska Sobota.

Izbrani delavec bo imenovan za 4-letni mandat. Prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po odločitvi.

## TEHNO IMPEKS, d.o.o.

Titova 26 (hotel Diana, vhod z dvorišča)

MURSKA SOBOTA, tel.: (069) 25-049, odprto od 8. do 12. in od 14. do 17. ure

## PRODAJA AVTOMOBILOV

● Dobava v štirinajstih dneh! ● Prodaja mo vse modele vozil RENAULT, TOYOTA in MAZDA! ● Garancija 100.000 km!

- R 5 FIVE 1,41 — 164.000 din
- R 5 FIVE DIESEL 1,61 — 178.000 din
- R 19 TR — 198.800 din
- R 19 TR CHAMADE — 219.800 din
- TOYOTA COROLLA HB — 210.000 din
- TOYOTA COROLLA HB, 1,6 GTI 105 PS — 234.000 din
- TOYOTA CARINA II — 265.500 din
- MAZDA 121 — 172.600 din
- MAZDA 323 — 210.900 din
- MAZDA 626 — 301.250 din
- RENAULT TRAFIC — 251.150 din (brez prom. danka — druge cene so z vsemi dajatvami)





PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO  
MURSKA SOBOTARADIO  
MURSKA SOBOTARADIO  
MURSKA SOBOTARADIO  
MURSKA SOBOTARADIO  
MURSKA SOBOTARADIO  
MURSKA SOBOTARADIO  
MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Če odštevate dni do Božiča oziroma Silvestra? Mnogo jih ni več, zato tudi ne juter z murskega vala — poslušajte torej toliko bolj pozorno!). 8.00 Konec jutranjega sporeda.

16.00 Jesensko popoldne (poslušajte tri ure našega sporeda, nato pa jedrno na 2. osnovno šolo v Murski Soboti, kjer bo velika prirediteljska javna radijska oddaja Zapojno in zaigrano po domače, ki jo sicer poslušate vsak četrtek od 18.00 — murski val in Geza sta poskrbela za množico nastopajočih, vse skupaj sva za 50 dinarjev!), 19.00 Spored RS.

## TV SLOVENIJA

9.00 Delfin Flipper. 9.25 Pionirji sodobne kirurgije, angl. serija. 10.10 Podmorica, nemška nadaljevalna. 10.20 Žarišče. 15.50 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Tednik. 18.05 Gradovi: Kako so se branili. 18.40 Hov!, angl. nanizanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Nebu naproti, amer. serija. 21.20 Zakon v Los Angelesu, amer. nanizanka. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.30 Sova: Družinske vezi, amer. nanizanka. 22.45 Kultura.

Drugi program: 16.00 Satelitski programi. 17.30 Regionalni programi: Studio Maribor. 19.00 Ansambel Nika Zajca. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Oči kritike. 21.10 Koncert tria Novšak v Zeleni. 22.00 Skupščina kronika. 22.30 Satelitski programi.

Prvi program: 8.30 Ponovitev, tv v šoli, mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 Celovečni film. 21.30 Dnevnik. 21.55 Sport. 22.15 Nočni spored.

## TV AVSTRIJA

Prvi program: 9.00 Ponovitev, tv v šoli. 14.00 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Srečna družina (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Stari (n). 21.20 S.O.S. pogrešani (n). 22.20 Filmske nočete. 22.50 Upor na ladji (n).

## TV MADŽARSKA

9.10 Milost, 3. del serije. 9.55 Umetnostni film. 10.45 Tele video. 15.55 Video nočete. 16.10 Z jasno besedo. 17.00 Za upokojence. 17.30 Teka. 18.00 Okno, služnostni program. 19.00 Vprašanja kristjanov. 19.30 Tv dnevnik. 20.10 Družabna igra. 20.55 Resna glasba. 21.00 Panozama svetovna politika. 22.00 Tv dnevnik. 22.20 Izbor A. Wajda: Obljubljena dečela, poljski film. 1.00 Dnevnik BBC.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Reklame, obvestila, oglasi. 17.00 Aktualno. 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

## TV SLOVENIJA

8.30 Nemščina. 9.00 Anglesčina za najmlajše. 9.15 Radovedni Taček. 9.35 Čebelica Maja. 10.00 Alf, amer. nanizanka. 10.25 Zgodbe iz šoljke. 10.55 Ex libris: Gimnazije. 12.00 Večerni gost: Lojze Kolman. 12.40 Oči kritike. 13.20 NUK v Ljubljani. 13.30 Lepa naša domovina, zabavnoglasbena oddaja. 14.00 Dogodivščine Bullwhipa Griffina, ameriški mladinski film. 15.50 Žarišče. 16.20 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 DP v košarki — Zadar: Cibona, prenos. 18.35 Divji svet živali. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.20 Zrebanje 3 x 3. 20.35 Titanic. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.30 Sova: Zlata dekleta, amer. nanizanka. Poitrot, angl. nanizanka. Morilska zadeva, ameriški film.

Drugi program: 15.00 Frankfurt: Tenis — Masters turnir, prenos. 19.05 Pri Huxtablovih (Cosby show), amer. serija. 19.30 Tv dnevnik. 20.15 Dan v Milanu. 20.30 Filmske uspešnice: Princ vele-mesta, ameriški film. 23.15 DP v košarki: Smelt Olimpija — Crvena zvezda, prenos 2. polčasa. 0.00 Sestane na vrhu, zabavno-glasbena oddaja.

## HTV

Prvi program: 8.30 Ponovitev, tv v šoli, mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 Celovečni film. 21.30 Dnevnik. 21.55 Sport. 22.15 Nočni spored.

## TV AVSTRIJA

Prvi program: 9.00 Ponovitev, tv v šoli. 14.20 Mladinske oddaje. 18.30 Nogomet. 19.00 Kolo sreče. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Družinski praznik. 21.55 Človek iz Marseille (f). 23.40 Nesumljiv (f).

## TV MADŽARSKA

6.30 Vaška TV. 7.00 Sončnica. 9.05 Verske minute. 9.10 Za otroke. 10.00 Panozama. 10.10 Unser Bildschirm. 11.45 Tenis. 12.50 Iz Tatabanye. 13.20 Teleshport '90, 1. del. 14.15 Mešana štafeta, 1. del. 15.05 Mundial '90. 15.55 Košarka. 17.35 Iz Tatabanye. 18.00 Teleshport. 18.35 Sosedje, pon. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Inter opere-ta, gala v Vigadu. 21.20 Kriminalka za odrasle. 23.00 Sport. 24.00 TV dnevnik.

9.00 Nedeljska kuhinja (prve pol ure uvodno kramljanje, horoskop in humor, nato Srečanje na pomurskem valu in od 10.30 uro in pol priložnosti, da se pogovarjate z ekskluzivnim gostom!). 12.00 Spored v madžarščini. 13.00 Panonski od-merzi. 13.30 Minute za kmetovalce. 14.00 Novice. 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

## TV SLOVENIJA

8.25 Živ žav. 9.15 Hov!, angl. nanizanka. 9.40 Gradovi: Kako so se branili. 10.10 Zgodba o Hollywoodu, angl. serija. 11.00 Pri Huxtablovih (Cosby show). 11.30 Videomeh. 12.00 Kmetijska oddaja. 13.00 Druga godba: Ansambel Vujičić. 13.15 Uno, due, tre, show program italijanske tv. 14.45 Alternative 4, poljska nadaljevalna. 15.35 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Trije novički v vodnjaku, ameriški film. 18.45 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 D. Jančar: Primož Trubar, nadaljevalna. 21.20 Zdravo. 22.40 Tv dnevnik 3. 23.00 Sova: Doktor Doogie Howser, amer. nanizanka. Poitrot, angl. nanizanka.

Drugi program: 13.00 Sportno popoldne (šahovska olimpijada, Frankfurt: Tenis, nogometna reportaza CZ: Dinamo). 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Veselje do lepe oblike, nemška izobraževalna oddaja. 20.45 Atlantik, angl. serija. 21.35 DP v nogometu — Olimpija: Rijeka, reportaza. 21.50 Sportni pregled. 22.35 Satelitski programi.

## HTV

Prvi program: 9.50 Mladinski spored. 12.00 Kmetijska oddaja. 13.05 Daktari (n). 13.55 Sestane brez dnevnega reda. 18.45 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Boljše življenje. 20.50 Poucha oddaja. 21.40 Dnevnik. 22.05 Sport. 22.50 Glasba.

## TV AVSTRIJA

Prvi program: 9.00 Ponovitev. 13.30 Mladinske oddaje. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Vincent in Theo (n). 21.55 Orlando Furioso (opera).

## TV MADŽARSKA

8.00 Biblijsko sporočilo. 8.05 Za otroke. 9.45 Glasbeni butik. 10.45 V deželi Ink. 11.15 Pogled domov. 12.00 Guldenburgovi, pon. 12.45 Okusi na mikrovalovih. 13.15 Moja družina in drugi živali. 13.45 Balet. 14.20 J. Arany. 14.55 Videoklipi. 15.30 Barkochba. 16.15 Hišni prijatelji. 16.25 Kviz. 16.55 Sport. 17.40 Verske minute. 18.00 Tele video. 18.15 Delta. 19.00 Teden. 20.00 Dnevnik. 20.15 Elizabetina '90. 22.20 Sport.

5.30 Prebujajte se z nami! (Če verjamete ali ne, murski val se že pripravlja na Božično-novoletni radijski maraton, ko vam bomo v 10 dneh ponudili non-stop spored, v katerem bo gotovo kaj zanimivega tudi za vas. Že zdaj pa lahko pokličete v jutranjo oddajo in po 21 232 svetujete, kaj uvrstiti v spored ob koncu leta!). 8.00 Konec jutranjega sporeda.

16.00 Jesensko popoldne (tokrat je v naši ponudbi reportaža v prvi uri, Aktualno ob 17.00, Reklamna sporočila ves čas in To sem jaz ob 18.00), 19.00 Spored RS.

## TV SLOVENIJA

9.00 Miti in legende islamskih ljudstev. 9.15 Cican, doher dan. 9.30 Slovenski ljudski pesi. 10.00 Utrip. Zrcalo. Mernik. 15.35 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Zdravo. 18.30 Radovedni Taček. 18.35 Čebelica Maja. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 B. Brecht: Zver, nemška drama. 21.10 Osmi dan. 22.00 Tv dnevnik 3. 22.20 Filmska glasba. 23.20 Sova: Alfred Hitchcock vam predstavlja, amer. nanizanka. Poitrot, angl. nanizanka.

Drugi program: 16.00 Satelitski programi. 17.30 Regionalni programi: Studio Ljubljana. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Po sledih napredka. 21.00 Sedma steza, športna oddaja. 21.20 Lepa naša domovina, zabavnoglasbena oddaja. 22.00 Ekološka bela krizantema, dokum. oddaja. 22.45 Satelitski programi.

## HTV

Prvi program: 9.15 Ponovitev, tv v šoli, mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 Drama. 21.30 Dnevnik. 21.55 Biti ali ne biti (f).

## TV AVSTRIJA

Prvi program: 9.00 Ponovitev, tv v šoli. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Srečna družina. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Sport. 21.15 Mike Hammer. 22.10 Luč v zimi (f). 23.20 Kobra (n).

## TV MADŽARSKA

9.10 Teden, pon. 10.10 Tripo Kokolja, jugosl. film. 11.15 Tele video. 14.55 Prenos zasedanja Parlamenta. 16.40 Panozma kronika. 16.55 Naš ekran, srbskohrvatski. 17.25 Mojstri animacije, pon. 17.55 Gospodarstvo. 18.10 Prvi primer: Pallayd, dokumentarni film. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Guldenburgovi, 13. del nemške serije. 20.55 Studio '90. 21.55 Iz Parlamenta. 22.25 Benjamin Britten, portret. 23.35 TV dnevnik. 0.10 Dnevnik BBC.

5.30 Prebujajte se z nami! (Če se ne boste, vam nič ne pomaga, pa tudi mi ne bomo krivi, ker ste zaspali. Murski val prebujajo po svojih močeh!). 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Jesensko popoldne (z vami in za vas vse do 19.00, po novem letu pa nas in vas pričakuje širitev sporeda RMS, in sicer v dopoldanskem času. Za ta torek pa ne pozabite: ob 17.30 so Najlepše želje s čestitkami in pozdravi), 19.00 Spored RS.

## TV SLOVENIJA

9.00 Zgodbe iz šoljke. 9.30 Šolska tv: Človekovo telo. 10.00 Boj za obstanek: Otok strmoglavcev. 10.25 Nemščina. 10.55 Sedma steza, športna oddaja. 11.50 Osmi dan. 14.35 Nemščina. 15.05 Žarišče. 15.35 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Šolska tv. 18.05 Lonček, kuhaj! Ocvrte miške. 18.15 O. Wilde: Infantinin rojstni dan. 19.00 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Nekoč v Lisboni, portugalska nanizanka. 21.05 Love me tender: Elvis Presley. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.30 Sova: Dekameron, slov. nanizanka. Poitrot, angl. nanizanka.

## HTV

Prvi program: 9.00 Ponovitev, tv v šoli, mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 Postal bom oče (n). 20.55 V ospredju. 22.25 Dnevnik. 22.50 Očetinjva (f).

## TV AVSTRIJA

Prvi program: 14.15 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Srečna družina. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Univerzum (dok. f). 21.07 Dallas (n). 22.00 Piranje (f). 23.30 Kobra. Drugi program: 18.30 Glasbene želje. 19.00 Stajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Hoppala. 21.07 Zunanja politika. 22.00 Čas v sliki. 22.25 Klub 2.

## TV MADŽARSKA

8.50 Preiskovalec, kriminalka. 9.40 Telovadba za invalide. 9.55 Prenos zasedanja Parlamenta. 16.40 Panozma kronika. 16.55 Naš ekran, srbskohrvatski. 17.25 Mojstri animacije, pon. 17.55 Gospodarstvo. 18.10 Prvi primer: Pallayd, dokumentarni film. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Guldenburgovi, 13. del nemške serije. 20.55 Studio '90. 21.55 Iz Parlamenta. 22.25 Benjamin Britten, portret. 23.35 TV dnevnik. 0.10 Dnevnik BBC.

5.30 Prebujajte se z nami! (Glasba, ceste, časopisi, avtobusi, točen čas, vreme — vse to so informacije, ki jih iz prve roke dobite, če naravnate radijske sprejemnike na 87,6 MHz!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (spet smo z vami, tokrat s stalnima rubrikama Aktualno ob 17.00 in Poslušamo vas ob 18.15. Vmes pa obilo glasbe, kakšna zanimivost, reportaža ali intervju), 19.00 Spored RS.

## TV SLOVENIJA

9.00 Živ žav. 9.50 Zver, nemška drama. 10.50 Nekoč v Lisboni, portugalska nanizanka. 15.35 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Atlantik, angl. serija. 17.35 Po sledih napredka. 18.30 Krizem kražem. 19.00 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film tedna: Potovanje na Kithiko, grški film. 22.25 Tv dnevnik 3. 22.45 Videogodba. 23.30 Sova: Alf, amer. nanizanka; Making News, angl. nanizanka; Zgodba o Hollywoodu, angl. serija.

## HTV

Prvi program: 9.00 Ponovitev, tv v šoli, mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 Pirati (f). 21.30 Dnevnik. 21.55 Iz oči v oči.

## TV AVSTRIJA

Prvi program: 14.15 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Srečna družina. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Moselbrück. 21.15 Indijski grob (f). 22.50 Lopovova nevesta (f). Drugi program: 17.00 Vzgojna oddaja. 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Ljubimo te Kate (n). 18.30 Glasbene želje. 19.00 Stajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Vincent in Theo (n). 22.00 Čas v sliki.

## TV MADŽARSKA

9.40 Veher: Misa v es-duru. 10.20 Studio '90, pon. 16.05 Video novice. 16.20 Rehabilitacijski magazin. 16.40 Gospodarstvo. 17.00 Večer norveške TV. 17.05 Razglednica. 17.10 Ogled Osla. 18.10 Ljudska umetnost. 18.20 Kronska mesto Trondheim. 18.45 Norveško-madžarska trgovina. 19.00 Lillehammer. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Show norveške TV. 20.35 Mešani zakoni. 20.50 Žena morja. 22.55 Liv Ullmann. 23.10 Oslo by night. 23.35 TV dnevnik. 23.50 Dnevnik ZDF.

5.30 Prebujajte se z nami! (Točneje: z Nevenko Emri in njenim tonskim tehnikom, ki vam bosta skušala razvedriti obraz že navsezgodaj in vam zaželeli, da bi se tudi čez dan veliko smejala!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (bodite prepričani, da se bo tudi ta četrtek zgodilo veliko zanimivega in da boste to lahko tudi slišali na murskem valu — 17.00 Aktualno in 18.00 Zapojno in zaigrano po domače — ura razvedrila z domačimi, narodnozabavnimi ansambli in Gezo), 19.00 Spored RS.

## TV SLOVENIJA

9.00 Grizli Adams, amer. nanizanka. 9.30 Oddaja za učitelje. 9.45 Pustolovščina-slikarstvo. 10.15 Anglesčina za najmlajše. 10.30 Mostovi. 11.00 Zakon v Los Angelesu. 15.15 Anglesčina za najmlajše. 15.30 Mostovi. 16.00 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Šolska tv. 18.10 Pripravimo se na smučanje. 18.40 Alf, amer. nanizanka. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Vojne usode, angl. nadaljevalna. 21.05 Tednik. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.30 Sova: Vse razen ljubezni, amer. nanizanka; Making News, angl. nanizanka.

## HTV

Prvi program: 9.00 Ponovitev, tv v šoli, mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 Spekter. 21.00 Nobelovci. 22.00 Dnevnik. 22.25 Glasbena scena.

## TV AVSTRIJA

Prvi program: 9.00 Ponovitev, tv v šoli. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Srečna družina. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kviz. 22.15 Zabavna oddaja. 23.00 Nežna (f). 0.30 Kobra (n).

## TV MADŽARSKA

8.00 Magazin za menedžerje. 9.05 Zmajev srce, pon. 9.55 Drugi razgovor, film. 10.45 Telovadba za invalide. 15.40 Panonska kronika. 15.50 Vijesti. 16.00 Za najstnike. 16.35 Naševanje mesecev. 16.45 Tretji kanal. 17.30 Bojina v predmestju, pon. 18.30 Gospodinski tečaj. 19.00 O veri — za otroke. 19.15 Zrebanje lota. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Zaječ sem jaz, nemški film. 22.00 Domače ogledalo. 23.20 TV dnevnik. 23.35 Dnevnik BBC.

## ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

Ona: Svoj prosti čas boš posvetila svojemu konjčku in zato nekoliko zanemarila svoje prijatelje, predvsem pa svojo partnerja, ki ti bo to le stežka odpustil. Koristilo bi vama krajše potovanje v tujino.

On: Postavil si si vse previsoke cilje in za njihovo realizacijo bo potrebna dobrušna mera truda in predvsem realnosti. Nova ljubezen te bo popolnoma očarala, po drugi strani pa prinesla kopico problemov.

Ona: Nekaj noči ne boš imela pravega spanca, saj je pod pepeloma preteklosti na zabavo, vendar pa boš vikend preživela na povsem drugačen način.

On: V nekaterih stvareh si vse preveč prepričan vase, kaj lahko pa se ti pripeti, da se ti bo vse skupaj posteno izjavilo. Malo manj govori in več delaj, saj bodo tvoja dela govorila kar sama od sebe.

Ona: Sreča je na tvoji strani in ponovno boš v optimističnem razpoloženju. To se bo pozitivno manifestiralo tudi v tvojem poklicnem življenju, kjer lahko pričakuješ kar precejšnje presenečenje.

On: Skušaj razumeti, da obstajajo stvari, preko katerih ne moreš in se spriznati z dejstvi. Potrebuješ počitek, zato se nehai naprezati in si raje privošči kratek oddih preko vikenda. Seveda v družbi.

Ona: Končno ti je uspelo: pričela si se zavedati sama sebe in svojih resničnih zmoglosti. Samozaupanje ti lahko le koristi, saj se ti obeta precejšnje napredovanje, tako v poslovnem kot tudi v privatnem življenju.

On: Se vedno se ti obeta prav zanimiva investicija, toda bo- ljube bo, če se boš vsaj malo podvil. Tudi druga stran je zainteresirana predvsem za dobiček in do tebe ne goji nikakršnih sentimentalnih čustev.



Ona: Poigrala se boš s prijateljem, pri tem pa boš enostavno pozabila na to, da ga boš s tem tudi prizadela. Poskusi svojo odvečno energijo porabiti z kaj bolj ustvarjalnega. Nekdo te bo neprijetno presenetil.

On: Pravzaprav je zadnji čas, da zakrpaš luknje v svojih poslovnih zadevah, saj se ti lahko v nasprotnem primeru vse skupaj kaj hitro poruši. Partner ti bo sicer pomagal, vendar se boš moral potruditi tudi sam.

Ona: Prijeten konec tedna se lahko sprevrže v trajnejšo zvezo, ki jo že kar dolgo iščeš. Prijateljica ti bo odkrila veliko skrivnosti, ki pa si jo ti odkrila kar sama. Toda vseeno ti bo prijetno pri srcu.

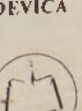
On: Če se boš precejeval, se ti lahko zgodi, da se boš zamislil precej vplivnemu človeku, ki se bo znal prav prelinjano maščevati. Tudi s prijateljico nimas poravnanih ravno vseh računov, zato se raje pazi.

Ona: Dogajale se ti bodo nenavadne, vendar prav prijetne in zanimive stvari. S partnerjem hoš imela v začetku nekaj težav, pozneje pa bosta vendarle uspela ugotoviti skupne interese. Z denarjem pa nikar ne razmetavaj!

On: Zdelo se ti bo, da si nekaj zamudil, v resnici pa posteno prehitevaš dogodke. Preko vikenda se ti obeta prijetno presenečenje, najverjetneje povezano z obiski.

Ona: Ne razmišljaj toliko o globini in pomenu nekega prijateljstva, ampak živi raje tako, kot ti narekuje tvoje srce. Nasprotnik, ki ti greni življenje, te samo podžiga v prizadevanjih, da bi čimprej dosegla svoj cilj.

On: Skušal boš potolažiti svojo prijateljico in to ti bo tudi uspelo. Vajin odnos bo prišel v bolj normalne vode — obeta se vama prav prijetno potovanje iz katerega lahko potegneta korist oba.



Ona: Počitek, ki si ga načrtovala, bo potrebno še malo preložiti. A vseeno se boš prav prijetno zabavala, saj boš proste trenutke preživela v bližini nekoga, ki ti že dalj časa ne gre iz glave.

On: Poslovni načrti se ti lahko tudi izjavijo — seveda pa je vse odvisno predvsem od tvojega pravočasnega reagiranja. Prijateljica ti bo predlagala povsem konkreten predlog, ki te bo malone šokiral.

Ona: Se vedno trmasto vztrajaš in si ne daš dopovedati, da bi stvar tekla tudi brez tebe. Pojdi raje na potovanje, saj te tam čaka zelo prijetna avantura. In poskrbi malo za svoje zdravje, ki nikakor ni idealno!

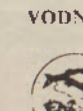
On: Posli so se začeli obračati na bolje in na tebi je, ali jih boš uspel obdržati na trenutnem nivoju. Prijatelji ti bodo pripravili presenečenje, toda vprašanje je, ali ti bo to tudi všeč.

Ona: Po napornem tednu se ti bo odvalil kamen od srca. Rešila se boš nadležnih znancev, poleg tega pa boš spoznala nekoga, ki ti bo v prihodnosti še dosti pomagal. Več pozornosti posveti svoji zunanosti!

On: Pazi, da se ne opečeš, ko se bo pojavil nekdo, ki ima povsem drugačne argumente, ki pa so na tvojo žalost podkrepjeni s konkretnimi dokazi. Toda kopriva pač ne pozehe in tudi tokrat se bo izmazal iz neprijetne situacije.

Ona: Slabo razpoloženje ti bo pokvarilo lepe načrte. Toda nikar se preveč ne jezi, saj bo tvoja osamljenost le kratkotrajna. Nekdo si že dalj časa prizadeva da bi se prelinil v tvojo družbo in končno mu bo uspelo.

On: Se vedno si ne boš uspel razložiti nepričakovane odločitve, ki ti je doobara zagrenila življenje. Raje prenehaj s tuhtanjem in se posveti tistemu, kar ti je preostalo. Čaka te prav prijetno presenečenje.



ljubljska banka

Pomurska banka d.d.  
Murska Sobota



SPORED FILMOV V KINU PARK  
M. Sobota od 16. 11. do 21. 11.

16. nov. ob 17. uri amer. komedija  
ZALJUBIL SEM SE V VOHUNKO  
16. nov. ob 19. uri DDF-jugoslo-  
vanski film GLUHI SMO DNİK, režis-  
ser: Bato Čengić. Glavna vloga: Mu-  
stafa Nadarević, Mira Furlan, nagra-  
de: velika zlata arena za film

16. nov. ob 21. uri amer. erotični  
film VONJ GOLEGA TELESA — tr-  
da erotika

17. nov. ob 17. uri amer. komedija  
ZALJUBIL SEM SE V VOHUNKO  
17. nov. ob 19. uri Konec DDF in  
jugoslovanski film VETER V MRE-  
ZI, režiser: Filip Robar Dorin, glavne  
vloge: Milan Stefe, Rene Medvešek,  
nagrade: zlata arena za režijo in za  
snemalno delo.

18. nov. ob 15. uri amer. risanka  
MEDVEDKI DOBREGA SRCA  
18. nov. ob 17. uri amer. komedija  
ZALJUBIL SEM SE V VOHUNKO  
18. nov. ob 19. uri amer. erotični  
film VONJ GOLEGA TELESA — tr-  
da erotika

20. nov. ob 17. uri amer. akcijski  
film STROJ ZA UBIJANJE  
20. nov. ob 19. uri amer. akcijski  
film STROJ ZA UBIJANJE  
21. nov. ob 17. in 19. uri amer.  
avanturistični film VELIKA MO-  
DRINA  
22. nov. ob 17. in 19. uri amer. film  
GREMLINI, II. DEL

KUD SALOVCI  
17. nov. ob 19.30 amer. komedija  
ZALJUBIL SEM SE V VOHUNKO

KINO LENDA  
ČETRTEK, 15. NOVEMBRA, ob  
19. uri slov. film Do konca in naprej  
PETEK, 16. NOVEMBRA, ob 19.  
uri slov. film VETER v mreži  
SOBOTA 17. NOVEMBRA, ob 19.  
uri jug. film Začetni udarec  
PETEK, 16. NOVEMBRA, ob 17.  
uri hongkongska akc. komedija Gusar-  
ska patrolja

SOBOTA 17. NOVEMBRA, ob 17. uri  
am. voj. drama Dobro jutro Vietnam  
NEDELJA, 18. NOVEMBRA, ob  
17. uri am. akc. film Sojenje mimo za-  
kona. Ob 19. uri am. vojna komedija  
Dobro jutro Vietnam

KINO DOBROVNİK  
PETEK, 16. NOVEMBRA, ob 19.  
uri am. grozljiva Maščevanje v ulici  
brestov

NEDELJA, 18. NOVEMBRA, ob  
17. uri hongkongska akc. komedija  
Gusarska patrolja

KINO TURNIŠČE  
SOBOTA, 17. NOVEMBRA, ob  
19. uri am. grozljiva Maščevanje v  
ulici brestov  
NEDELJA, 18. NOVEMBRA, ob  
14.30 hongkongska akc. kom. Gusar-  
ska patrolja

## prodam

MOTORNA  
VOZILA

PRODAM

MERCEDES 220, bencinar, odlično  
ohranjen, letnik 1973, prodam.  
☎ 23-495. M-2184

ŠKODA 105 S in cirkularno prodam.  
☎ 40-637. M-2186

OPEL REKORD 1700, letnik 1970,  
prodam. Marija Gubca 22. M. Sobota.  
☎ 22-996. M-2197

AMI SUPER, v celoti ali po delih,  
prodam za 5.000 din. ☎ 77-227. M-  
2198

ZASTAVO 101, karambolirano, do-  
bro ohranjeno, registrirano do sep-  
tembra 1991, ugodno prodam. Lipov-  
ci 5. ☎ 42-482. M-2201

JUGO 45, star 5 let, ugodno prodam.  
☎ 41-105. M-2208

JUGO 45, letnik 1984, prodam.  
☎ 45-357. M-2210

POLONEZ v dobrem stanju, nujno  
prodam. ☎ 77-812. M-2211

ZASTAVO 101, letnik 1978, in SU-  
PER 1300, ugodno prodam. Stara ulica  
1, stanovanje 33. ☎ 24-513. M-  
2214

OPEL KADET LS, letnik 1985, prodam.  
Mladinska 30, Bakovci. M-2215

DVE ZASTAVI 101, karambolirani,  
1100 in 1300, prodam — lahko tudi  
po delih. Dankovci 26. M-2217

BT 50 ugodno prodam. ☎ 23-848.  
M-2221

FIAT REGATA 85, LETNIK 1985,  
prodam. MURSKA SOBOTA, Štefa-  
na Kovača 24. ☎ 21-972. M—GK

ZASTAVO 750, letnik 1980, prodam.  
☎ 21-936, od 7. do 15. ure. M-MM

VISO SUPER E, letnik 1983, ugodno  
prodam. ☎ 82-155. M-12163

OSEBNI AVTO POLONEZ in dva  
prodam. Banovci 7, Verzej. IN—  
12163

## VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažić-Peček, Jani Dominko, Silva Eory, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobčan, Branko Žunec, Endre Gönter (tehnični urednik) Nataša Juhov (fotografinja), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).  
Naslov uredništva in uprave:  
Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: Novinarji 21-383 in 21-084, odgovorni urednik 25-019, glavna urednica in di-  
rektorica, naročniški oddelke, računovodstvo in tajništvo 21-064 in 21-383; GPS (trženje) 22-403 in 21-063; dopis-  
ništva: Gornja Radgona 74-597, Lendava 75-085 in Ljutomer 81-317, telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in  
fotografij ne vračamo.  
Naročnina za trimesečje 1990 je 100,00 dinarjev, za delovne organizacije 200,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70  
DEM letno.  
Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana:  
50100-620-00112-5049512. Tisk GZP Mariborski tisk. Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila  
temeljnega davka od prometa proizvodov.

FORTUNA MURSKA SOBOTA, d. o. o.

tel.: 26 338

Novo na našem tržišču!

Prodaja avtomobilov iz programa

## SUZUKI:

- modeli SWIFT
- modeli SEDAN
- terenska vozila: VITARA in SAMURAI

Najcenejši model z vsemi dajatvami dobite že za ca. 165.000,00 din

Priporočila se: FORTUNA MURSKA SOBOTA, d. o. o.

VESPO, 200-KUBIČNO, z dodatno  
opremo prodam. Križevci 78 v Prek-  
murju. ☎ 77-835, po 16. uri. M-2125

OSEBNI AVTOMOBIL CHRY-  
SLER GB AVENGER 1.6 LS po  
ugodni ceni prodam. Kaljevič, Stara  
2, Murska Sobota, ☎ 23-962. M-2124

ZASTAVO 750, letnik 1982, prodam.  
☎ 49-990. M-2129

126 P, letnik 1981, neregistriran, prodam.  
Felix Herman, Okoslavci 55, p. Videm  
od Ščavnici. M-2136

VISO 11 RE, letnik december 1985, v  
celoti ali po delih, prodam.  
☎ 82-056. M-2142

RENAULT 4, letnik 1977, prodam.  
☎ 21-467. M-2144

JUGO 55 AMERIKA, star 4 leta, prodam.  
Alojz Jazelič, St. Rozmana 8, Murska  
Sobota, od 16. do 20. ure. M-2152

ŠKODA 100, v brezhibnem stanju, let-  
nik 1973, prodam za 1000 DEM.  
Šadi, Krajna 22 d. M-2155

KOMBI ZASTAVO 850, starejši, prodam.  
Stara—Nova vas 23, ☎ 87-428. M-2156

ZASTAVO 101, karambolirano, pre-  
voženih 40.000 km, ugodno prodam.  
Gracin, Ključarovič 42, p. Križevci  
pri Ljutomeru. M-2158

ZASTAVO 750, letnik 1978, prodam.  
Fridrik, Markišavci 27 c, popoldne. M-2173

FORD ESCORT 1.3 GL, letnik 1983,  
prodam. ☎ 23-546 — zvečer. M-2175

126 PGL, letnik 1988, prevoženih  
8000 km, prodam. ☎ 24-119 — zve-  
čer. M-2176

MOPED APN 4 S prodam. ☎ 24-119  
— zvečer. M-2176

MAGIRUS VLAČILEC 230 D in dva  
motorja za MOTOKROS C1M 80  
MX, letnika 1988 in 1990, prodam.  
☎ 73-142. M-2182

OPEL ASCONO, letnik 1987, prodam.  
☎ 79-216. LE-13091

ZASTAVO 101, po delih, prodam.  
☎ 81-587. LE-12158

KARAMBOLIRANO ZASTAVO  
101, staro 10 let, motor in menjalnik,  
vse dobro ohranjeno, prodam. Stanko  
Brunčič, Mekotnjak 30, Ljutomer (v  
soboto in nedeljo). M-12153

GOLF JGL, prevoženih 45.000 km,  
prodam. Marjan Filipič, Radoslavič  
52, p. Bučkovci. ☎ 86-141. M-12148

FAP PREKUCNIK 13—14, pripra-  
viljen za tehničnega, 1. 1977, prodam.  
Možnost kredita ali zamenjava za  
osebni avto. Prodajni tovarni avto  
MERCEDES 11—13. ☎ 82-249, od  
18. do 20. ure. M-12147

ZASTAVO 850, v nevozni stanju,  
lahko tudi po delih, 1. 1978, prodam.  
Trdkova 81 b. M-2226

BMW 318 i, letnik 1980, dodatno  
opremljen, prodam za 8.000 DEM.  
Martjanci 74. M-22227

BMW 318 i, letnik 1987, ugodno pro-  
dam. ☎ 75-671 (dopoldan) ali 21-455  
(popoldan). M-LE-POP

## KMETIJSKA MEHANIZACIJA

PRODAM

TRAKTOR IMT 567 prodam. Frida  
Holšedl, Kramarovič 8, p. Rogoševci.  
M-1967

TRAKTOR ZETOR 4718 prodam.  
Franc Novak, Gričava 8, p. Križevci  
pri Ljutomeru. ☎ 87-342. M-12159

TRAKTOR ZETOR 5545, starejši let-  
nik, registriran, dobro ohranjen, pro-  
dam. Aleksander Kšela, Godemarci  
3, Bučkovci. M-12160

TRAKTOR IMT 533 in koso Dubra-  
va prodam. Alfonz Jerič, Doklečevje  
63. M-2139

MOLZNI STROJ VITREKS prodam.  
Marija Kralj, Stara — Nova vas  
61. ☎ 87-517. M-2142

PLUGE IMT, 10 col, visoki klirens,  
sejalnica za pšenico, 15-redno, kro-  
žne brane, 28 diskov, večjo količino  
letev (lat) 3/5 cm, prodam. Markišav-  
ci 32. M-2187

TRAKTOR URSUS 335, zelo ugod-  
no, voz z gumijastimi kolesi in krave  
prodam. Pertoča 11 — Jože Mencig-  
ar. M-2190

KOMBAJND DURO ĐAKOVIĆ in  
traktor IMT 577 prodam. Noršinci  
62. M-2200

TRAKTOR 539 FERGUSON prodam.  
Kovačevci 5, p. Grad. M-2204

BAGER, nakladalec Dalabona, pro-  
dam. Josip Žibek, Strigova 114. M-  
12154

KROŽNE BRANE za Tomo Vinkovič  
730, prodam. ☎ 81-711. M-12144

TRAKTOR IMT 567 prodam. Frida  
Holšedl, Kramarovič 8, p. Rogoševci.  
M-1960

ŽIVALI

PRODAM

KRAVO, 6 mesecev brejo, prodam.  
Horvat, Bukovnica 4. M-2154

MALE PUJSKE prodam. Tišina 57,  
☎ 46-370. M-2162

PUJSKE, 20 do 25 kg, prodam. Tiši-  
na 71 a. M-2171

PUJSKE prodam. Hoheger, Murski  
Črnči 54. M-2195

TELICO, brejo, prodam. Ravenska  
33, Odranci. M-2132

KOZO in kozla prodam. Vidonci 97.  
M-2135

MALE PUJSKE prodam. Vanča vas  
43. ☎ 46-688. M-2209

KRAVO, staro 5 let, prodam. Gaberje  
143. M-MM

MALE PUJSKE prodam. Murski  
Črnči 17. M-MM

## Jože TITAN lesostrugarstvo

izdelava stopniščne  
in balkonske ograje  
stopnic  
predelnih sten  
vrat po naročilu  
okenskih polic  
drobnih lesenih  
predmetov.  
Vse tudi montiramo.

Krog, Murnova 13  
69000 Murska Sobota  
☎ 069/26 159

## posesti

PRODAM

PARCELO, primerno za počitniško  
z vinogradom in s sadovnjakom v  
dolgovaških gorah ter motokultiva-  
tor prodam. ☎ 22 528. M-2132

VINOGRAD z vinsko kletjo v Čenti-  
bi prodam. ☎ 75 960. M-2131

PARCELO, zazidljivo, 15,5 arov, v  
Krogu, prodam. ☎ 26 144. M—2133

STANOVANJE, enosobno, novo,  
43 m<sup>2</sup>, v Murski Soboti, prodam. Le-  
bar, Lendavska 43 a. M-2143

STARI VINOGRAD IN SADOV-  
NJAK, velik 7 arov, ter staro zidanico  
in 2 ara novega nasada vinograda v  
Bogojini prodam. ☎ 47 266 — po-  
popoldne. M-2150

GAJAZO TRIPLEKS v Stari ulici  
prodam. ☎ 23 324. M-2194

GRADBENO PARCELO, komunal-  
no urejeno, v Ključarovičih, in 1,5 ha  
njive prodam. ☎ 87 105 — popo-  
ldan. M-2219

HIŠO, vseljivo, v centru Murske So-  
bote, na 1100 m<sup>2</sup>, z delavnico, primer-  
no za obrt, prodam. ☎ 62 233, po 20.  
uri. M-2223

NEDOKONČANO MEDETAŽNO  
HIŠO, 160 m<sup>2</sup> neto stanovanjske po-  
vršine, na 8,6-arski parceli, 4 km iz  
Murske Sobotice, ugodno prodam. In-  
formacije po ☎ 75 111 (dopoldan)  
ali 75 482 (po 15. uri). M-13099

DVOSOBNO STANOVANJE na  
Lendavski 53, 64 m<sup>2</sup>, vseljivo jeseni  
1991, prodam. Pojbič, ☎ 24 535, po  
19. uri. M-MM

HIŠO z gospodarskim poslopjem,  
novo, in 20 arov zemljišča, 2 km od  
Murske Sobotice prodam. V račun vza-  
mem stanovanje. ☎ 22 546, po 18.  
uri. M-1925

VINOGRAD IN POČITNIŠKO HI-  
ŠICO, 10 km iz Murske Sobotice pro-  
dam. ☎ 22 380. M-2004

MANJŠO KMETIJO IN HIŠO Z  
GOSPODARSKIM POSLOPJEM  
prodam za 36.000 DEM. Dolič 40, p.  
Kuzma ali ☎ (061) 455 748, od 19.  
do 20. ure. M-1854

VINOGRAD, nov nasad, 900 trsov,  
južna lega, nad Strigovo, ugodno pro-  
dam. ☎ 81 211, int. 14. M-11146

## HIŠNI SERVIS

OPRAVLJAMO SERVISNE STORI-  
TVE ZA MALA HIŠNA POPRAVI-  
LA

- manjša šiviljska popravila
- kratko varstvo otrok
- druga pomožna hišna dela: i-  
kanje, čiščenje

Lendavska 17 a 2 nadstropje,  
stanovanje 9/1 tel.: 23-111.

## razno

PRODAM

JABOLKA, neškropljena, trgana, po  
4 din, prodam. Moščanci 71. M-2134

SADIKE CIPRES po konkurenčnih  
cenah prodam. ☎ 46 575. M-2142

SPIROVCE (roženice) za ladijski  
pod, sejalnico, avstrijsko, in štedilnik  
za centralno kurjavo, nov, prodam.  
Bodonci 107. M-2146

PRIKOLICO za avto prodam. Anton  
Cedula, Verzej, Frna Kovačiča 13.  
M-2148

ELEKTROSOGLASJE ZA INDU-  
STRIJSKI TOK, 3 x 25 amperov,  
20% ceneje prodam. ☎ 87 755. M-  
2151

## TRAJBAR

CANKOVA 67 A  
TEL.: 40-699

SATELITSKI SISTEMI VRHUNSKÉ  
KAKOVOSTI

POPRAVILO VIDEOTEHNIKE  
NABAVA IN MONTAŽA ANTEN-  
SKIH SISTEMOV

CENE ZAJAMČENE  
DOBAVA TAKOJ  
MOŽNOST POSOJILA

TRAJNOŽARNO PEČ, staro 1 leto,  
malo rabljeno, prodam. Skakovci 60.  
M-2157

ZIMSKE PLAŠČE, moške, št. 50,  
prodam. Jože Golob, Sebeborci 88.  
M-2165

TRAJNOŽARNO PEČ prodam.  
Majc, St. Rozmana 6, M. Sobota, ☎  
26 007. M-2166

GORSKO KOLO, fantovsko, novo,  
in rabljeno kolo PONY ADRIATIK  
prodam. ☎ 22 081 po 18. uri. M-  
2168

UNIVERZALNI MLIN, nerabljen,  
ugodno prodam. Finžgarjeva 29, M.  
Sobota, M-2169

SEDEŽNO GARNITURO in pohi-  
štvo za kuhinjo prodam. ☎ 21 828 —  
popoldne. M-2170

BARVNO TELEVIZIJO in pralni  
stroj Gorenje, pohištvo za dnevno so-  
bo, jedilnico ter sobo in 4 jogije pro-  
dam. ☎ 23 344. M-2174

ELEKTRICNA ŠTEDILNIKA PRO-  
DAM. Kopitarjeva 7, Murska Sobota,  
☎ 21 994. M-2177

TRAJNOŽARNO PEČ — kamin,  
električni radiator, 1,5 kW, in 51 ku-  
hinjski boiler, prodam. Gančani 117.  
M-2181

POROČNO OBLEKO, komplet, šte-  
vilka 40, po ugodni ceni prodam. ☎  
24 382, Rakičan, Cvetkova 67. M-  
2183

TRAJNOŽARNO PEČ za centralno  
ogrevanje, novo, prodam. Grajska 20,  
M. Sobota. M-2185

TRAJNOŽARNO PEČ GORENJE  
prodam. Satohovci 58 b. M-2193

PLETILNI STROJ, dvoredni, na kar-  
tice in s krojilcem prodam. ☎  
24 796. M-2196

BUKOVA DRVA, večjo količino, pro-  
dam. ☎ 23 578. M-2199

PEČ EMO CENTRAL 20, z boiler-  
jem, za 8.000 din, prodam. Vezna uli-  
ca 5, Odranci, Črenšovci. M-2202

ZAGAN LES za ostrešje (rušt) pro-  
dam. Panovci 9. M-2203

SEDEŽNO GARNITURO z mizico  
za dnevno sobo prodam. Tavčarjeva  
33, Černelavci. M-2205

ŠTEDILNIK PLAMEN na trda gori-  
va prodam. Zorana Velnarja 19, M.  
Sobota. M-2213

LJUBITELJI STARIN! Prodaj lovs-  
ko puško, staro petelinko, za okras  
ali trofejo, in trajnožarno peč. Franc  
Slemer, Kovačevci 38, p. Grad. M-  
2216

ZIMSKE GUME s platišči, rabljene  
eno sezono, za CITROEN GS, nov  
TOMOS AVTOMATIK (lita platišča,  
smerniki), 20% ceneje, prodam. ☎  
23 068. M-2224

PRIKOLICO za avto, nosilnost  
800 kg, prodam. ☎ 46 251. M-2225

ZAMRZOVALNO OMARO OBOD  
BAUKNECHT prodam. ☎





Vse, o vse je bilo zaman,  
zaprla so se tvoja vrata,  
ugasnil je tvoj dan,  
dom je prazen  
in veter piha čez livade.

V SPOMIN

13. novembra pred dvema letoma je bila tiha jesenska noč, ko smo onemeli ob kruti resnici, da smo te za vedno izgubili, draga mama, babica, prababica in tašča

## Katarina Lovrenčič

roj. Mule  
iz Dobrovnika

V naših srcih boš ostala za vedno. Za vse, kar si storila v življenju za nas, še enkrat, mama — hvala ti.

Z bolečino v srcu vsi tvoji



Nihče več ne odhaja,  
nihče več ne prihaja  
s smehljajem v očeh,  
le srce in duša ve,  
kako boli, boli,  
ko tebe več med nami ni.

V SPOMIN

15. novembra minevata dve leti, odkar nas je zapustila naša draga hčerka, žena in stara mama

## Irma Bohar

iz Lucove

Nesrečni smo, ker smo te izgubili, a ponosni, ker smo te imeli. S cvetjem in plamenčki sveč pa ti želimo vračati tvojo ljubezen in dobroto.

Hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavite pri njenem grobu.

Žalujemo: vsi, ki smo te imeli radi



V SPOMIN

18. novembra bosta minili dve žalostni leti, odkar nas je zapustila naša draga sestra in teta

## Vilma Ciglar

s Petanjec

Tvoje življenje je za vedno ugasnilo, a v naših srcih še živiš.

Vsi tvoji



V SPOMIN

Že leto dni žalujemo za dragim možem, očetom, sinom, bratom, tastom in stricem

## Deziderjem Cmorjem

iz Moravskih Toplic

katerega delavno in skrbno življenje se je končalo v kmaj 56. letu starosti. Tako rad je živel, se razdajal za svojo družino, toda smrt je bila močnejša od njegove volje do življenja.

S tihim žalovanjem in spoštovanjem ohranjamo spomin nanj.

Iskrena hvala vsem, ki se ga spominjate, prinašate sveče in cvetje na njegov prerani grob.

Žalujemo: vsi, ki smo ga imeli radi



Mnogo prerano in brez slovesa me je zapustil moj

## Janko Mencigar

iz Serdice

To, kar v tem trenutku čutim, je teža slovesa, je lepota, ki krasi najino prehojeno pot, je upanje, ki me ohranja.

Zato je prav, da ob zadnjem slovesu izrečem besedo hvala za plemenitost, za njegova dejanja, ljubezen, ki ne morejo v pozabo.

Njegova neutolažljiva Gabika



V srcih naših bivaš ti,  
tu je tvoj večni, topli dom.

V SPOMIN

Mineva leto dni žalosti in bolečine, odkar nas je zapustil naš dragi

## Jože Vukan

iz Doline

Iskrena hvala vsem, ki se ga spominjate, postojite ob njegovem grobu in ste ga ohranili v lepem spominu.

Žalujemo: vsi njegovi



Le mirno, tiho spi,  
naj roža, sveča tvoj  
grob krasi.

V SPOMIN

19. novembra mineva leto, odkar ni več med nami dragega očeta

## Matije Gaborja

iz Črenšovca 18

Žalostni smo, ker smo te izgubili, a ponosni, ker smo te imeli. Hvala vsem, ki se ustavljate ob njegovem grobu, prižigate sveče in darujete cvetje.

Žalujemo: vsi njegovi



Zamanj je bil tvoj boj,  
zamanj vsi dnevi hudega  
trpljenja,  
bolezen je bila močnejša od  
življenja.

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je nepričakovano zapustila naša žena, mama, babica, tašča in sestra

## Irma Hajdinjak

iz Gornjih Slaveč

Iskrena hvala vsem, ki ste jo imeli radi, jo spoštovali, vsem, ki ste jo pospremili k zadnjemu počitku, ji darovali vence in cvetje ali darove v druge namene.

Hvala g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Prisrčna hvala vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sozlagje ali kakorkoli pomagali.

Žalujemo: mož, sin Karel in Bela z družinama ter sestra



Mnogo prerano je utihnilo tvoje plemenito srce.  
Grob je nem, ostaja pa bolečina,  
ki jo nosi vsak v svojem srcu.  
Spomin na tebe ne bo nikoli ugasnil.

ZAHVALA

V 21. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš ljubi sin, brat in vnuk

## Janko Mencigar

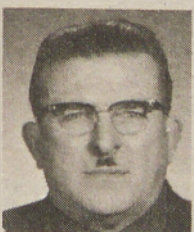
iz Serdice

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in gasilec, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi mnogo prerani poti, za darovane vence in cvetje. Ob grenki izgubi se zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami in nam izrekli sozlagje. Hvala mladincem, ki ste ga še zadnjič prenesli čez domači prag, hvala mladini iz Motovilec za ganljivo slovo.

Posebna hvala gospodu duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujemo: mama, oče, brat Stanko, sestra Renata z družino, stara mama in drugo sorodstvo



Mnogo prerano je utihnilo tvoje plemenito srce.  
Grob je nem, ostaja pa bolečina,  
ki jo nosi vsak v svojem srcu.  
Spomin nate ne bo nikoli zbledel.

V SPOMIN

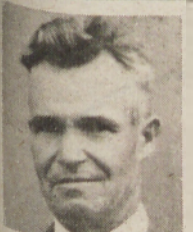
11. novembra mineva 5 let, odkar nas je nepričakovano zapustil

## Ernest Šiftar

mojster v pokoju  
s Cankove

Vsem, ki se ustavljate ob njegovem grobu, iskrena hvala.

Žalujemo: žena Emika, nečakinja Šarika z družino in drugo sorodstvo



Ne jokajte ob mojem grobu,  
le tiho k njemu pristopite.  
Spomnite se, kako trpel sem,  
in večni mir mi zaželite.  
Zamanj je bil tvoj boj,  
zamanj vsi dnevi hudega  
trpljenja,  
bolezen je bila močnejša od  
življenja.

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je 24. oktobra v 78. letu starosti zapustil dragi mož, oče, tast, stari oče in stric

## Jožef Žižek

upokojeni čevljarški mojster  
iz Lipovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, botrini, prijateljem, znancem in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter za svete maše, nam pa izrekli iskreno sozlagje.

Iskrena hvala dr. Carju, gospodu kaplanu za lep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku Ivanu Šebjanu za ganljive besede ob odprtem grobu. Posebna hvala delovnim organizacijam Mura, 227. brigada, Dimnikar Beltinci in židarskemu mojstru Štefanu Jokobu iz Rakičana.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujemo: vsi, ki smo ga imeli radi



ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega sina in brata

## Štefana Kuharja

s Cvena

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli ustno in pisno sozlagje, darovali cvetje in ga v tako velikem številu 2. novembra pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo osebju Pomurskega zdravstvenega centra za zdravljenje in lajšanje bolečin, g. župniku za cerkveni obred, podjetju Ljutomerčan — Simentalka, Društvu invalidov in paraplegikov, Društvu kmetijskih inženirjev in tehnikov, Gasilskemu društvu Cven, govornikom za izrečene poslovične besede ter pevskega zboru in godbi na pihala za odpete in odigrane žalostinke.

Vsem skupaj — še enkrat, prav lepa hvala.

Žalujemo: mama Cecilija, brata Emil in Jože, sestra Marjana z družinami, Milica ter drugo sorodstvo



Pred letom dni smo zrla še v tvoj  
a letos nikjer več te ni, obraz,  
zaman te iščejo naše oči,  
zaman te kliče naše srce,  
srce ljubeče v grobu zdaj spi,  
nam pa rosijo se solzne oči.

V SPOMIN

Zelo boleč je spomin na 27. oktober, ko mineva leto, odkar je v prometni nesreči izgubil življenje naš dragi sin, brat, vnuk in prijatelj

## Ludvik Bertalanič

iz Borejca

Nepredvidnost, kaj si storila, najljubše na svetu si nam vzela. Ne moremo dojeti, da se nikoli več ne boš vrnil med nas. Obelagal si na robu ceste, korak je obstal, glas onemel, ne slisita se več besedi: oče in mama. V našem domu je praznina, v naših srcih bolečina, ki ne bosta nikoli minili.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, postojite ob njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujemo: vsi, ki smo ga imeli radi



## Ptujski morilec prijet v Murski Soboti

Delavcem soboške postaje milice gre zasluga, da 25-letni Franc S. s Ptujja, ki je storil grozljiv zločin na Ptujju, ko so pri eni izmed garaž za avtobusno postajo našli razmesarjeno žensko truplo, ni mogel uresničiti svojih črnih nakan. Obstajala je namreč nevarnost, da bi se podoben umor zgodil tudi v Murski Soboti, saj je osumljenec, ki so ga že v soboto zvečer privedli k mariborskemu preiskovalnemu sodniku, neki svoji znanci grozil, da jo čaka enaka usoda. Na srečo so ga prijeli še prej, preden je skušal svojo grožnjo tudi uresničiti. MJ

## VERJETI NAPOVEDIM?

Ali verjeti v časopisju zapisanim napovedim, da se bo to jesen in zimo širila gripa, oziroma da bo na stari celini prava epidemija, ki se za nekatere lahko konča tudi zelo tragično? Doktorica Zorica Levačič Turk, epidemiologinja in direktorica Zavoda za socialno medicino in higieno na to vprašanje odgovarja: »Za gripo je značilno, da se vsakih nekaj let pojavlja bolj masovno, epidemično. Glede na to, da ne lani, niti predlanskim ni bilo na našem območju večje zbolevalnosti ljudi, je pričakovati, da jih bo več zbolelo letos. Zato take napovedi niso nerealne.«

Cepijo že v vseh ustreznih zdravstvenih institucijah, saj je bilo cepivo pripravljeno po 20. oktobru. Tudi letos velja, da se moramo cepiti dvakrat, v razponu enega meseca. Sestava letošnjega cepiva pa je nekoliko drugačna od lanske, saj so v njem trije sevi virusa gripe, eden je tak kot lani, dva pa sta nova. Sestava cepiva je takšna, kot jo priporoča Svetovna zdravstvena organizacija, saj ti raziskujejo in predvidevajo, kateri tip virusa gripe se bo širil.

»Mi, na Zavodu za socialno medicino in higieno v Murski Soboti, bi želeli ter priporočamo, da se ljudje cepijo v večjem številu, saj, čim več je cepljenih, tem manjša je možnost izbruha epidemije. Cepljenje priporočamo predvsem starejšim ljudem, stari nad 60 let, bolnikom s kroničnim obolenjem srca, dihal ali presnove, na primer bolnikom s sladkorno boleznijo, vsem, ki nimajo posebne preprečevalne cepljenja. Pri starejših ljudeh je namreč gripa težje obolenje in ima hujše posledice. Cepljenje priporočamo tudi v delovnih kolektivih in delavcem v javnih službah.«

Cepjenje je prostovoljno, zato si ga mora vsak tudi sam plačati, cena obih doz pa je 150 dinarjev.

## Martin je prišel... in odšel!

### Prišla le Pivec in Pintar

Pričakovali pa so še vodjo stranke dr. Cirila Ribičiča, Milana Kučana, Sonjo Lokar in Boruta Pahorja. Čeprav jih v petek zvečer ni bilo v kavarno soboškega hotela Diana, so se številni zbrani na občinski konvenciji Stranke demokratične prenove Slovenije prav imenitno, po martinovski zabavi.

Pravzaprav so najprej za tri ure pobesedovali o tem, kaj njihova stranka je oz. hoče biti, potlej pa se med nabijanjem stilovcev lotili uživanja izdatnega Dianinega menija. Generalni tajnik stranke prof. Franci Pivec in član njenega vodstva, »senčni mandatar« Emil Milan Pintar sta se strinjala, da letošnjemu svetemu Martinu ni mar ne za levico ne za desnico ne za pozicijo ne za opozicijo; povsod ga čislajo in vsem so pogodu njegove dobrote. Nemara bo pa res kaj skupnega — kot sta menila — med spremembo mošta v vino in preobrazbo ZKS-SDP v samo Stranko demokratične prenove!

B. Žunec

Gornjeradgonski Martin, ki je spremenil mošt v vino, je prišel po lestvi. Tudi odšel je tako! Svoje delo je opravil tudi drugod, pa vendar so mu verjetno le na Jurkovičevih v Gornji Radgoni pripravili zares dostojno prireditev. Organizatorji so bili (lani so bili še sami) Podjetje Radgonske gorice, Zveza kulturnih organizacij in Turistično društvo Gornja Radgona. V kulturnem programu so nastopili godbeniki iz Ljubljane, pevci iz Kranja, tamburaši iz Črešnjevec in folkloristi iz Gornje Radgone, za domačo hrano pa so poskrbele članice Aktivna kmečkih žena. Precej martinovanj je bilo organiziranih tudi zvečer, njihov glavni namen pa je bil zaslužiti nekaj več denarja. Večina pa je verjetno praznovala tako kot vsa leta do sedaj — v kleti ob kozarcu dobrega vina in pečeni goski ali raci.

Nataša Juhnov  
Bernarda B. Peček

V Titovi ulici v Murski Soboti je bilo živahno že v petek, čeprav je bilo Martinovo šele čez dva dni. Ja, kako bi pa drugače zaslužili! Z »mladimi« in »stari« vinom so se postavljali člani Društva vinogradnikov Goričko, pa tudi radovski, bodonski in gerlinski vinogradniki. Le kakšno vino so vzgojili v SDP?



Ob kozarcu vina se priležijo tudi vesela domača pesem. Tudi o Martinu jih je kar nekaj. Gerlinski vinogradniki so dokazali, da nimajo le dobrega vina, ampak da so tudi odlični pevci.

### Kje ste lepa, zavedna dekleta?

Smešno — celo tam, kjer nimajo kakšne posebne vinske tradicije, so pripravili dostojna martinovanja, da je bilo kaj. Le v Ljutomeru, ki se ponaša z znanim ljutomercanom, ki raste na najboljših tleh..., torej, le v tem provincialnem mestu so uspeli pripraviti nekaj martinovanju podobnega.

Med tem ko so v Murski Soboti že v petek razstavili stojnice z najrazličnejšimi martinovanjskimi priborčki in ko so drugod na veliko čakali gospoda in svetnika Martina, so v Ljutomeru mrzlično iskali dekleta, ki bi bila pripravljena postati vinske kraljice, kajti — spodobi se, da bi središče vinorodnih območij, kraj, ki se ponaša z dolgoletno vinsko tradicijo, imel takšno častno osebo, ki bo zastopala to območje na najrazličnejših prireditvah in predstavah Ljutomera in okolice. Kljub mamljivim nagradam — kraljica bi dobila 3.000, obe spremljevalki pa po 2.000 in 1.000 dinarjev, če je že denar tisti, ki naj bi bil sveta vladar — pa organizatorju izbiro vinske kraljice ni uspelo najti toliko deklet, da bi se potegovala za ta častni naziv. Ob tem ne bomo začeli niti trkati na patriotska čustva vseh tistih, ki jih ni bilo, da bi pomagali občini Ljutomer tudi (ali pa vsaj) po tej plati. In tako lahko rečemo: minister za turizem občine Ljutomer pa nič, prireditelji tudi nič, zavest, da bi lahko bili vsaj z nečim v Ljutomeru izvirni — to pa bomo vsaj za nekaj časa vrgli v koš. Takšen je pač Ljutomer.

Dušan Loparnik



Najprej je Martin (ki je prišel po lestvi iz drugega stroja) krstil vino. Nato pa so Gornjeradgončani delali še eno presenečenje: obiskal jih je strokovnjak iz Pariza in jim razložil, kako delajo prave šampanjce. Vse pivo, so tudi zelo plastično prikazali in čeprav na starih strojih, je bilo to za marsikoga nekaj novega.



Kruh z mesom iz tünke ter kozarček vina pa je na Martinovo treba priležati!

## Pogostili starejše

V soboto je Krajevna skupnost Bučkovi (skupaj s tamkajšnjo organizacijo Rdečega križa) pripravila že tradicionalno srečanje starejših občanov. Na prireditve so povabili 40 najstarejših krajanov, jim pripravili kulturni program, ki so ga izvedli učenci osnovne šole Franc Belšak iz Bučkovec, nato pa še slavnostno kosilo. Zbrane je nagovoril tudi Vlado Boljković in krajanom, ki so v jeseni življenja, želeli še veliko zdravja in življenjske moči. Po slavnostnem delu te prireditve je bilo še družabno srečanje.

D.L.



PRVAK JEVŠEK S KIMOM — Kinološko društvo Murska Sobotica je na Martinovo nedeljo na Ravnah na Koroškem dobilo še eno potrditev za načrtno skupinsko in sistematično delo. Njegov član Alekšander Jevšek je na finalu republiškega prvenstva v vajah sledenja za službene pse s psom Kimom osvojil prvo mesto in s tem naslov republiškega prvaka za leto 1990 in neuradnega državnega prvaka v tej disciplini. V ostri konkurenci z najmlajšim psom iz mladega društva je to toliko dragocenejši dosežek. B.Ž.

## RAZSTAVA MALIH ŽIVALI

Društvo gojiteljev pasemskih malih živali Murska Sobotica organizira v soboto, 17., in nedeljo, 18. novembra, v Osnovni šoli Dane Šumenjak-Miran že tradicionalno razstavo malih živali. Na meddruštveni razstavi bodo obiskovalci lahko ogledali okrog 300 različnih vrst perutnine, okrasne perutnine, kuncev, golobov in koz. Med razstavo, ki bo odprta od 8. do 18. ure, bodo organizirali tudi srečelov.

## IZLET NA DONAČKO GORO

Planinsko društvo Gornja Radgona organizira v soboto, 17. novembra 1990, izlet na Donačko goro, ki bo povezan z obiskom Ptujске gore in Majšperka. Odhod bo ob 6. uri iz Gornje Radgone. Prijave sprejemajo do 15. tega meseca (Silvo Kovač, Elrad, in Stanko Cep, Radenska), kandidati pa se lahko prijavijo tudi v društveni pisarni v Gornji Radgoni v četrtek od 17. do 20. ure. V Majšperku bo možen tudi nakup v tovarniških prodajalnah. Ob zadostnem številu prijav bo prevoz organiziran z minibusom, sicer pa z osebnimi avtomobili. Ob slabem vremenu bo izlet prihodnjo soboto. F.M.

jeans — jeans — jeans — jeans — jeans

## MODNI SALON ONA

- v Murski Soboti (pri avtobusni postaji)
- v Lendavi, Kranjčeva 61
- v Črenšovcih

Dočakajte zimo v toplih oblačilih iz jeansa, ki smo jih za vas oblikovali in izdelali sami!

- otroške zimske jope (parke) od 390,00 do 570,00 din
- otroške termo hlače od 220,00 do 330,00 din
- dekliske zimske jope 620,00 in 760,00 din
- dekliske kavbojke od 278,00 in 285,00 din
- fantovske kavbojke 300,00 din

Pri nakupu nad 500,00 din možnost plačila v dveh obrokih!



ŽIVINOREJSKO-VETERINARSKI ZAVOD  
Murska Sobotica, Štefana Kovaca 50

KUPUJE BALIRANO SENO!

Telefon: 21 430

BIM

Murska Sobotica, Ciril-Metodova ulica 50,  
tel.: (069) 22 219, 22 809, 21 136  
Telefaks: (069) 21 136  
Za prvo osemletko — proti kanatu

BIM

Kidričeva 33 a, MURSKA SOBOTA

Novi Bim na  
Kidričevi ulici 33 A  
v Murski Soboti!

● BIM kot zmeraj: za vsakogar  
— odslej najnovejša moda celo iz Pariza!

● Tudi BIM v Ciril-Metodovi ulici v Murski Soboti vas preseneča — kot zmeraj.

BOŽIČNO — NOVOLETNI  
MARATON  
RADIA  
MURSKA  
SOBOTA